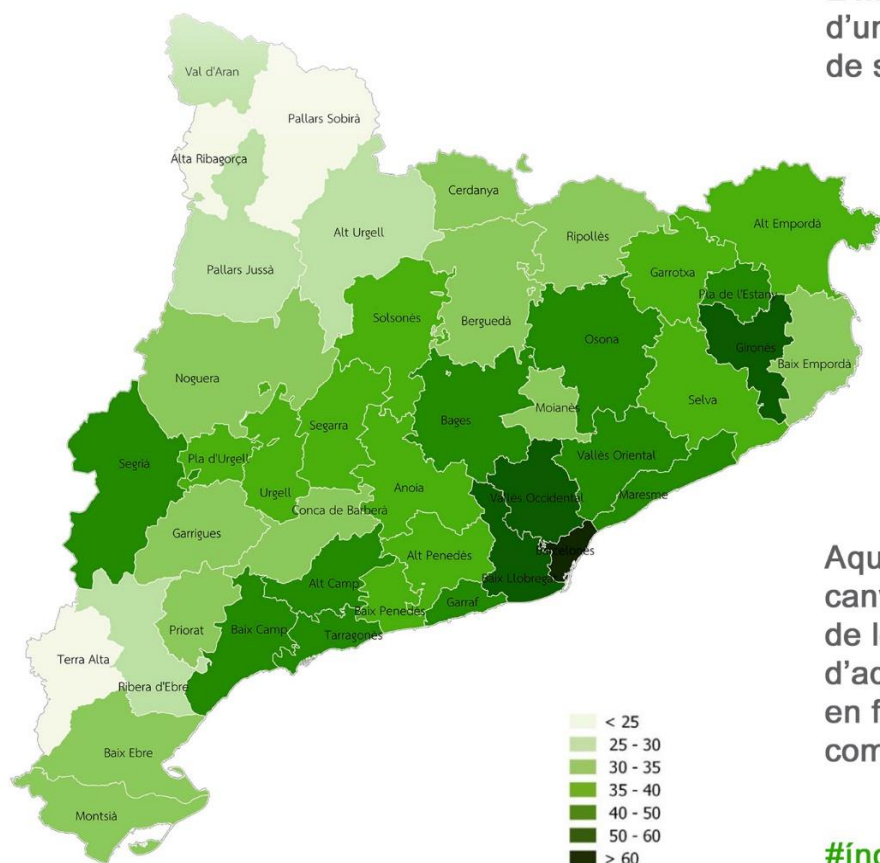

16a edició

Índex FEGP 2020¹ de competitivitat comarcal

L'Índex FEGP s'ha concebut des d'un inici sota el criteri fonamental de ser entenedor, fiable i útil.

Aquest informe analitza els principals canvis en els factors de competitivitat de les comarques catalanes. A partir d'aquests factors i els indicadors que en formen part, s'ofereix un rànkung comarcal de competitivitat.

#índex_competitivitat

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona

node garraf
AGÈNCIA DE DESENVOLUPAMENT

AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú

AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDÈS

Amb la col·laboració de:

CaixaBank

Aquesta obra està subjecta a la llicència Creative Commons de ReconeixementNoComercialSenseObra Derivada (by-nc-nd).

Es permet la reproducció, distribució i comunicació pública de l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria. No es permet l'ús comercial de l'obra ni la generació d'obres derivades sense l'autorització de la FEGP.

Data de publicació: 15-07-2020

Els números anteriors es poden consultar a: <http://www.fegp.cat/>

La Federació Empresarial del Gran Penedès (FEGP) no s'identifica necessàriament amb l'opinió dels autors.

Informe elaborat per:

Autors: David Moreno i Carlos Ruiz
Activa Prospect SL

Activa Prospect SL
(Research & Solutions)
Centre d'Empreses de Noves
Tecnologies
Parc Tecnològic del Vallès
08290 Cerdanyola del Vallès

Tel. +34 935 820 177
Fax. +34 935 801 354
activaprospect@activaprospect.cat
<http://www.activaprospect.cat>

Sumari

Presentació	1
Resum executiu	2
Resiliència i competitivitat.....	3
Impacte de la covid-19 en el creixement econòmic	5
Impacte sectorial i comarcal de la covid-19	6
Què és la competitivitat territorial?	11
Quin interès té analitzar l'entorn territorial?	11
Quins factors i dimensions de competitivitat analitza?	12
Com interpretar els resultats?	14
La competitivitat en el context regional europeu i mundial	15
Resultats: Índex 2020 de competitivitat territorial	17
L'Alt Penedès.....	29
Baix Penedès.....	35
Garraf	42
La competitivitat territorial i la seva operativització	49
Indicadors utilitzats en el model	51
Notes metodològiques	55
Bibliografia i fonts	56

El treball proporciona la posició que ocupen les 42 comarques catalanes en relació a un rànding global de competitivitat i també en cadascun dels factors analitzats

Presentació

Un any més els presentem l'Índex FEGP de Competitivitat i Sostenibilitat comarcal. Una publicació que enguany arriba a la 16a edició en un context de gran incertesa en el que conèixer les debilitats i les fortaleeses del propi territori esdevé essencial per a superar les dificultats de la conjuntura actual i garantir un millor desenvolupament en el futur.

El fort creixement econòmic que va experimentar l'economia catalana durant el període de recuperació econòmica 2013-2018 va començar a donar signes d'esgotament durant el 2019, amb unes taxes de creixement del PIB i l'ocupació cada vegada més baixes i uns ritmes de reducció de l'atur propers a zero. En aquest context, l'expansió de la covid-19 i les consegüents mesures de confinament per combatre'l han malmès les economies nacionals, regionals i locals, generant un daltabaix sense precedents al mercat de treball i al teixit empresarial.

En aquest escenari calen eines que permetin conèixer el context socioeconòmic d'un territori, així com els avantatges i les externalitats que presenta per a competir en una economia global basada en el coneixement i la tecnologia i per a fer-ho d'una manera sostenible en el temps, tan social com mediambientalment. L'Índex FEGP s'estructura en 10 dimensions construïdes conceptualment a partir de 50 indicadors que avaluen la sostenibilitat social, la sostenibilitat mediambiental, la qualificació dels recursos humans, les infraestructures de transport i comunicacions, la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, la disponibilitat de pols de desenvolupament, l'accés als mercats, la innovació i el desenvolupament tecnològic, el volum de mercat i l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial de cada comarca.

L'Índex FEGP sintetitza aquestes dimensions, fent possible realitzar una diagnosi que posa en evidència les mancances i fortaleeses de cada territori. D'aquesta manera és possible prioritzar polítiques i construir consensos per a la posada en marxa estratègies de desenvolupament territorial.

L'informe defineix en primer terme la competitivitat territorial, així com l'evolució del concepte des de la seva concepció teòrica fins a les darreres actualitzacions. S'exposa també el model teòric que sustenta l'índex sintètic i s'explica com s'han d'interpretar els resultats obtinguts.

Tot i que l'abast temporal d'aquest informe arriba fins al 2019 i que, per tant, no comprèn el període de crisi generada per la covid-19; en la present edició s'ha volgut introduir un nou capítol que reculli les principals afectacions que ha tingut el coronavirus sobre les economies comarcals i sobre el conjunt de l'economia catalana. En aquest nou apartat es remarca la importància d'introduir el concepte de resiliència en la definició de nous models de desenvolupament, un concepte que ha de permetre la superació de les dinàmiques de dependència de determinats sectors econòmics que es mostren especialment vulnerables davant els xocs econòmics, socials, sanitaris, etc.

A continuació, es presenten els resultats obtinguts a l'informe d'enguany, analitzant els principals canvis i tendències. Com a novetat d'aquesta edició, s'ha introduït una contextualització de la competitivitat de l'economia catalana i espanyola a partir de publicacions a nivell estatal i internacional com el Global Competitiveness Report del World Economic Forum o el Regional Competitiveness Index de la Comissió Europea. La introducció d'aquest nou apartat respon a la necessitat de contextualitzar l'entorn competitiu en el que es mou Catalunya en relació a la resta de l'estat, la resta de regions europees i la resta de països del món.

Després de comentar els pilars de la competitivitat de les 10 comarques capdavanteres i de parlar de la relació entre la competitivitat i els nivells de riquesa, es presenta el detall dels resultats obtinguts per les tres comarques penedesenques, analitzant les tendències que ha seguit cadascuna d'elles en el llarg termini i els canvis experimentats en el darrer any. S'exposen també els pilars de la competitivitat de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf, així com els principals reptes als que ha de fer front la comarca per a millorar el seu entorn competitiu. Al final del capítol dedicat a cada comarca, es desenvolupen les conclusions i les orientacions per a una nova estratègia de desenvolupament comarcal que, a partir de les potencialitats existents, abordi les principals debilitats de la comarca.

Finalment, l'informe acaba amb dos capítols de caràcter metodològic en els que es desenvolupa la metodologia emprada en la construcció del model i es defineixen els indicadors emprats, especificant la font i la referència temporal de cadascun.

L'equip d'Activa Prospect és l'encarregat de l'elaboració de l'informe, que rep el suport de CaixaBank i el recolzament institucional de la Diputació de Barcelona, a través de l'Agència de Desenvolupament Comarcal Node Garraf i els Ajuntaments de Vilanova i la Geltrú i Vilafranca del Penedès.

Resum executiu

De nou, les comarques més competitives tornen a ser, per ordre: el Barcelonès, el Vallès Occidental, el Gironès i el Baix Llobregat. Aquesta posició es ve repetint des de 2016, any en que aquestes quatre comarques van situar-se per sobre de la resta en el seu nivell de competitivitat global. També s'ha observat en aquest període com entre les quatre s'incrementaven les diferències, mantenint l'ordinalitat entre elles. Amb tot, durant el 2019 s'observa un retrocés important del Gironès que deixa la posició competitiva de la comarca a un nivell molt pròxim al del Baix Llobregat.

Per altra banda, la Ribera d'Ebre, la Terra Alta, el Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça han tornat a obtenir les puntuacions més baixes de l'Índex FEGP. Aquestes comarques presentarien menys externalitats territorials per a competir en una economia globalitzada intensiva en coneixement i tecnologia, que és el que mesura l'índex. Cal assenyalar que en aquest grup de comarques, sí que hi ha variacions importants cada any en la seva ordinalitat, un fet que es deu a un nivell de competitivitat equivalent d'aquest grup de comarques, que fa que petites variacions en els indicadors comportin canvis en el rànquing. D'altra banda, és rellevant destacar la sortida del Priorat d'aquest grup de comarques menys competitives. Entre el 2003 i el 2015 la comarca va ocupar aquestes últimes posicions, consolidant enguany una trajectòria positiva que l'ha portat fins a la 30a posició, fet que demostra que es poden millorar les condicions de l'entorn vers aquest model de desenvolupament i que les comarques poden reorientar les seves economies comarcals, així com modificar les condicions que ofereixen per a aquest context.

En termes generals, els majors nivells de competitivitat es localitzen a les comarques metropolitanes i a les capitals de demarcació, que és on es desenvolupen amb major grau aquells serveis i infraestructures que confereixen majors externalitats positives i que són fruit d'economies d'urbanització i de localització. Aquestes afavoreixen la innovació tecnològica i la millora de la productivitat, redueixen les distàncies als mercats i els costos de transport i presenten una força laboral més competitiva (mercat més ampli i amb diversitat d'especialitats). En conseqüència, els fonaments de la competitivitat de les comarques situades a les primeres posicions del rànquing de competitivitat són les dimensions i la densitat dels respectius mercats comarcals, les infraestructures i serveis de transport i logístics que els permeten arribar a altres mercats, l'elevada qualificació dels recursos humans, la concentració de recursos formatius i científicotecnològics i l'existència d'un ecosistema empresarial i institucional que afavoreix la innovació i l'adopció de noves tecnologies.

No obstant això, les comarques metropolitanes també presenten desavantatges notòries o deseconomies, que solen impactar negativament en la seva sostenibilitat social, econòmica i mediambiental. Aquestes són la congestió, l'alt preu del sòl, la pol·lució i l'impacte mediambiental de l'activitat residencial i productiva, la conflictivitat derivada dels processos de segregació residencial i social, etc. És en aquest apartat on presenten pitjors puntuacions. Amb tot, en termes econòmics solen pesar més els beneficis que presenta l'entorn metropolità en les decisions locacionals de les empreses que aquestes externalitats negatives. Així, aquestes comarques tendeixen a tenir un major volum d'ocupació, de producció, de noves empreses; així com un sistema de producció més diversificat i més resilient.

El subministrament de béns i serveis concrets a l'escala comarcal només és possible si es supera un cert llindar de demanda i es requereix d'una certa concentració empresarial per a crear les condicions per a la producció local de determinats inputs utilitzats en els processos productius. També és necessària la creació de sinèrgies per a millorar la imatge dels productes de la zona, la col·laboració entre empreses, la creació d'una cultura professional de gestió, etc. que redundin en una millora de l'eficiència conjunta de la producció. I, per últim, la creació d'un treball laboral especialitzat. Aquestes són algunes de les estratègies que les comarques no metropolitanes poden dur a terme per tal de

millorar la seva posició competitiva i són, en definitiva, aquells factors que expliquen la posició que ocupen en l'índex i la seva evolució.

La disparitat entre les comarques metropolitanes i les que són caps de demarcació respecte a aquelles amb menor concentració d'avantatges d'aglomeració segueix sent una evidència i en el període que va des del 2009 fins al 2012 s'observa que disminueixen les diferències en la competitivitat global de les comarques més ben posicionades i les que menys en els períodes de crisi i augmenten de forma més notable en els períodes més expansius, reforçant així el creixement econòmic d'aquestes comarques respecte la resta. El tret característic de les comarques més centrals respecte a les perifèriques és que tenen una especialització important en aquelles activitats més intensives en coneixement i tecnologia, demostrant la importància de la inversió en innovació en l'actual context de globalització de l'economia i pel creixement de les economies comarcals.

D'aquí la rellevància que pren que cada comarca, regió o àmbit territorial desenvolupi el seu propi sistema d'innovació en base a les seves pròpies capacitats i tradicions, anticipant-se a les noves oportunitats industrials i comercials i adaptant-se al voltant de sectors concrets que els permeti mantenir un avantatge competitiu respecte a la resta, esdevenint un "àmbit territorial intel·ligent" i definint quines estratègies són les necessàries i quins són els agents involucrats, per tal de potenciar la capacitat innovadora com a eix central de les polítiques de desenvolupament econòmic local.

Pel que fa als canvis registrats en aquesta edició de l'índex els més destacables se situen en el fet que el 2019 representa l'inici d'un nou cicle de desacceleració de l'economia. Així, s'observa que el desgast del cicle econòmic expansiu del període de recuperació ha fet que durant el 2019 els nivells de competitivitat hagin patit una caiguda generalitzada, com a conseqüència del menor dinamisme. L'empitjorament de les dimensions d'innovació i desenvolupament tecnològic i de dinamisme empresarial han estat els principals factors causants de la pèrdua de competitivitat al conjunt de comarques catalanes. Aquesta ha afectat a 30 de les 42 comarques. Tanmateix, el Barcelonès ha estat l'única comarca del top 10 que ha millorat el seu índex de competitivitat, amb una variació positiva de tres dècimes. Tal i com va passar al cicle recessiu anterior, el retrocés generalitzat ha suposat un fre al procés de divergència entre les comarques més competitives i la resta que s'havia donat durant els darrers anys d'expansió de l'economia. Aquest canvi de tendència ha estat el resultat d'un millor comportament de les comarques menys competitives, davant els retrocessos experimentats per les comarques situades a la part més alta de la classificació.

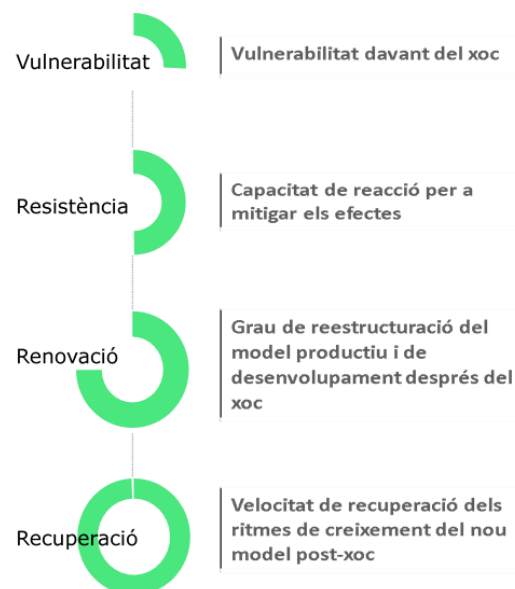
En aquesta edició de l'índex no es contempla l'impacte de la covid-19 atès que els indicadors són calculats en base als registres de 2019. Tanmateix, l'anàlisi sobre els seus efectes els primers mesos - un cop decretat l'estat d'alarma el 14 de març i la conseqüent aturada de l'activitat, així com la progressiva desescalada dels mesos d'abril i maig - permeten veure el grau de vulnerabilitat de les economies comarcals. És per aquest motiu que s'ha afegit en aquesta edició de l'índex un apartat sobre quins han estat aquests efectes i quines activitats han estat les més afectades. No obstant, la resiliència de les economies comarcals al xoc que ha representat la covid-19 no depèn només de la vulnerabilitat del mixt sectorial existent i del funcionament del mercat laboral, sinó que també dependrà de la capacitat de resistència, de renovació i de recuperació d'aquestes. L'anàlisi combinada de l'impacte en aquests primers mesos (o vulnerabilitat) i de l'índex FEGP permet anticipar quina serà la resiliència de les economies comarcals, ja que, d'una banda, es disposa de l'abast d'aquest xoc i, de l'altra, de les capacitats territorials per a redreçar i, fins i tot, sortir amb més fortalesa d'aquesta crisi, que com en d'altres crisis anteriors es fonamentarà en les exportacions i en la innovació com a resposta, davant un mercat intern debilitat.

Resiliència i competitivitat

El coronavirus (covid-19) és la pandèmia més recent que ha assolat el nostre planeta; però, ni ha estat la primera ni en serà l'última. La covid-19 se suma a la relació de problemes que amenacen la sostenibilitat econòmica, mediambiental, social i cultural dels territoris, com són el canvi climàtic i la crisi mediambiental, les desigualtats en la distribució de la riquesa o el repte demogràfic. A diferència d'altres crisis anteriors, la covid-19 ha sacsejat i canviat dràsticament la nostra vida diària, amb impactes visibles en l'economia, el medi ambient, el nostre benestar i, fins i tot, en relació a les creences, els valors i els patrons socials de comportament.

La pandèmia ha posat en evidència el fet que els països han de buscar l'equilibri necessari entre la preservació de la salut pública i el bon funcionament de l'economia en les seves eleccions polítiques. Si bé la magnitud de l'impacte econòmic de la covid-19 encara no està clara, el bon govern i les decisions apropiades continuen sent tan crucials com sempre per assegurar la competitivitat i la prosperitat. Així doncs, en l'actual fase d'emergència es requereix d'una resposta coordinada de les administracions regionals, estatals i europees per tal de pal·liar els seus efectes en el curt termini, garantir la supervivència de les empreses i els llocs de treball, i reforçar el benestar social, facilitant així una recuperació ràpida. No obstant, la coordinació estatal i supranacional no minva el marge d'actuació del què disposen els territoris i les ciutats per a adoptar mesures ajustades a les seves especificitats. La crisi generada per la covid-19 ha evidenciat la importància de la capacitat dels territoris per a reaccionar, adaptar-se i renovar-se a l'hora de prevenir futures crisis.

Davant els nous reptes de futur, pren major rellevància la capacitat de resposta dels territoris i la seva resiliència econòmica – entesa aquesta com la capacitat d'un territori per a adaptar-se i recuperar-se davant la pertorbació. El terme "resiliència" neix en les ciències del medi ambient per a descriure la capacitat biològica d'un ecosistema per adaptar-se i superar condicions ambientals adverses. En l'àmbit de la ciència regional i des de la perspectiva econòmica, la resiliència és el terme que permet aglutinar diversos conceptes relacionats amb la capacitat de reacció, com són la recuperació, l'adaptació, la renovació, la vulnerabilitat i, fins i tot, la resistència. Es tracta de la capacitat de respondre de manera eficaç a canvis no previstos, fins i tot, millorant la situació prèvia a la pertorbació.

L'ús del concepte de resiliència econòmica és relativament nou i neix durant la Gran Recessió iniciada entre el 2007 i el 2009. En aquella ocasió, igual que en el moment actual, Espanya es va situar al capdavant de les economies més afectades, esdevenint l'objecte de diverses anàlisis com a estudi de cas. És per això que en aquesta edició de l'Índex s'aprofundeix en l'anàlisi de l'impacte de la covid-19 en les economies comarcals, com a element per entendre la complexitat dels sistemes econòmics comarcals i regionals. La introducció d'aquest nou capítol també ha de servir com a mecanisme per a ajudar a construir estratègies orientades a mitigar els efectes d'aquestes pertorbacions o bé per a millorar les condicions territorials per cercar noves oportunitats en el context global que afavoreixin la reorientació de l'activitat econòmica després d'un impacte negatiu.

Un dels aspectes que han posat de relleu els diversos estudis realitzats sobre el cas espanyol és la gran heterogeneïtat territorial que s'ha donat en l'abast, la durada i la posterior recuperació dels xocs que han tingut lloc durant la darrera dècada. Aquesta heterogeneïtat en bona part ve explicada per l'estructura econòmica de cada territori i per la importància que tenen en les economies locals les activitats més afectades per la crisi sanitària. En el cas de les economies espanyola i catalana, les principals afectacions deriven de la caiguda de la demanda externa de serveis turístics, que és la principal font d'exportacions per a bona part dels territoris, i del comerç internacional, que ha afectat especialment a aquells sectors industrials que depenen de cadenes de subministrament globals que han quedat interrompudes. Així doncs, les comarques més dependents d'aquestes activitats han estat les més afectades i les que presenten majors dificultats per adaptar-se al nou context. En l'anterior recessió, per exemple, els territoris menys resilients van ser els més exposats al sector immobiliari, a les activitats industrials vinculades a la construcció d'habitatges i a l'activitat financera. Per contra, els impactes de la covid-19 han estat positius en aquelles activitats dintre de l'anomenada economia fonamental, formada per sectors que brinden serveis bàsics com l'alimentació, l'energia o l'assistència sanitària, que durant l'aturada de les activitats no essencials han guanyat importància. També han sortit ben parades les activitats intensives en coneixement (consultoria, R+D+i, etc.) o les empreses d'alta tecnologia, que han pogut adaptar-se millor al nou escenari, i en les que les tecnologies digitals han tingut un paper fonamental. Així doncs, les comarques que han sabut diversificar-se en el passat i han promogut

processos d'especialització basats en la innovació, es troben en millor posició per a resistir i recuperar-se d'aquesta crisi.

L'evidència empírica també apunta al paper positiu que exerceix el capital humà en la intensitat de la caiguda després de l'esclat del xoc, sent menor la caiguda com més alt és el nivell. Sempre i quan no es doni un rebrot, el grau d'internacionalització o de participació de les exportacions és també un indicador clau en la capacitat de reactivació, atès que l'elevada sensibilitat de l'atur als xocs que caracteritza la nostra economia comporta importants caigudes de la demanda interna. És evident, doncs, que seran les economies comarcals més obertes les que tendiran a recuperar-se més aviat.

Tanmateix, la capacitat de reaccionar, adaptar-se i renovar-se no només depèn de la base econòmica regional, sinó també de mecanismes institucionals que afavoreixin que les estratègies posades en marxa tinguin èxit. Aquests passen per una major coordinació entre els diferents nivells de govern (col·laboració públic-públic), i dels comportaments col·lectius que, com s'ha vist en aquesta crisi, han marcat clarament la diferència. Així, en l'era post-covid, pren especial importància el fet de donar suport de forma sostinguda a l'R+D+i per tal de promoure encara més els processos de diversificació i a l'emprenedoria en activitats de valor afegit que condueixin a processos de renovació i reorientació cap a àmbits com l'energia, la salut, la mobilitat, la bioeconomia o el sector alimentari. L'impuls d'aquestes activitats ajudarà a prevenir futures crisis.

El rànquing d'enguany ofereix un revisió de la realitat especialment benvinguda; en tant que la competitivitat (i la resiliència) seran claus en el procés de recuperació de la crisi econòmica causada per la covid-19, esdevenint un complement necessari l'una de l'altra.

Impacte de la covid-19 en el creixement econòmic

Institucions entre les que es troben el Fons Monetari Internacional, FUNCAS, la Comissió Europea, la OCDE o el Banc d'Espanya situen la variació del PIB espanyol al 2020 entre el -7,0% de FUNCAS i el -15,1% del pitjor escenari previst pel Banc d'Espanya. Totes elles, però, coincideixen en el fet de que l'economia espanyola serà una de les més afectades per la crisi econòmica generada per les mesures de contenció de la covid-19.

Les limitacions a la mobilitat i el tancament de fronteres han afectat a alguns dels sectors més intensius en treball com són el turisme o la restauració, en els que l'economia espanyola presenta un elevat grau d'especialització. Aquests sectors, a més, es caracteritzen pel predomini de la contractació temporal, la primera en destruir-se quan es dona un xoc econòmic com l'experimentat durant els darrers mesos. Així doncs, durant els mesos de d'abril i maig ja s'han començat a notar els impactes sobre l'atur de la caiguda de l'activitat econòmica. Les previsions actuals situen la taxa d'atur entre el 19,2% i el 20,1% al 2020 i entre el 18,7% i el 21,9% al 2021. En aquest context, és previsible un important descens de la demanda interna, un dels principals impulsors del creixement del PIB espanyol durant els darrers anys.

L'augment de la despesa produït per les mesures de suport a la població i a les empreses, sumat a uns menors nivells de recaptació tributària pel descens de les rendes i de l'activitat econòmica, situen les previsions de dèficit i endeutament públic en màxims històrics. Segons les dades publicades per la OCDE, el dèficit fiscal se situarà en el 10,3% durant el 2020, mentre que l'endeutament, que ara se situa en el 95,5%, arribarà al 117,8% en l'escenari més benèvol.

Les previsions de creixement per als propers anys situen l'augment del PIB al 2021 entorn al 6,8% segons dades del govern de l'estat, mentre que al 2022 el creixement es trobaria entre el 2,1 i el 4,0%.

Aquestes dades són consistents amb el que s'explicarà a continuació respecte a la relació entre l'estructura productiva i l'impacte de la covid-19 sobre les economies comarcals. Aquells territoris amb un major pes de les activitats turístiques i/o amb un mercat de treball més precari (elevada temporalitat i parcialitat en la contractació), són els que han patit un major impacte de la covid-19 en l'ocupació. Per contra, les economies comarcals amb un major pes de les activitats fonamentals i de les activitats intensives en coneixement i tecnologia són les menys afectades.

Impacte sectorial i comarcal de la covid-19

Per tal que els territoris i les ciutats adaptin mesures ajustades a les seves especificitats cal conèixer quan abans millor l'impacte o reacció al xoc de les diferents activitats econòmiques. El mix sectorial determinarà en bona part la vulnerabilitat de les comarques a aquest xoc, però també hi incidirà amb força la precarietat existent en el seu mercat laboral, sent els efectes més importants en aquelles comarques on hi hagi una major presència de persones assalariades amb contractes temporals.

L'anàlisi de l'impacte en una etapa tan inicial del xoc, el que mostra és la vulnerabilitat tant dels sectors productius com dels territoris. Així, l'anàlisi que es duu a terme a continuació ni mesura el grau de resistència al xoc ni de recuperació, qüestió que haurà d'anar tractant-se en properes anàlisis, un cop s'hagi determinat la durada de la crisi. Aquesta capacitat de reacció dependrà en bona mesura de les capacitats territorials abans esmentades: el capital humà, el context institucional, l'existència d'un ecosistema que fomenta la varietat relacionada i l'emprenedoria, així com l'R+D+i.

L'anàlisi dels efectes de la covid-19 s'ha plantejat metodològicament de la següent forma. En primer lloc, s'ha obtingut una estimació en els diferents mesos post declaració de l'estat d'emergència de quina seria l'ocupació en base als creixements registrats els dos primers mesos del 2020, quan encara no s'havien aplicat mesures de confinament, aplicats a l'ocupació registrada el mateix mes l'any anterior. D'aquesta manera s'obté també una estimació tant dels llocs de treball destruïts com dels que no s'han creat com a conseqüència de la davallada de l'activitat produïda per la covid-19. Aquest punt és important, atès que en sectors molt estacionals com l'hostaleria, l'impacte ha estat molt més profund, degut a que els llocs de treball tant a la Setmana Santa com a la temporada d'estiu seran molt menors que en anys anteriors. D'aquí que les comarques de l'Alt Pirineu i l'Aran hagin registrat la major afectació durant el mes de març i progressivament l'afectació s'hagi anat traslladant a les comarques litorals en els mesos d'abril i maig, coincidint amb aquesta estacionalitat. Als llocs de treball estimats segons el dinamisme registrat a principi d'any se li resta els finalment observats. També s'obté quantes persones estaven afectades per un Expedients de Regulació d'Ocupació. Els efectes de la covid-19 per tant són la suma de les persones afectades per un ERO, les que han perdut el seu lloc de treball perquè ha tancat l'empresa o bé no se li ha renovat el contracte i, finalment, les que no s'han pogut incorporar a un lloc de treball que si tot hagués anat com el previst s'hagués creat (com és el cas de les activitats estacionals).

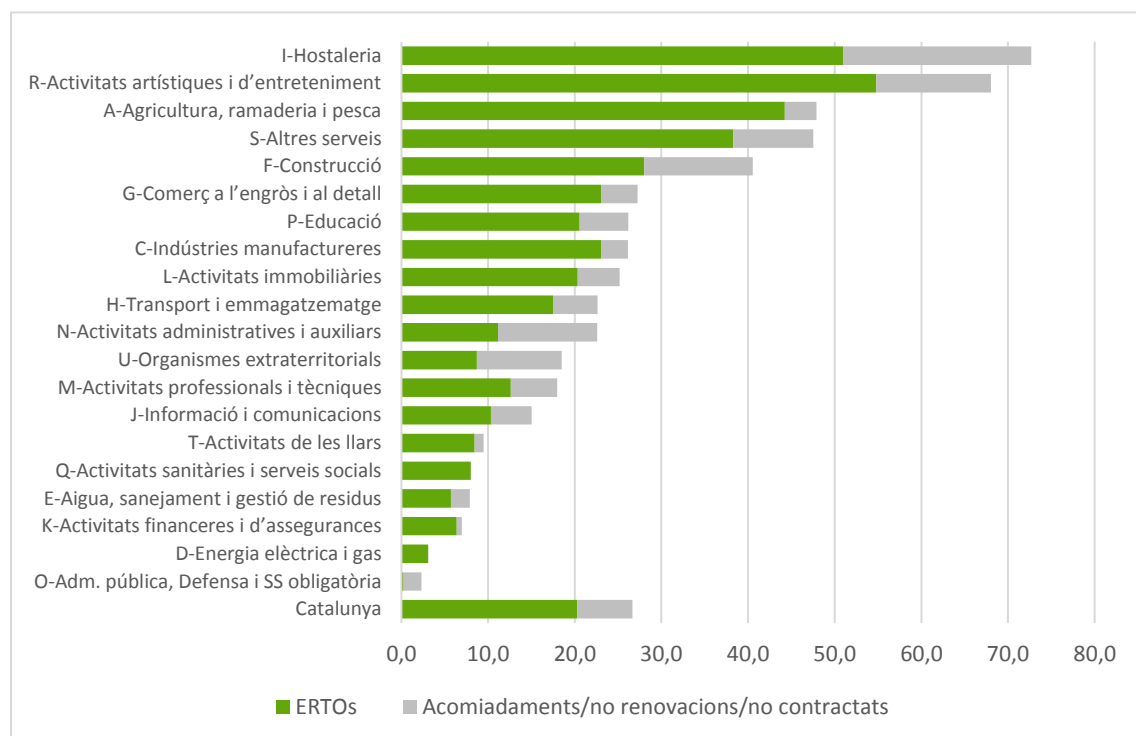
Com es pot veure a les següents gràfiques, les activitats més afectades per la covid-19 són les relacionades amb els serveis turístics: l'hostaleria i les activitats artístiques i d'entreteniment. Així durant l'abril l'afectació a aquestes activitats s'aproximava al 70% del treball assalariat. És a dir, només es va mantenir el 30% dels treballadors assalariats en aquestes activitats. Entre un 10 i 20% de l'afectació es va traduir en destrucció o no creació d'ocupació – coincidint amb la Setmana Santa. Tanmateix, la majoria d'aquest treball assalariat va estar protegit per la figura dels Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO), gairebé el 50% dels treballadors que en condicions "normals" haurien d'haver estat ocupats.

Malgrat que aquestes activitats són les més afectades, també s'observa altres activitats com el sector primari i els serveis a les persones i a les llars (serveis de reparació, bellesa, bugaderies, etc.) que també registren una afectació important que se situa al voltant del 50%. També destaca la Construcció, amb gairebé el 40% d'afectació sobre el treball assalariat. Els segueixen Comerç, Educació i la Indústria manufacturera. Per contra, les activitats menys afectades són les relacionades amb els serveis bàsics o fonamentals, gestió de l'aigua, residus, producció i distribució d'energia, l'administració pública, etc. L'afectació global al conjunt de Catalunya se situa al 26,7% del treball assalariat. Els llocs de treball destruïts o no creats són el 6,4% i el 20,3% corresponen a treballadors afectats per ERO.

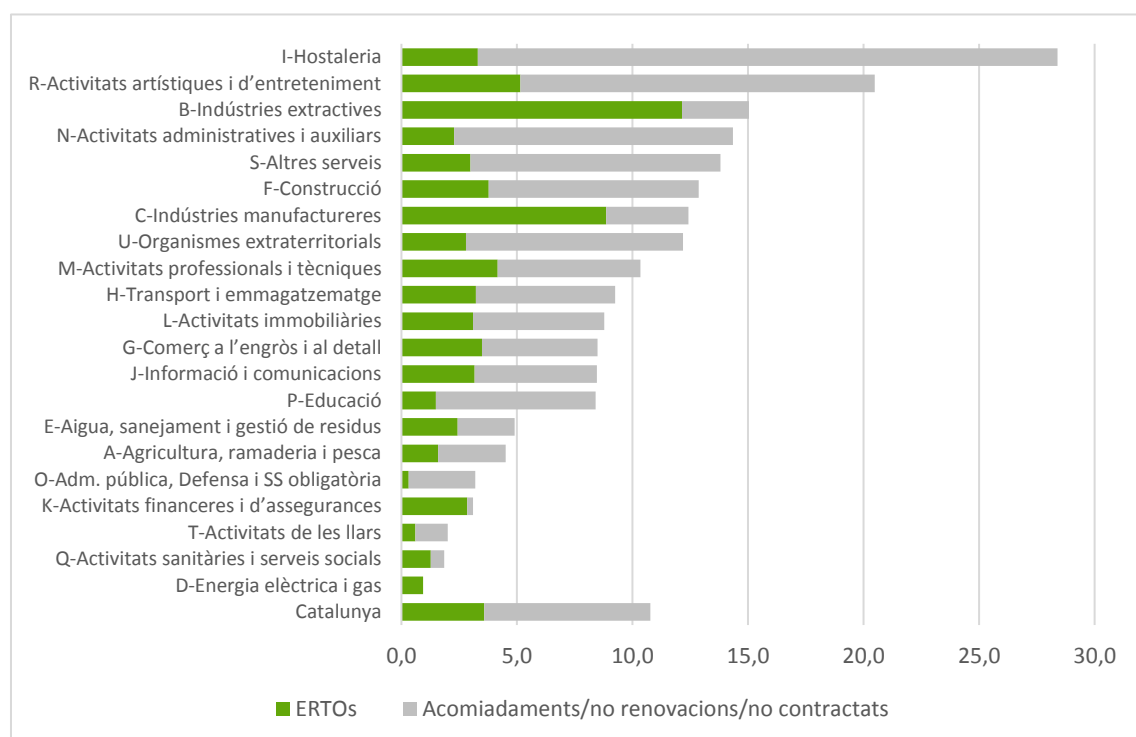
Durant el mes de maig la situació canvia substancialment un cop les mesures de desescalada permeten l'obertura dels negocis i una progressiva recuperació de l'activitat. Així, l'afectació global baixa fins l'10,8%. En aquest context, els treballadors afectats per ERO han disminuït considerablement i tan sols representen el 3,6% dels assalariats, mentre que es registra un 7,2% de treball assalariat que no s'ha creat o bé s'ha destruït. Aquest percentatge és previsible que vagi creixent durant els mesos d'estiu, ja que en aquesta època de l'any es produeixen moltes contractacions estacionals que aquest any no s'hauran produït pel tancament de les fronteres que limita els fluxos del turisme

estranger i per una previsible menor demanda interna. Per altra banda, s'observa com la indústria manté una elevada proporció del treball assalariat en situació d'ERTO.

Efectes de la covid-19 sobre els treballadors assalariats a Catalunya, abril de 2020

Efectes de la covid-19 sobre els treballadors assalariats a Catalunya, maig de 2020

Fonts: Observatori del Treball i Model Productiu (Expedients de Regulació d'Ocupació) i Tresoreria General de la Seguretat Social (Mitjana afiliats). Nota: L'epígraf N-Activitats administratives i auxiliars inclou les activitats relacionades amb l'ocupació, on hi ha les ETT.

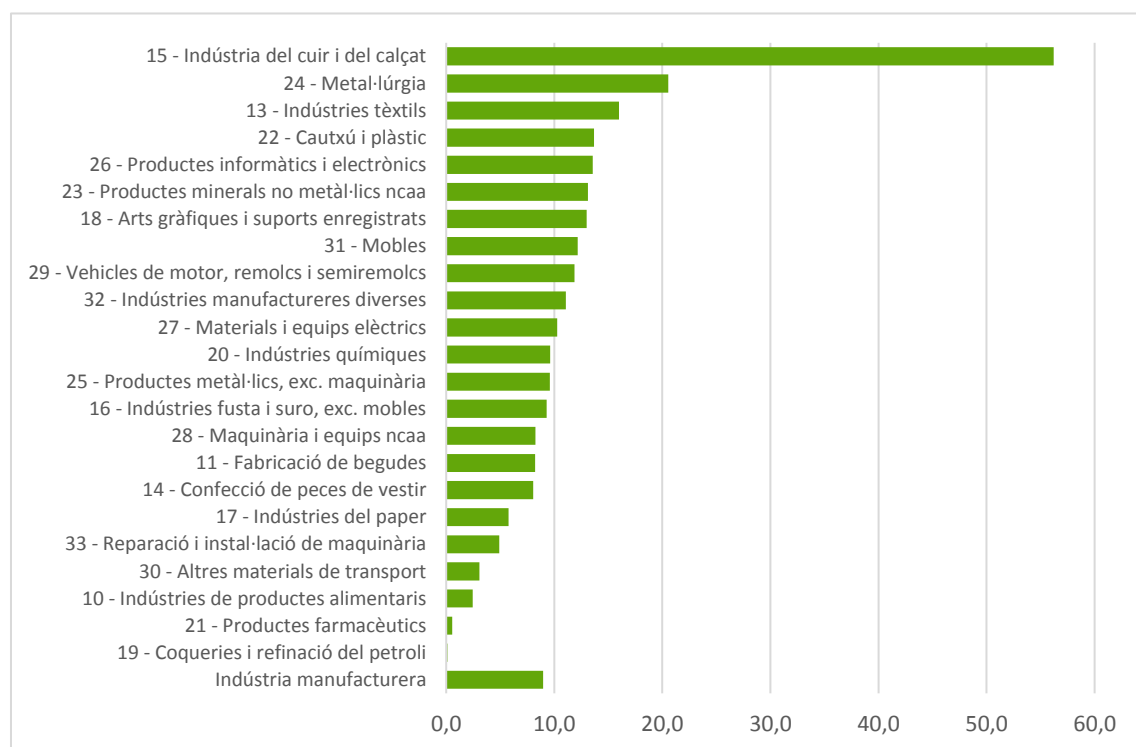
En el cas de la indústria manufacturera l'impacte ha estat molt heterogeni. Amb activitats com la indústria del cuir i del calçat molt afectades, amb gairebé el 60% del treball assalariat en ERTO. I d'altres activitats industrials que s'han situat entre el conjunt d'activitats fonamentals o essencials com són la indústria farmacèutica, la fabricació de productes alimentaris i la vinculada a la producció d'energia que gairebé no han registrat afectació per l'aturada.

En el cas de la indústria del cuir i del calçat s'explica segons el Leather Cluster Barcelona pel fet que els clients principals del sector de la pell a Catalunya són les grans marques de luxe i altres empreses de pell de qualitat d'arreu del món. En el cas de les primeres, tenen els centres de disseny i manufactura a França i nord d'Itàlia, i han estat zones molt afectades per la covid-19. També s'explicaria pel fet que un 30% del mercat del luxe, és asiàtic, predominantment la Xina. Això ha comportat un replantejament de temporades molt significatiu i que encara no hi hagi perspectiva de recuperació de l'activitat, d'aquí que l'activitat s'hagi vist tant afectada i els EROTO siguin la mesura de flexibilitat de l'empresariat a l'espera que la demanda es recuperi (en contraposició als acomiadaments). Aquesta situació afecta de forma notòria a l'Anoia, comarca que concentra el 18% de l'ocupació en aquesta activitat a Catalunya.

En d'altres indústries com la confecció l'afectació ha estat menor, atès que moltes empreses van reaccionar al xoc i l'emergència sanitària i es van reinventar orientant una part de la seva activitat a la fabricació de material quirúrgic, bates i mascaretes. En el cas de la indústria paperera bona part està vinculada al packaging del sector alimentari i el farma, fet que ha minvat els efectes en la seva activitat en trobar-se entre les activitats essencials.

Efectes de la covid-19 sobre els treballadors assalariats de la indústria manufacturera a Catalunya, maig de 2020

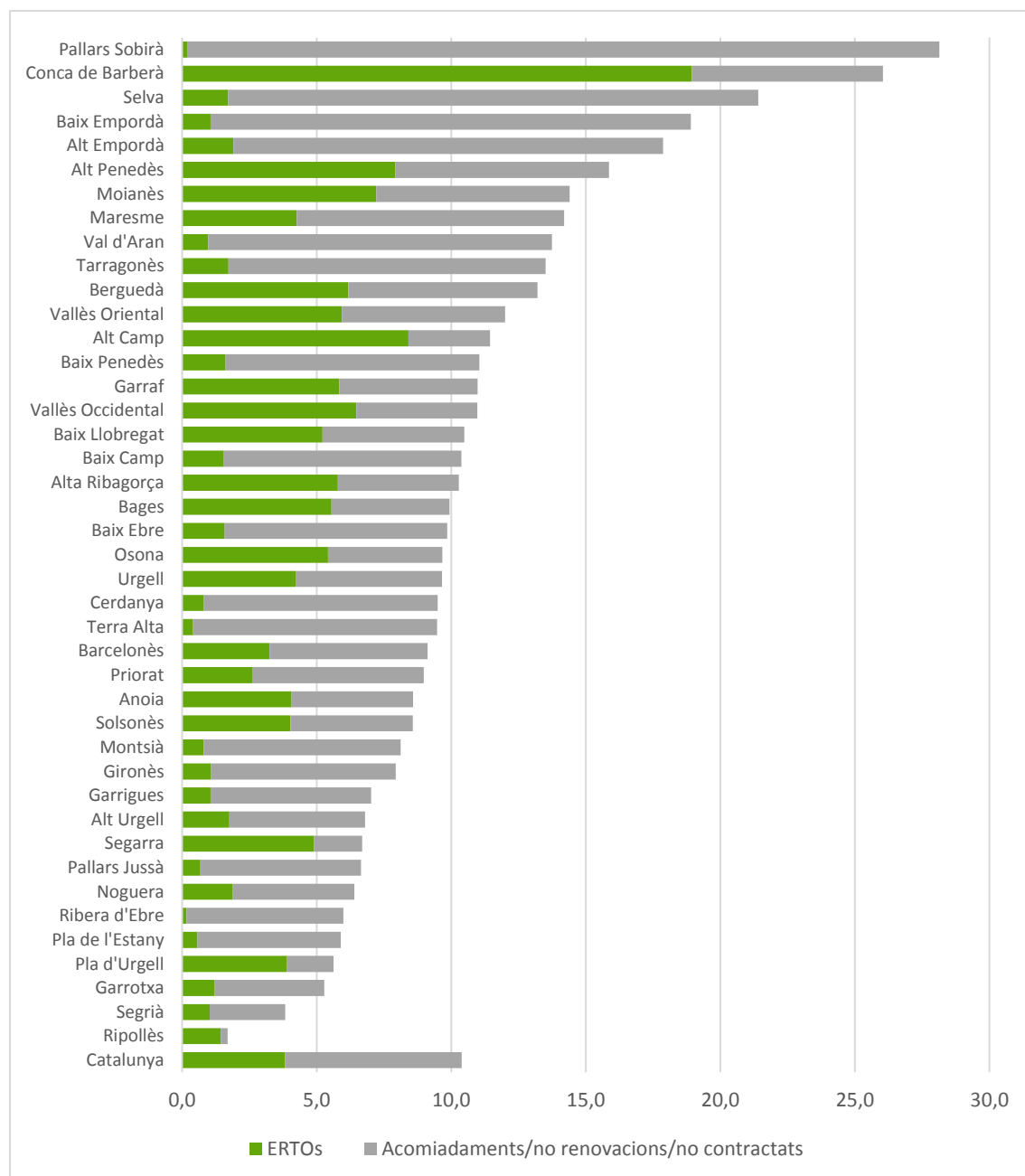
Pes dels treballadors afectats per ERO a maig de 2020 respecte a l'afiliació al RGSS (mitjana 2019).

Fons: Observatori del Treball i Model Productiu (Expedients de Regulació d'Ocupació i Afiliacions al RGSS).

Per comarques també s'observa una afectació molt heterogènia, amb comarques on l'impacte supera el 20% del treball assalariat. És el cas de Pallars Sobirà, Conca de Barberà i La Selva. I comarques amb una afectació força menor, com són Garrotxa, Segrià i Ripollès, on l'impacte és del 5% o menor. D'altra banda, també s'observa que hi ha diferències en la naturalesa de l'impacte. Així, les comarques més industrials com la Conca de Barberà, Alt Penedès, Moianès, Berguedà, Vallès Oriental, Alt Camp, Vallès Occidental, Bages, Osona, entre d'altres, l'afectació ha estat per la via de la flexibilització que han representat els EROTO, que permeten a les empreses manufactureres mantenir les plantilles fins que es recuperi la demanda. Per contra, en les comarques on els serveis turístics tenen una pes més rellevant en l'economia, l'afectació s'ha situat en la pèrdua d'ocupació: contractes que s'han deixat de realitzar, que s'han cessat o bé empreses que han hagut de tancar. Aquesta pèrdua d'ocupació, en part, està molt vinculada als períodes estacionals de Setmana Santa i de l'inici de l'estiu. És el cas del Pallars Sobirà, on gairebé tot l'efecte se situa en aquest àmbit i els EROTO són irrelevants. També és el cas de La Selva, el Baix i Alt Empordà, Vall d'Aran, Tarragonès, Baix Penedès, Baix Camp, etc.

Efectes de la covid-19 sobre els treballadors assalariats per comarques, maig de 2020

Fonts: Observatori del Treball i Model Productiu (Expedients de Regulació d'Ocupació) i Tresoreria General de la Seguretat Social (Mitjana afiliats).

Per tal de valorar quina ha estat la vulnerabilitat de les comarques davant aquesta crisi en base a dos factors com són la rellevància de les activitats més afectades respecte al conjunt de l'ocupació i la qualitat de l'ocupació, s'adjunta la següent taula on se sintetitzen aquestes informacions. També s'adjunta una de les dimensions que s'inclou a l'índex FEGP que es el corresponent a la innovació i desenvolupament, que pot aproximar a la capacitat de redreçar i reforçar la sortida del xoc. Així, en primer lloc es presenta la proporció de treball assalariat afectat el mes de maig, en segon lloc el pes que representen les activitats més afectades en l'economia comarcal (aquelles on l'epígraf supera amb escreix la mitjana d'afectació catalana, que inclou l'Hostaleria, les Activitats artístiques i recreatives, la indústria de la pell, el tèxtil i la metal·lúrgia) i, en tercer lloc, s'utilitza un indicador sintètic que aproxima a la qualitat de l'ocupació elaborat per l'equip d'Activa Prospect on es combinen aspectes com la parcialitat, la contractació de molt curta durada en la contractació temporal, la contractació gestionada per ETT, les rendes del treball i la sinistralitat. Aquest índex s'ha normalitzat en una escala de 0-100, on com més alt és el valor, més qualitat presenta el mercat laboral a la comarca. I el rànking les ordena de menor qualitat a major qualitat. El darrer indicador és el corresponent a la dimensió Innovació i desenvolupament tecnològic en l'escala 0-100, on 100 representa majors externalitats en aquesta dimensió.

L'anàlisi combinada de l'impacte (o vulnerabilitat) i de la dimensió innovació i desenvolupament tecnològic permet una lectura que ajuda a anticipar quina serà la resiliència de les economies comarcals, ja que, d'una banda, es disposa de l'abast d'aquest xoc i, de l'altra, de les capacitats territorials per a redreçar-la. Així, l'elevada vulnerabilitat del Pallars Sobirà s'explica per un elevat pes en el mixt sectorial de les activitats més afectades per la covid-19 però també per l'elevada precarietat existent en el mercat laboral comarcal. Al mateix temps, la recuperació de la comarca a aquest xoc es presenta amb majors dificultats atès que hi ha un context territorial poc favorable a l'emprenedoria i la cerca de solucions innovadores i una elevada dependència a la recuperació de la demanda interna. El cas de la Conca de Barberà és diferent. El xoc no ha estat produït per la presència d'activitats amb major afectació, sinó per la precarietat de les relacions laborals i l'adopció de les empreses – principalment la indústria- de la figura dels ERTO com a mesura de flexibilització d'aquestes relacions. El mateix podem dir d'altres comarques com l'Alt Penedès. Tanmateix, en aquest darrer cas, s'anticipa una major resiliència atès que el context per a la rivalitat i la innovació és força favorable..

Comarca	Valors indicadors				Rànquings			
	Afectació	Activitats més afectades	Qualitat ocupació	Innovació	Afectació	Activitats més afectades	Qualitat ocupació	Innovació
Pallars Sobirà	28,1	35,9	48,9	10,6	1	3	38	40
Conca de Barberà	26,0	8,0	26,8	28,2	2	35	42	19
Selva	21,4	22,6	61,3	25,2	3	8	22	23
Baix Empordà	18,9	26,4	68,2	20,4	4	5	11	29
Alt Empordà	17,9	23,4	69,1	29,5	5	7	10	15
Alt Penedès	15,9	7,9	63,5	40,1	6	36	18	8
Moianès	14,4	18,7	61,3	13,7	7	9	23	36
Maresme	14,2	16,2	71,6	30,3	8	14	6	14
Aran	13,7	61,9	73,9	11,3	9	1	1	39
Tarragonès	13,5	14,0	70,2	35,6	10	18	7	12
Berguedà	13,2	16,4	57,2	21,8	11	12	31	25
Vallès Oriental	12,0	8,8	61,5	46,1	12	31	21	5
Alt Camp	11,4	7,7	54,3	48,5	13	38	34	3
Baix Penedès	11,0	16,2	59,0	37,6	14	13	29	10
Garraf	11,0	23,8	56,8	28,2	15	6	32	20
Vallès Occidental	11,0	9,3	72,5	52,7	16	30	3	2
Baix Llobregat	10,5	8,8	69,3	47,0	17	32	9	4
Baix Camp	10,4	14,5	66,5	27,5	18	16	12	22
Alta Ribagorça	10,3	40,1	54,6	7,1	19	2	33	42
Bages	9,9	8,4	60,8	39,1	20	34	25	9
Baix Ebre	9,9	11,2	48,9	21,7	21	24	39	26
Osona	9,7	7,8	71,7	36,2	22	37	5	11
Urgell	9,7	7,1	61,2	27,9	23	40	24	21
Cerdanya	9,5	27,1	64,5	17,2	24	4	17	32
Terra Alta	9,5	12,3	52,5	13,8	25	22	36	35
Barcelonès	9,1	10,1	72,1	59,8	26	27	4	1
Priorat	9,0	16,5	47,8	21,3	27	11	40	28
Anoia	8,6	14,0	65,2	28,9	28	17	15	17
Solsonès	8,6	16,5	65,5	28,4	29	10	14	18
Montsià	8,1	13,0	49,9	21,6	30	20	37	27
Gironès	7,9	8,5	66,4	40,8	31	33	13	6
Garrigues	7,0	10,3	54,0	9,3	32	26	35	41
Alt Urgell	6,8	15,4	60,7	17,8	33	15	26	31
Segarra	6,7	6,7	70,0	18,5	34	41	8	30
Pallars Jussà	6,7	10,1	59,0	12,9	35	28	28	38
Noguera	6,4	9,7	62,8	16,0	36	29	19	33
Ribera d'Ebre	6,0	13,2	59,9	13,0	37	19	27	37
Pla de l'Estany	5,9	10,6	46,1	40,2	38	25	41	7
Pla d'Urgell	5,6	5,9	57,4	23,4	39	42	30	24
Garrotxa	5,3	11,3	62,0	29,0	40	23	20	16
Segrià	3,8	7,4	64,6	32,8	41	39	16	13
Ripollès	1,7	12,5	73,1	14,6	42	21	2	34

Què és la competitivitat territorial?

El concepte de competitivitat és un concepte polièdric pel qual hi ha diferents aproximacions possibles: des del punt de vista territorial, sectorial i empresarial. Aquestes aproximacions s'han desenvolupat des dels inicis de l'anàlisi econòmica, quan els economistes clàssics identificaven quatre grans factors: el sòl, el capital, els recursos naturals i el treball. Tanmateix, al llarg dels anys, s'han anat introduint diferents aspectes, esdevenint la competitivitat un concepte bastant més complex, tal i com s'entén en l'actualitat.

Així, a finals del segle XIX, s'incideix en la importància del paper dels emprenedors i de la gestió empresarial, com a factors clau de la competitivitat. Posteriorment, a mitjans del XX, es posa de relleu la importància de l'educació i la innovació tecnològica, com a factors subjacents del creixement econòmic. Actualment, el concepte s'ha ampliat encara més, introduint-hi el "coneixement" com un dels factors claus.

La complexitat del concepte, així com el seu caràcter multidimensional, fan que se'n puguin trobar diverses definicions. En aquest sentit, els diferents organismes internacionals que s'encarreguen d'analitzar la competitivitat a nivell mundial aporten la seva pròpia definició:

IMD (World Competitiveness Yearbook)	La competitivitat és l'habilitat d'una nació per a crear i mantenir més valor afegit a les seves empreses i més prosperitat pels seus habitants.
World Economic Forum (Global Competitiveness Report)	La competitivitat és l'habilitat d'un país per a assolir elevades taxes de creixement del PIB per càpita.
European Commission (Competitiveness Advisory Group)	La competitivitat implica elements de productivitat, eficiència i rendibilitat. Però no és una finalitat per si sola. És una forma d'elevat el nivell de vida i d'incrementar el benestar social. Generalment, incrementant la productivitat i l'eficiència, en el context de l'especialització internacional, la competitivitat proveeix les bases per a augmentar els salaris de les persones (excloent la inflació).
OCDE	La competitivitat és el grau en què una nació pot, sota les condicions de lliure mercat, produir productes i serveis que assoleixin els estàndards dels mercats internacionals, al mateix temps que estimula el manteniment i l'expansió dels ingressos reals dels seus habitants a llarg termini.

Segons el que es desprèn d'aquestes diferents definicions, la competitivitat es revela com un concepte aplicable no solament a les empreses o als sectors econòmics, sinó que també es pot utilitzar per a l'anàlisi d'espais geogràfics.

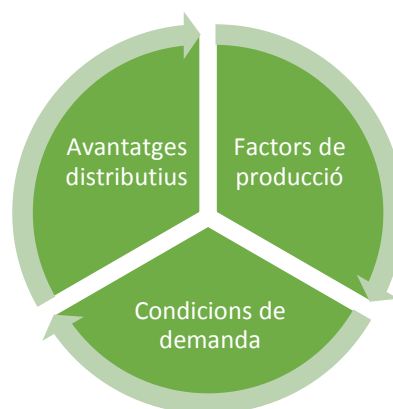
Sota aquesta òptica, la productivitat de les empreses està íntimament relacionada amb les condicions de l'entorn immediat en el que operen (economies externes). Per exemple, quan més sofisticades són les estratègies empresarials i els sistemes de producció, més necessari és tenir una oferta laboral d'alta qualificació, major informació, millors infraestructures, millors proveïdors, millors centres de recerca i innovació, etcètera. La provisió d'aquests factors generen rendiments creixents a les empreses localitzades als territoris ja que redueix el cost dels factors de producció i genera economies d'escala.

Quin interès té analitzar l'entorn territorial?

En el context actual de globalització de l'economia, la rivalitat entre els territoris per a l'atracció d'inversions privades, de fons públics, de turistes o d'activitats de renom, s'aguditzava amb l'objectiu d'incrementar els seus recursos locals que a mig i llarg termini generin economies externes d'escala i d'abast per a les seves empreses i sectors més rellevants. Així, els territoris competeixen per les inversions que propiciïn el seu creixement econòmic, que generin ocupació o que afavoreixin la producció.

En aquest marc, els determinants de la competitivitat territorial són les condicions o entorn que ofereixen els territoris (en aquest cas delimitats per les comarques) per a l'eficiència microeconòmica de les unitats productives. Són avantatges que no es generen dins l'empresa i les condicions del seu entorn més immediat són el que s'anomenen economies externes. En base a aquestes externalitats, els avantatges competitius que ofereixen els territoris es poden agrupar en tres grans eixos:

EIXOS DE LA COMPETITIVITAT TERRITORIAL

Nota: els factors de producció condicionen l'aparició i desenvolupament de clústers regionals, que són resultat de les economies d'aglomeració. Aquests territoris presenten avantatges fruit de la interacció entre agents productius localitzats de forma concentrada.

Les economies derivades d'una estructura espacial concentrada afavoreixen l'aparició d'economies d'escala (ja que es pot produir a un menor cost) i reforcen l'esquema de localització aglomerat en el que es produeix una concentració espacial de l'activitat i dels factors de producció. De fet, els clústers són fruit de la concentració d'empreses que, al seu torn, generen economies de localització. Aquestes economies externes són conseqüència de la possibilitat de compartir mercats de treball qualificats conjunts, serveis i subministres especialitzats i de compartir i difondre coneixement i/o tecnologies. D'altra banda, l'existència d'un entorn urbà en el que existeix una elevada concentració de població afavoreix l'existència de bones infraestructures, la formació de la població o els serveis institucionals, aspectes que també són determinants pel desenvolupament de l'activitat i la competitivitat de les empreses. Aquestes externalitats s'anomenen economies d'urbanització. Tanmateix, la manca de determinats factors com són el sòl i l'espai per a l'activitat econòmica, els recursos naturals, o el capital, poden frenar la concentració d'activitat i el desenvolupament d'aquests clústers.

Altres avantatges competitius tenen a veure amb l'economia espacial i la naturalesa geogràfica dels territoris. Són els avantatges distributius i estan relacionats amb les condicions que ofereixen els territoris per a la distribució dels seus productes i serveis. Per exemple, la seva posició geogràfica, les connexions amb l'exterior, les infraestructures i els serveis de transport, etc. Normalment, els territoris afavorits per la seva posició geogràfica respecte als mercats registren una elevada productivitat i les forces d'aglomeració generen cercles virtuoses que reforcen el seu desenvolupament.

Determinats béns i serveis no té sentit produir-los si no hi ha un mercat mínim que garanteixi la seva producció de forma eficient. Així, la dimensió del mercat interior dels territoris determina la capacitat d'atraure indústries i sectors productius que cerquen economies d'escala com a font de competitivitat. D'altra banda, les necessitats i les exigències dels mercats també influeixen en les condicions de la demanda (les empreses han d'evolucionar per a atendre les necessitats dels seus clients), així com el creixement de la demanda interior, que es pot donar per un increment demogràfic, de les inversions empresarials o com a resultat de processos d'innovació. Un altre factor que pot modificar les condicions de la demanda és el grau d'internacionalització del teixit empresarial.

Quins factors i dimensions de competitivitat analitza?

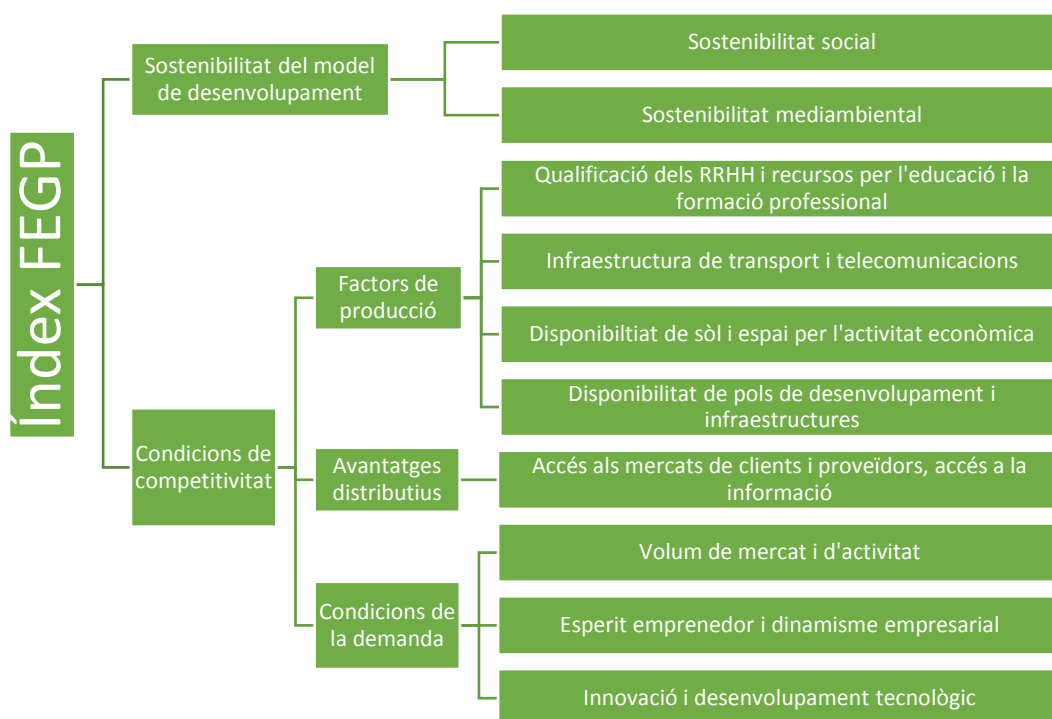
Inicialment, durant el procés de definició de l'Índex l'any 2004, es van tenir en compte els treballs desenvolupats per diferents equips d'economia aplicada en l'àmbit català i espanyol. No obstant, a diferència d'altres experiències, es va considerar oportú que a més dels factors econòmics, s'havien d'introduir aspectes relacionats amb qüestions

L'Índex està conformat per 50 indicadors desagregats a nivell comarcal i agrupats en 10 dimensions que conformen el model d'anàlisi de la competitivitat comarcal

socials o ambientals, en la línia dels plantejaments de l'Estratègia de Lisboa i l'Acord Estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'Economia catalana vigents en aquell moment. Així, el resultat és una adaptació dels enfocaments sobre els avantatges competitius de les nacions i de les teories de localització de les activitats econòmiques, complementada amb l'anàlisi de la sostenibilitat, tant social com mediambiental, del model de desenvolupament local. En aquesta línia, s'han incorporat en l'Índex elements com que el fet que el model econòmic i de desenvolupament comporti l'assoliment d'una elevada participació en el mercat laboral, una millora en la qualitat de l'ocupació i una gestió mediambiental dels recursos naturals utilitzats.

En l'edició de 2009, a partir de la reflexió realitzada durant les sis edicions anteriors, es va realitzar un canvi metodològic d'una certa entitat¹. Així, mirant de seguir la línia encetada però, al mateix temps, introduint aspectes de millora al model, es va fer un plantejament que s'inspira en els treballs sobre l'anàlisi de la competitivitat realitzats per *Michael Porter*, i el seu "Diamant de la Competitivitat"², on s'operativitza el concepte de competitivitat, amb plantejaments aplicables a diferents contextos i fenòmens socials. També es van tenir en compte els darrers treballs i els últims avenços pel que fa a l'operativització del concepte, sobretot en l'anàlisi de la competitivitat regional europea³. Els canvis es poden consultar en l'edició de 2009.

El model resultant analitza les 42 comarques catalanes a partir de 50 indicadors diferents. Aquests indicadors han estat agrupats en 10 subdimensions, les dues primeres centrades en la sostenibilitat del model de desenvolupament dels territoris i les altres vuit en les condicions de competitivitat, que al seu torn han estat agrupades segons si corresponen als factors de producció, als avantatges distributius o a les condicions de la demanda. El model utilitzat i les dimensions i subdimensions utilitzades per a analitzar la competitivitat de les comarques es resumeix en el gràfic següent:

¹ Els detalls dels canvis metodològics introduïts es poden consultar en l'edició de 2009 al web de la FEGP (www.fegp.cat).

² Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York. Free Press.

³ Veure bibliografia.

L'Índex no analitza el creixement ni el grau de desenvolupament econòmic de les comarques, sinó que determina la seva posició en base a les condicions que ofereix l'entorn comarcal per a afavorir la competitivitat de les empreses

Les comarques han de definir les seves pròpies estratègies per tal d'atraure les inversions futures, focalitzant els seus avantatges competitius i definint els seus propis nínxols

Com interpretar els resultats?

En l'operativització de l'Índex s'han donat pesos diferents a cadascun dels factors que formen el model d'anàlisi. En aquest sentit, la disponibilitat de serveis avançats així com la generació d'activitat al voltant de serveis intensius en coneixement i de productes amb un important component tecnològic, s'han considerat estratègies de competitivitat a llarg termini que permeten consolidar i augmentar els avantatges competitius. És per això que s'ha donat un pes major a aquelles dimensions que tenen a veure amb aquest fet, com són les relacionades amb la qualificació, la innovació i el desenvolupament tecnològic i l'accés a la informació. Per altra banda, també s'ha assignat un pes important als avantatges competitius distributius. És a dir, aquells que es basen en el fet que les economies són cada dia més obertes i, per tant, tenen un pes important aquells factors que poden incidir-hi en major grau, com ara les infraestructures de transport i comunicacions i l'accés als mercats.

L'Índex permet aproximar-se a les condicions (o externalitats) que presenten els territoris per a competir en una economia globalitzada i basada en serveis intensius en coneixement i en indústria d'alta tecnologia.

Dit això, és important tenir present en la interpretació dels resultats, que l'Índex FEGP no analitza el creixement ni el grau de desenvolupament econòmic de les comarques ni tampoc analitza la millora de les condicions de vida, que són en definitiva indicadors de resultats i d'impacte de com les unitats productives utilitzen els recursos i els avantatges que disposen. Aquest no és l'objectiu d'aquest treball i no s'inclouen, però es poden aproximar a partir de variables macroeconòmiques com l'ocupació, la producció, la inversió, la productivitat, les rendes o altres de satisfacció de la població. Moltes d'elles són difícils d'aproximar en el context territorial en el que es planteja l'estudi: el context comarcal.

En conseqüència, una millor posició en relació als determinants de competitivitat de les comarques no sempre comporta un millor comportament econòmic i millores en els nivells de benestar. Aquests aspectes dependran de com s'hagin utilitzat aquests factors de cara a consolidar i augmentar els avantatges competitius (l'adequació de les estratègies i les inversions), del comportament de la resta de territoris i de l'impacte social i mediambiental del model de creixement.

Un altre aspecte rellevant a tenir en compte a l'hora d'interpretar els resultats són les limitacions inherents a la unitat territorial adoptada: la comarca. En aquesta adaptació dels models que s'utilitzen a escala nacional i regional és important tenir present, d'una banda, que els governs locals tenen poca capacitat d'influir en la formulació de polítiques macroeconòmiques (sobretot les fiscals, energètiques, laborals, etc.) i, de l'altra, que el treball i el capital tenen una major mobilitat a escala local.

Tot i aquests condicionants, l'exercici esdevé útil, atès que sí que es pot intervenir, o almenys tenir capacitat d'influir, en alguns aspectes a nivell comarcal en relació a les infraestructures viàries, a les infraestructures de telecomunicacions, a la disponibilitat de sòl, a l'educació i la capacitació pel treball, a la generació d'economies de localització (clústers), a la flexibilitat institucional, al desenvolupament d'agents que incentivin la cooperació, al diàleg i la formulació de polítiques, etc. De fet, el planejament estratègic també permet posar en pràctica polítiques i iniciatives beneficioses per a l'estructura econòmica local (reestructuració i impuls de les activitats).

L'objecte final d'aquest treball és, doncs, ajudar a definir amb major precisió les estratègies territorials i les inversions necessàries a dur a terme en cada àmbit analitzat per tal d'avançar en el desenvolupament econòmic i social de les comarques en què la FEGP és un agent econòmic i social de referència. Així, amb aquesta publicació pretén introduir elements per a la reflexió territorial que serveixin pel debat sobre les estratègies a emprendre en el futur i per a fer el seguiment dels avenços assolits.

El sistema de posicions relatives (o rànquings) utilitzat és un sistema que, com s'ha demostrat, indueix a l'acció i al debat, atès que la comparació interterritorial ajuda a valorar si s'és competitiu o no en un determinat àmbit. Al mateix temps, les posicions sintetitzen, de forma molt entenedora, el lloc que ocupa cada comarca en els diferents

àmbits analitzats. A partir d'aquestes posicions, és fàcil establir els punts forts i punts febles del model de competitivitat i portar a terme una diagnosi encertada de la situació.

Cal tenir en compte, tanmateix, que són els perfils comarcals els que realment permeten concretar com un territori defineix el seu model de competitivitat i les estratègies a desenvolupar, tal com demostra el fet que, amb els resultats del rànquing a la mà, unes condicions de competitivitat òptimes no sempre guarden una relació directa amb impactes positius en els nivells de benestar (en termes de renda per càpita) i augments de la productivitat. Cal tenir en compte, doncs, que la voluntat de l'Índex és ajudar a definir les estratègies territorials en base als factors clau de desenvolupament de cada territori, però que l'ordenació resultant no deixa de ser un exercici economètric per tal d'aportar elements de debat i analitzar la realitat. No obstant, pot haver-hi territoris que siguin poc competitius en el marc global de competència internacional i basada en la nova economia, però que hagin desenvolupat estratègies de desenvolupament basades en economies regionals i nacionals centrades en sectors més tradicionals i en factors endògens, que han comportat nivells de benestar elevats, com podria ser el cas d'algunes de les comarques pirinenques o d'altres comarques fora de l'àmbit metropolità on el model de competitivitat centrat en la internacionalització de l'economia i la producció de béns i serveis intensius en coneixement tenen menor sentit i són d'altres els factors sobre els quals se sustenta el desenvolupament econòmic d'aquests territoris.

Així, cal remarcar que des del punt de vista empresarial, no hi ha cap comarca que tingui un avantatge absolut en totes les dimensions que han d'interessar els potencials inversors. Una empresa que cerca la proximitat als mercats, personal qualificat i estar en un ecosistema d'innovació, estarà interessada en una comarca diferent de la que cerca sòl industrial, força de treball mitjanament qualificada, bones infraestructures i serveis de transport per a distribuir les seves mercaderies. Per aquest motiu, les comarques que apareixen al capdavant del rànquing en l'Índex FEGP poden no ser atractives per a determinades empreses amb necessitats específiques diferents de les que són subjacents al model implementat. Amb tot, les comarques situades al capdavant de l'Índex són les que responen a un ventall més ampli de necessitats potencials, ja que en definitiva es pondera un conjunt de factors que es tenen en compte a l'hora de determinar la localització de les inversions.

En base a aquestes consideracions, les comarques han de definir les seves pròpies estratègies per tal d'atraure i propiciar les inversions futures, focalitzant els seus avantatges competitius i definint els seus propis nínxols: ja sia la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, la qualificació dels RRHH, les infraestructures de transport, l'accés als mercats, el volum de mercat, la qualitat mediambiental, o qualsevol altre factor. Aquestes estratègies són, en definitiva, les que han de dirigir el creixement econòmic del futur.

La competitivitat en el context regional europeu i mundial

Aquest apartat amplia el focus d'anàlisi de la situació competitiva de les comarques catalanes aprofundint en la situació de Catalunya i Espanya en el context de la resta de Comunitats Autònomes de l'Estat, del conjunt de regions de la Unió Europea i de països del món. Així doncs, a partir dels índexs de competitivitat elaborats per institucions com el Fòrum Econòmic Mundial (WEF), l'IMD o la Comissió Europea, entre d'altres, s'analitza la posició de Catalunya i de l'Estat.

Tot i que, evidentment, no es pot fer una comparació directa entre els diferents índexs, en tant que empren indicadors diferents. En termes generals sí que analitzen dimensions similars. Aspectes com la inversió en educació, la capacitat d'innovació, la qualificació dels recursos humans, etc. són transversals a totes les publicacions. Hi ha, però, un tret diferencial entre l'Índex FEGP que és només compartit pel Global Competitiveness Report (GCR) del World Economic Forum. Aquest és la introducció de la dimensió de la sostenibilitat al model. Així, mentre que informes com l'European Regional Competitiveness Index de la Comissió Europea o el Rànquing de Competitivitat Mundial de l'IMD només analitzen aspectes econòmics referents al mercat de treball, la inversió, la qualitat institucional, etc., tant l'Índex FEGP com el GCR contempen la dimensió de la sostenibilitat social -amb indicadors de desigualtat, seguretat laboral, etc.- i la dimensió de la sostenibilitat mediambiental, amb indicadors relacionats amb el consum de recursos, la gestió dels residus, etc. Val a dir, que aquestes dimensions ja van ser incorporades inicialment en el disseny de l'Índex FEGP l'any 2004, mentre altres

organismes com el WEF els han incorporat recentment, a partir de l'adopció de l'agenda 2030 pel Desenvolupament Sostenible de l'ONU.

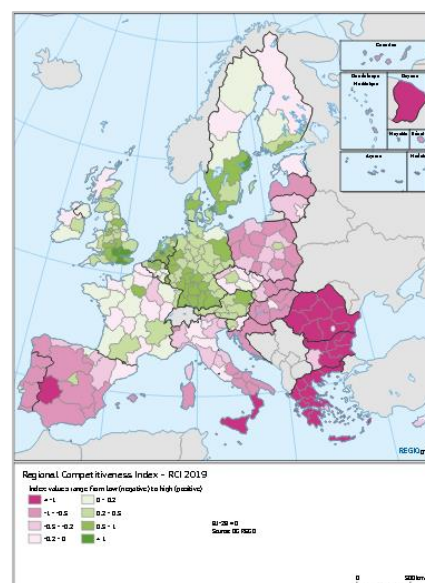

Els estudis analitzats situen l'economia espanyola a posicions mitjanes dels respectius rànquings de competitivitat amb factors com les infraestructures, la qualificació dels recursos humans o la competitivitat per costos com els pilars de la competitivitat de l'economia del país. Per contra, remarquen l'escassa inversió en I+D, la qualitat del mercat de treball, l'estabilitat macroeconòmica o el dinamisme empresarial com alguns dels factors en els que Espanya es troba més endarrerida.

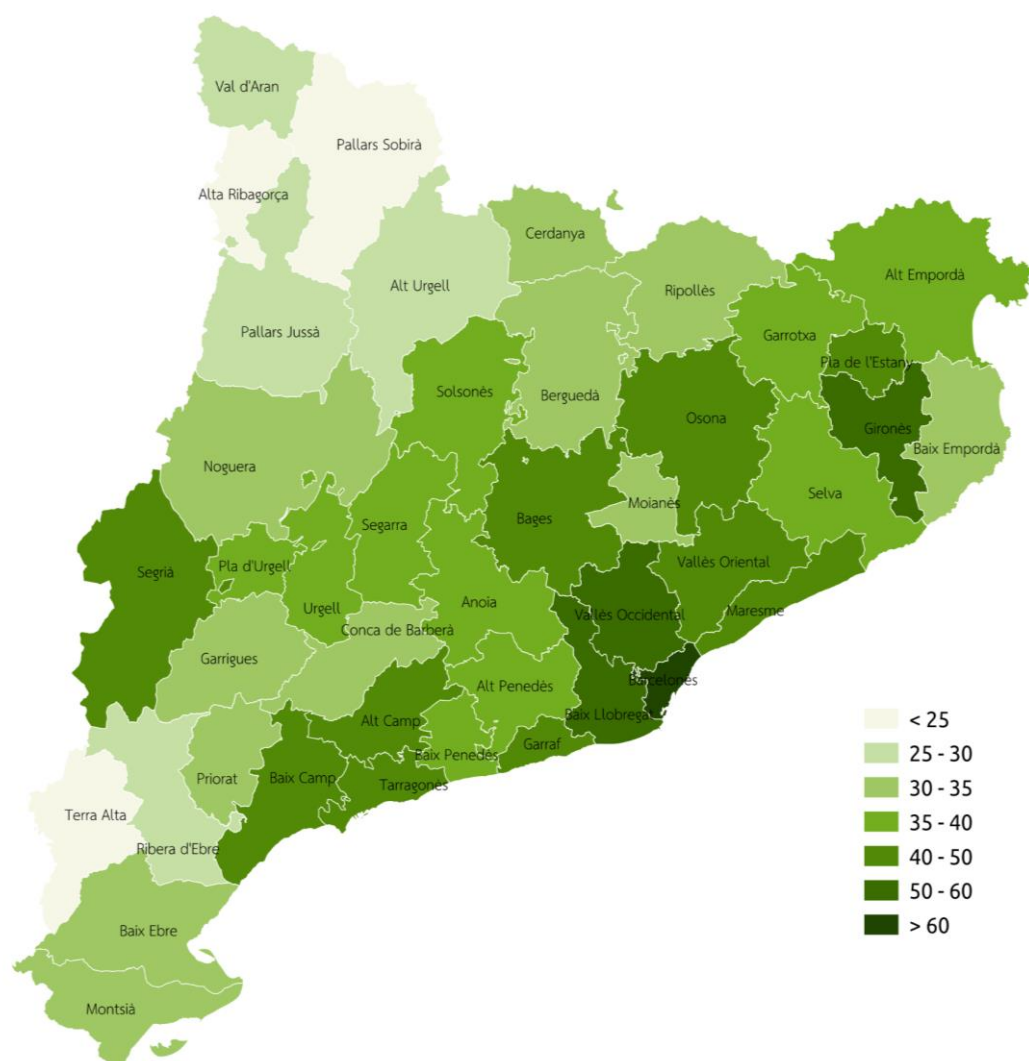
En aquest context, l'Informe de Competitividad Regional en España que elabora el Consejo General de Economistas de España situa a Catalunya com la 4a comarca més competitiva de l'estat, situada per darrere de la Comunitat de Madrid, la Comunitat Foral de Navarra i el País Basc.

Per altra banda, l'European Regional Competitiveness Index situa l'economia catalana com la tercera més competitiva d'Espanya. L'informe de la Comissió Europea situa a Catalunya en una posició intermèdia-baixa en relació a la resta de regions europees, amb una puntuació de 53,45 punts sobre 100, situant-se així per sota de la mitjana europea, situada als 60,3 punts.

Així doncs, Catalunya és una de les regions més competitives d'Espanya, gràcies al seu sistema de salut, les infraestructures, la dimensió del mercat intern i la capacitat tecnològica. No obstant, en relació a la resta d'economies regionals europees, presenta endarreriments significatius en aspectes com la qualitat de les institucions, l'estabilitat macroeconòmica, l'educació superior o la sofisticació del teixit productiu.

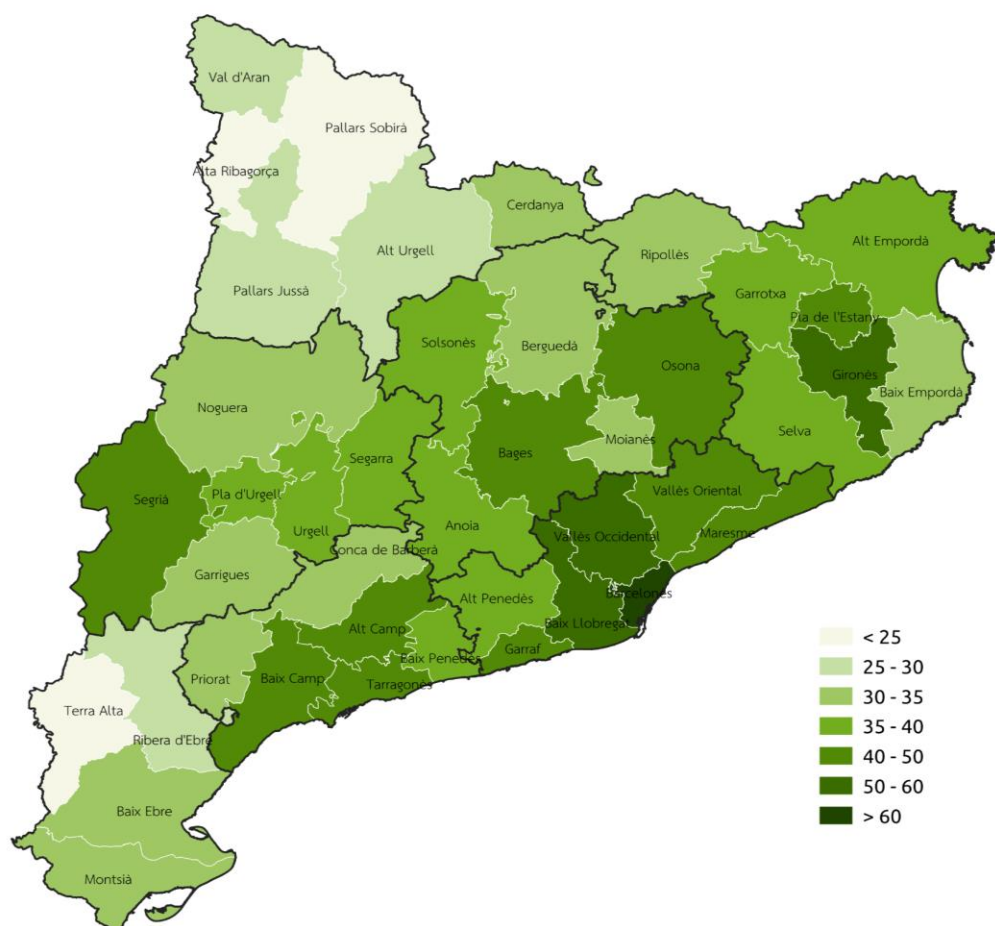

Resultats: Índex 2020 de competitivitat territorial

Comarca	Índex	Rang/42	Comarca	Índex	Rang/42
Barcelona	79,4	1	Selva	37,2	22
Vallès Occidental	57,2	2	Pla d'Urgell	36,3	23
Gironès	51,9	3	Solsonès	35,7	24
Baix Llobregat	51,8	4	Cerdanya	34,2	25
Tarragonès	48,9	5	Conca de Barberà	33,9	26
Segrià	47,1	6	Baix Ebre	32,6	27
Vallès Oriental	45,2	7	Berguedà	32,6	28
Maresme	44,7	8	Baix Empordà	32,5	29
Osona	43,1	9	Priorat	32,5	30
Garraf	43,0	10	Noguera	32,1	31
Baix Camp	41,9	11	Montsià	31,7	32
Bages	41,4	12	Moianès	31,3	33
Alt Camp	41,0	13	Ripollès	31,0	34
Pla de l'Estany	40,8	14	Garrigues	30,7	35
Alt Penedès	40,0	15	Pallars Jussà	28,7	36
Urgell	38,5	16	Aran	28,2	37
Baix Penedès	38,3	17	Alt Urgell	27,6	38
Garrotxa	38,1	18	Ribera d'Ebre	26,6	39
Alt Empordà	38,0	19	Terra Alta	24,9	40
Segarra	38,0	20	Pallars Sobirà	22,7	41
Anoia	37,4	21	Alta Ribagorça	18,6	42

RÀNQUING PER ÀMBITS TERRITORIALS

ALT PIRINEU I ARAN

Comarca	índex	Rang/42
Cerdanya	34,2	25
Pallars Jussà	28,7	36
Aran	28,2	37
Alt Urgell	27,6	38
Pallars Sobirà	22,7	41
Alta Ribagorça	18,6	42

PONENT

Comarca	índex	Rang/42
Segrià	47,1	6
Urgell	38,5	16
Segarra	38,0	20
Pla d'Urgell	36,3	23
Noguera	32,1	31
Garrigues	30,7	35

CAMP DE TARRAGONA

Comarca	índex	Rang/42
Tarragonès	48,9	5
Baix Camp	41,9	11
Alt Camp	41,0	13
Conca de Barberà	33,9	26
Priorat	32,5	30

PENEDÈS

Comarca	índex	Rang/42
Garraf	43,0	10
Alt Penedès	40,0	15
Baix Penedès	38,3	17
Anoia	37,4	21

COMARQUES CENTRALS

Comarca	índex	Rang/42
Osona	43,1	9
Bages	41,4	12
Solsonès	35,7	24
Berguedà	32,6	28
Moianès	31,3	33

TERRES DE L'EBRE

Comarca	índex	Rang/42
Baix Ebre	32,6	27
Montsià	31,7	32
Ribera d'Ebre	26,6	39
Terra Alta	24,9	40

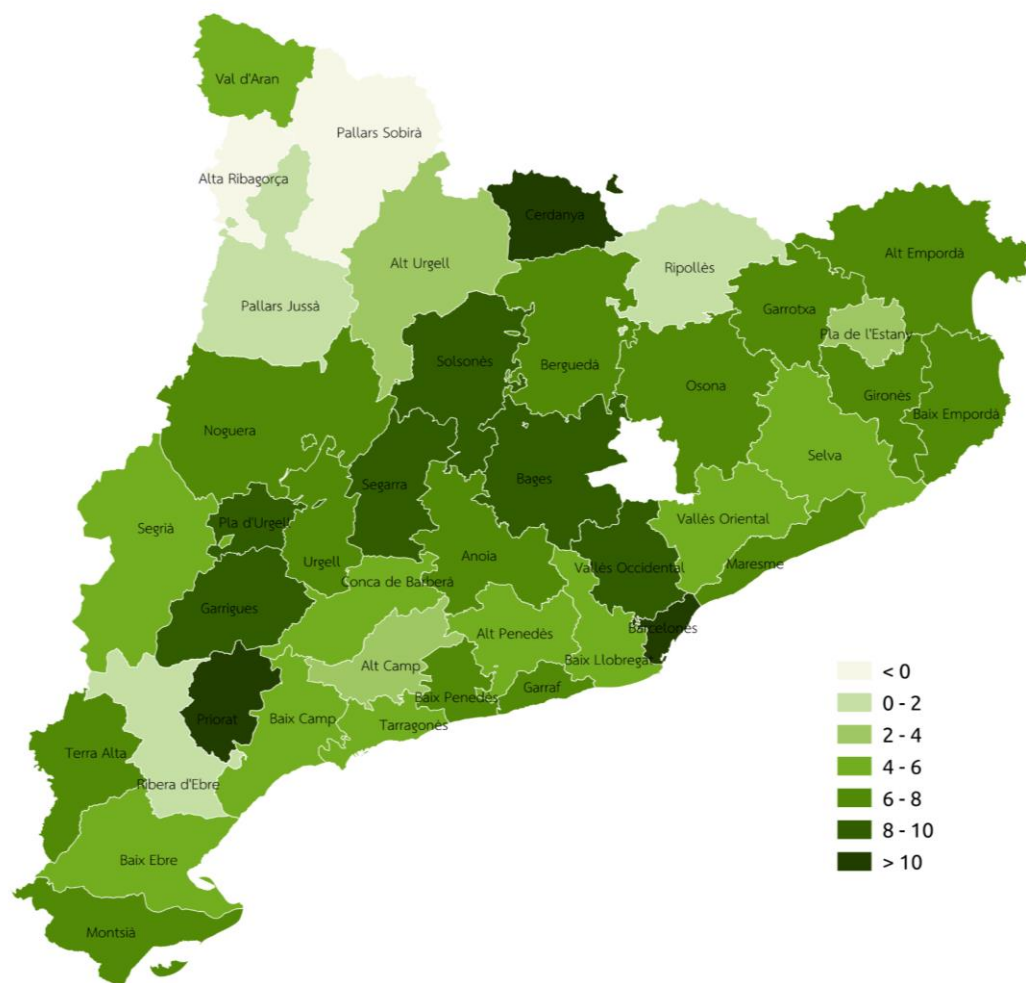
METROPOLITÀ

Comarca	índex	Rang/42
Barcelonès	79,4	1
Vallès Occidental	57,2	2
Baix Llobregat	51,8	4
Vallès Oriental	45,2	7
Maresme	44,7	8

COMARQUES GIRONINES

Comarca	índex	Rang/42
Gironès	51,9	3
Pla de l'Estany	40,8	14
Garrotxa	38,1	18
Alt Empordà	38,0	19
Selva	37,2	22
Baix Empordà	32,5	29
Ripollès	31,0	34

EVOLUCIÓ EN EL VALOR DE L'ÍNDEX 2009-2019

Comarca	índex	Ranq/42	Comarca	índex	Ranq/42
Barcelonès	12,9	1	Garrotxa	6,1	22
Priorat	11,2	2	Anoia	6,1	23
Cerdanya	10,4	3	Segrià	5,9	24
Garrigues	9,7	4	Baix Ebre	5,3	25
Vallès Occidental	9,7	5	Baix Camp	5,3	26
Segarra	9,7	6	Aran	5,2	27
Bages	8,2	7	Vallès Oriental	4,9	28
Pla d'Urgell	8,1	8	Tarragonès	4,6	29
Solsonès	8,1	9	Conca de Barberà	4,3	30
Montsià	7,8	10	Selva	4,3	31
Garraf	7,5	11	Baix Llobregat	4,2	32
Maresme	7,5	12	Alt Penedès	4,2	33
Baix Empordà	7,3	13	Pla de l'Estany	3,6	34
Baix Penedès	7,1	14	Alt Camp	3,2	35
Terra Alta	7,0	15	Alt Urgell	2,5	36
Urgell	7,0	16	Pallars Jussà	1,5	37
Gironès	7,0	17	Ripollès	1,1	38
Osona	6,8	18	Ribera d'Ebre	0,5	39
Berguedà	6,7	19	Pallars Sobirà	-0,6	40
Noguera	6,6	20	Alta Ribagorça	-1,6	41
Alt Empordà	6,2	21			

Nota: Els valors representen el diferencial entre la puntuació obtinguda en l'Índex respecte al 2009.

El Moianès es va constituir com a comarca el 2015.

[illegible]

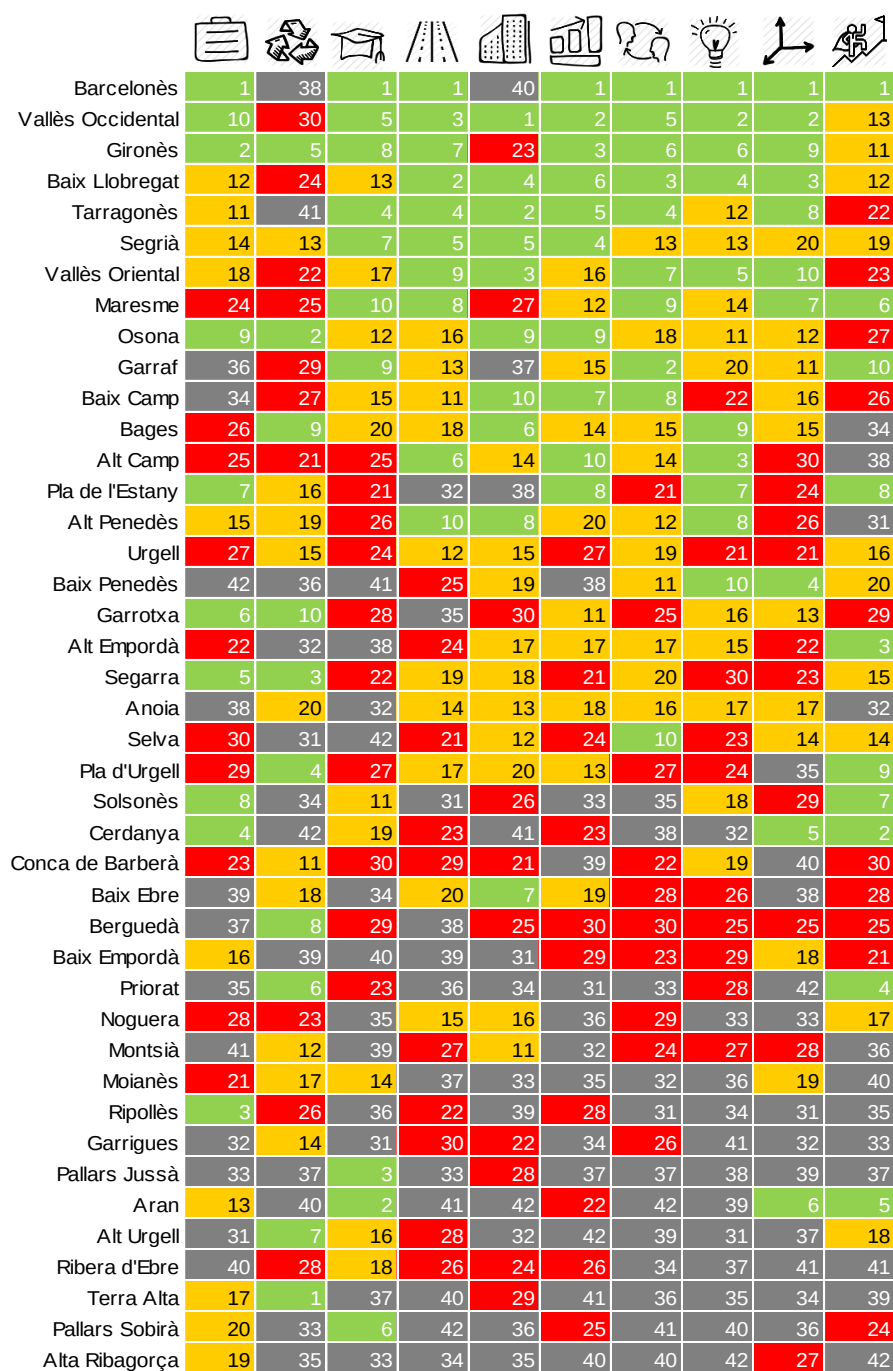
[1] Trencament de la sèrie degut a la revisió, [2] El Moianès esdevé comarca, [3] S'introdueixen diverses variables

Es presenten les puntuacions obtingudes de les 42 comarques catalanes en cadascun dels 10 factors analitzats, de forma que es pot identificar en quins àmbits presenten avantatges competitiu i en quins no

PERFILS COMARCALS

En el següent gràfic es pot visualitzar el comportament de cada comarca en relació als 10 factors de competitivitat analitzats.

1	Sostenibilitat social		6	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	
2	Sostenibilitat mediambiental		7	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	
3	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional		8	Innovació, desenvolupament tecnològic	
4	Infraestructura de transport i comunicacions		9	Volum de mercat i d'activitat	
5	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica		10	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	

1r quartil 2n quartil 3r quartil 4t quartil

Puntuació obtinguda en cadascun dels factors

	FACTORS DE SOSTENIBILITAT				FACTORS DE COMPETITIVITAT							
rànding					Factors de producció							
	Sostenibilitat social		Sostenibilitat mediambiental		Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional		Infraestructura de transport i comunicacions		Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica		Grup	
	1	Barcelonès	84,1	Terra Alta	78,5	Barcelonès	81,6	Barcelonès	98,1	Vallès Occidental	74,8	Alt
	2	Gironès	74,2	Osona	77,0	Aran	68,4	Baix Llobregat	62,5	Tarragonès	64,8	
	3	Ripollès	74,0	Segarra	75,3	Pallars Jussà	60,8	Vallès Occidental	51,2	Vallès Oriental	61,8	
	4	Cerdanya	73,8	Pla d'Urgell	75,2	Tarragonès	56,6	Tarragonès	49,3	Baix Llobregat	56,7	
	5	Segarra	70,6	Gironès	75,1	Vallès Occidental	53,7	Segrià	44,4	Segrià	54,8	
	6	Garrotxa	69,1	Priorat	75,0	Pallars Sobirà	53,6	Alt Camp	43,9	Bages	47,2	
	7	Pla de l'Estany	67,4	Alt Urgell	74,5	Segrià	52,2	Gironès	43,4	Baix Ebre	46,8	
	8	Solsonès	66,5	Berguedà	73,0	Gironès	50,8	Maresme	40,1	Alt Penedès	44,4	
	9	Osona	64,3	Bages	72,5	Garraf	50,4	Vallès Oriental	39,7	Osona	44,2	
	10	Vallès Occidental	63,7	Garrotxa	72,1	Maresme	48,3	Alt Penedès	39,4	Baix Camp	43,6	
	11	Tarragonès	62,2	Conca de Barberà	72,1	Solsonès	45,4	Baix Camp	37,6	Montsià	43,6	Intermedi-Alt
	12	Baix Llobregat	61,2	Montsià	71,3	Osona	42,7	Urgell	36,5	Selva	43,5	
	13	Aran	61,1	Segrià	70,9	Baix Llobregat	41,8	Garraf	35,8	Anoia	42,5	
	14	Segrià	60,2	Garrigues	70,0	Moianès	41,7	Anoia	35,6	Alt Camp	41,0	
	15	Alt Penedès	57,3	Urgell	69,8	Baix Camp	41,7	Noguera	34,4	Urgell	40,1	
	16	Baix Empordà	57,2	Pla de l'Estany	69,7	Alt Urgell	38,1	Osona	33,3	Noguera	40,0	
	17	Terra Alta	56,4	Moianès	69,4	Vallès Oriental	36,3	Pla d'Urgell	33,3	Alt Empordà	39,1	
	18	Vallès Oriental	54,8	Baix Ebre	69,2	Ribera d'Ebre	36,0	Bages	33,3	Segarra	39,0	
	19	Alta Ribagorça	54,4	Alt Penedès	68,1	Cerdanya	35,9	Segarra	32,3	Baix Penedès	38,9	
	20	Pallars Sobirà	54,0	Anoia	67,1	Bages	35,7	Baix Ebre	31,9	Pla d'Urgell	37,6	
	21	Moianès	53,5	Alt Camp	66,0	Pla de l'Estany	34,1	Selva	29,8	Conca de Barberà	36,7	Intermedi-Baix
	22	Alt Empordà	52,3	Vallès Oriental	65,6	Segarra	33,9	Ripollès	29,1	Garrigues	36,7	
	23	Conca de Barberà	52,1	Noguera	65,0	Priorat	33,8	Cerdanya	25,9	Gironès	36,6	
	24	Maresme	51,9	Baix Llobregat	64,6	Urgell	33,8	Alt Empordà	24,6	Ribera d'Ebre	36,1	
	25	Alt Camp	51,3	Maresme	64,2	Alt Camp	33,7	Baix Penedès	24,6	Berguedà	35,2	
	26	Bages	50,8	Ripollès	64,0	Alt Penedès	33,0	Ribera d'Ebre	23,4	Solsonès	33,8	
	27	Urgell	50,0	Baix Camp	62,7	Pla d'Urgell	31,4	Montsià	22,0	Maresme	33,0	
	28	Noguera	49,8	Ribera d'Ebre	62,6	Garrotxa	31,1	Alt Urgell	20,3	Pallars Jussà	33,0	
	29	Pla d'Urgell	49,6	Garraf	60,9	Berguedà	30,3	Conca de Barberà	19,2	Terra Alta	31,5	
	30	Selva	49,0	Vallès Occidental	59,9	Conca de Barberà	30,0	Garrigues	18,9	Garrotxa	30,8	
	31	Alt Urgell	48,9	Selva	59,4	Garrigues	28,5	Solsonès	18,5	Baix Empordà	30,2	Baix
	32	Garrigues	48,4	Alt Empordà	58,9	Anoia	26,7	Pla de l'Estany	18,5	Alt Urgell	29,3	
	33	Pallars Jussà	48,2	Pallars Sobirà	58,9	Alta Ribagorça	26,2	Pallars Jussà	18,1	Moianès	28,9	
	34	Baix Camp	45,8	Solsonès	58,5	Baix Ebre	24,9	Alta Ribagorça	14,8	Priorat	28,2	
	35	Priorat	45,5	Alta Ribagorça	57,7	Noguera	24,3	Garrotxa	14,8	Alta Ribagorça	26,3	
	36	Garraf	40,2	Baix Penedès	57,7	Ripollès	23,6	Priorat	12,5	Pallars Sobirà	25,5	
	37	Berguedà	39,8	Pallars Jussà	57,7	Terra Alta	21,1	Moianès	11,9	Garraf	25,1	
	38	Anoia	39,5	Barcelonès	56,7	Alt Empordà	18,5	Berguedà	10,9	Pla de l'Estany	25,0	
	39	Baix Ebre	35,6	Baix Empordà	48,6	Montsià	18,2	Baix Empordà	9,6	Ripollès	24,1	
	40	Ribera d'Ebre	35,1	Aran	46,0	Baix Empordà	18,0	Terra Alta	7,3	Barcelonès	16,0	
	41	Montsià	31,6	Tarragonès	44,6	Baix Penedès	16,4	Aran	5,0	Cerdanya	13,3	
	42	Baix Penedès	24,9	Cerdanya	38,8	Selva	15,3	Pallars Sobirà	4,8	Aran	12,7	

Puntuació obtinguda en cadascun dels factors (cont.)

	FACTORS DE COMPETITIVITAT				Condicions de la demanda						
rànquing	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures		Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació		Innovació, desenvolupament tecnològic		Volum de mercat i d'activitat		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial		Quartil
	1	Barcelonès	100,0	Barcelonès	100,0	Barcelonès	59,8	Barcelonès	75,3	Barcelonès	79,9
	2	Vallès Occidental	54,9	Garraf	91,0	Vallès Occidental	52,7	Vallès Occidental	35,3	Cerdanya	69,4
	3	Gironès	50,3	Baix Llobregat	90,8	Alt Camp	48,5	Baix Llobregat	32,5	Alt Empordà	59,9
	4	Segrià	39,7	Tarragonès	89,0	Baix Llobregat	47,0	Baix Penedès	30,6	Priorat	59,7
	5	Tarragonès	31,3	Vallès Occidental	88,7	Vallès Oriental	46,1	Cerdanya	28,7	Aran	57,4
	6	Baix Llobregat	29,6	Gironès	87,2	Gironès	40,8	Aran	28,6	Maresme	52,8
	7	Baix Camp	24,6	Vallès Oriental	87,1	Pla de l'Estany	40,2	Maresme	27,6	Solsonès	52,3
	8	Pla de l'Estany	17,9	Baix Camp	86,5	Alt Penedès	40,1	Tarragonès	25,9	Pla de l'Estany	50,3
	9	Osona	17,4	Maresme	85,9	Bages	39,1	Gironès	25,1	Pla d'Urgell	50,3
	10	Alt Camp	16,4	Selva	85,4	Baix Penedès	37,6	Vallès Oriental	23,3	Garraf	49,9
	11	Garrotxa	16,2	Baix Penedès	84,8	Osona	36,2	Garraf	23,2	Gironès	49,2
	12	Maresme	15,2	Alt Penedès	83,5	Tarragonès	35,6	Osona	22,6	Baix Llobregat	49,1
	13	Pla d'Urgell	15,1	Segrià	83,4	Segrià	32,8	Garrotxa	22,0	Vallès Occidental	48,1
	14	Bages	14,0	Alt Camp	82,7	Maresme	30,3	Selva	21,8	Selva	47,9
	15	Garraf	13,5	Bages	82,1	Alt Empordà	29,5	Bages	20,6	Segarra	47,5
	16	Vallès Oriental	13,3	Anoia	81,6	Garrotxa	29,0	Baix Camp	19,2	Urgell	46,7
	17	Alt Empordà	11,9	Alt Empordà	80,2	Anoia	28,9	Anoia	18,9	Noguera	46,0
	18	Anoia	11,1	Osona	80,1	Solsonès	28,4	Baix Empordà	16,7	Alt Urgell	45,6
	19	Baix Ebre	10,3	Urgell	80,0	Conca de Barberà	28,2	Moianès	16,2	Segrià	45,2
	20	Alt Penedès	10,2	Segarra	79,7	Garraf	28,2	Segrià	16,0	Baix Penedès	45,2
	21	Segarra	9,5	Pla de l'Estany	78,8	Urgell	27,9	Urgell	15,8	Baix Empordà	43,5
	22	Aran	9,2	Conca de Barberà	78,2	Baix Camp	27,5	Alt Empordà	15,5	Tarragonès	43,1
	23	Cerdanya	9,0	Baix Empordà	77,7	Selva	25,2	Segarra	15,4	Vallès Oriental	42,9
	24	Selva	9,0	Montsià	77,4	Pla d'Urgell	23,4	Pla de l'Estany	13,9	Pallars Sobirà	41,0
	25	Pallars Sobirà	8,8	Garrotxa	75,9	Berguedà	21,8	Berguedà	13,0	Berguedà	40,4
	26	Ribera d'Ebre	8,5	Garrigues	75,6	Baix Ebre	21,7	Alt Penedès	11,0	Baix Camp	40,1
	27	Urgell	8,5	Pla d'Urgell	74,7	Montsià	21,6	Alta Ribagorça	10,9	Osona	39,9
	28	Ripollès	8,3	Baix Ebre	73,9	Priorat	21,3	Montsià	10,3	Baix Ebre	39,8
	29	Baix Empordà	8,3	Noguera	71,7	Baix Empordà	20,4	Solsonès	9,8	Garrotxa	39,5
	30	Berguedà	8,1	Berguedà	70,3	Segarra	18,5	Alt Camp	9,6	Conca de Barberà	39,3
	31	Priorat	8,0	Ripollès	69,6	Alt Urgell	17,8	Ripollès	9,4	Alt Penedès	38,3
	32	Montsià	7,4	Moianès	66,8	Cerdanya	17,2	Garrigues	8,1	Anoia	38,1
	33	Solsonès	6,8	Priorat	64,0	Noguera	16,0	Noguera	6,7	Garrigues	38,0
	34	Garrigues	6,2	Ribera d'Ebre	62,9	Ripollès	14,6	Terra Alta	6,1	Bages	37,2
	35	Moianès	5,9	Solsonès	61,9	Terra Alta	13,8	Pla d'Urgell	5,6	Ripollès	35,9
	36	Noguera	5,8	Terra Alta	50,6	Moianès	13,7	Pallars Sobirà	5,6	Montsià	35,4
	37	Pallars Jussà	5,8	Pallars Jussà	45,7	Ribera d'Ebre	13,0	Alt Urgell	4,9	Pallars Jussà	35,3
	38	Baix Penedès	5,3	Cerdanya	44,3	Pallars Jussà	12,9	Baix Ebre	4,5	Alt Camp	33,2
	39	Conca de Barberà	4,5	Alt Urgell	40,5	Aran	11,3	Pallars Jussà	4,3	Terra Alta	31,4
	40	Alta Ribagorça	4,2	Alta Ribagorça	27,9	Pallars Sobirà	10,6	Conca de Barberà	4,2	Moianès	30,4
	41	Terra Alta	3,3	Pallars Sobirà	12,3	Garrigues	9,3	Ribera d'Ebre	1,3	Ribera d'Ebre	20,1
	42	Alt Urgell	3,3	Aran	5,5	Alta Ribagorça	7,1	Priorat	0,4	Alta Ribagorça	11,7

Durant el 2019 s'ha donat un retrocés generalitzat de la competitivitat territorial

D'entre les comarques més competitives, només el Barcelonès aconseguix una lleu millora del seu Índex de Competitivitat

El Garraf i el Vallès Occidental pateixen retrocessos importants dels nivells de competitivitat

En aquest primer apartat s'analitza l'evolució global de l'Índex de Competitivitat, així com les seves principals tendències. En primer terme destaca el retrocés generalitzat de la competitivitat i la sostenibilitat dels models de desenvolupament comarcal que s'ha donat durant el 2019. Si en el període 2017-2018 la variació mitjana de l'Índex va ser de 3,0 punts, entre els anys 2018 i 2019 la variació mitjana s'ha situat en els -1,1 punts. Tot i que l'empitjorament ha estat generalitzat, afectant a 30 de les 42 comarques, les més afectades han estat les situades a la cua de la classificació. Així, el Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça, que se situen en la 41a i la 42a posició, han perdut 6,0 i 5,1 punts de l'Índex de Competitivitat comarcal respectivament.

Les 10 primeres comarques de la classificació no han quedat exemptes d'aquest retrocés. Entre les comarques més competitives de Catalunya només el Barcelonès ha aconseguit millorar la seva competitivitat amb un increment de 0,3 punts del seu Índex. La resta de comarques del grup han registrat variacions situades entre els -0,8 punts d'Osona i els -2,4 punts del Garraf i el Vallès Occidental. Tanmateix, com en anys anteriors el grup de comarques més competitives no ha registrat gaires canvis de l'ordre de classificació al rànquing comarcal. El retorn d'Osona al grup de comarques capdavanteres, el retrocés fins a la 10a posició del Garraf i el descens del Bages fins al 12è lloc del rànquing han estat els únics canvis substancials.

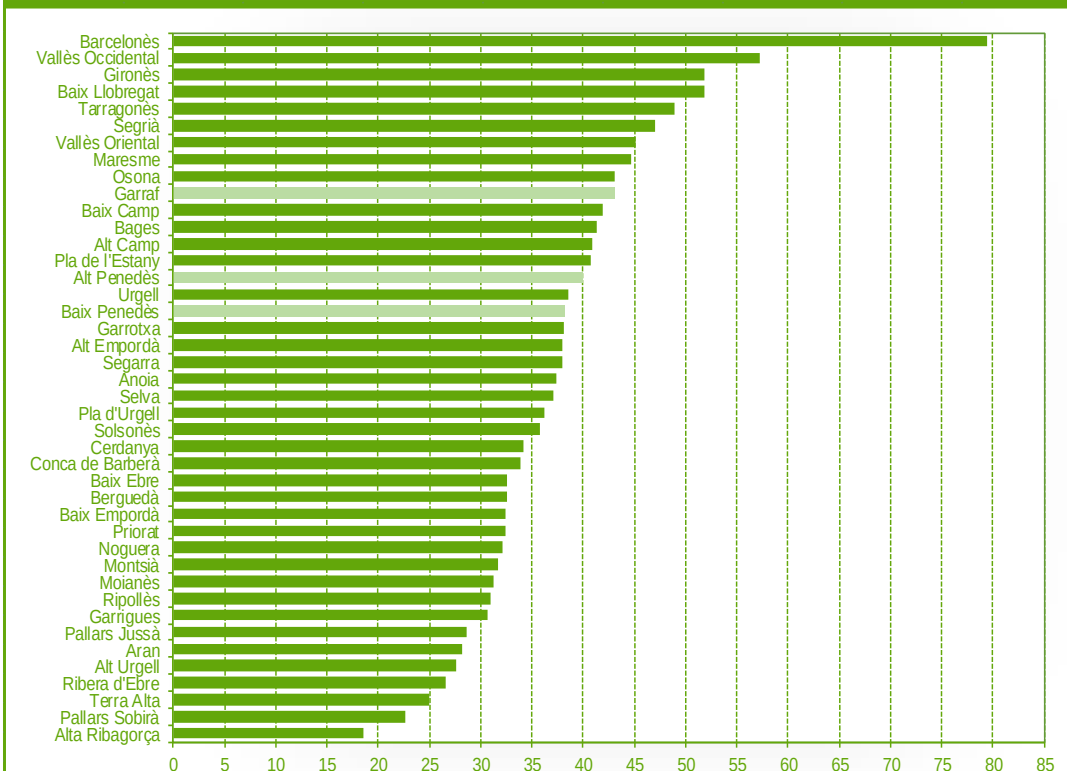
Les diferències de puntuació entre les comarques del grup intermedi –situades entre l'11a i la 30a posició– són significativament inferiors a les del grup de comarques més competitives. Això suposa que els canvis de posició al rànquing de competitivitat comarcal en aquest grup de comarques siguin molt més freqüents i de major magnitud. Exemple d'això és el fet que 18 de les 20 comarques que conformen el grup, han registrat algun canvi de posició, mentre que al grup de les 10 comarques més competitives només dues han variat el seu lloc a la classificació. L'augment més remarcable ha estat l'experimentat per la Segarra, que ha passat de la 28a a la 20a posició gràcies a una important millora de la qualificació dels recursos humans i del dinamisme empresarial de la comarca. Aquest darrer factor, juntament amb el fort creixement demogràfic i del mercat immobiliari han fet que el Baix Penedès fos la segona comarca del grup que més posicions ha escalat, ascendint cinc posicions que l'han situat en el 17è lloc del rànquing. De la banda negativa, la destrucció d'ocupació i teixit empresarial al Baix Empordà i l'estancament demogràfic al Pla d'Urgell i a l'Alt Penedès han fet retrocedir a aquestes tres comarques fins a la 29a, 23a i 15a posició respectivament.

Com ja s'ha dit anteriorment, a les darreres posicions de la classificació és on es concentren algunes de les majors pèrdues de competitivitat. Tanmateix, també s'hi han donat millores importants. És el cas de les Garrigues, que gràcies a un major dinamisme empresarial, un major seguiment dels estudis postobligatoris dels joves i el retorn al creixement demogràfic, la comarca ha registrat el major creixement de l'Índex de Competitivitat del conjunt de comarques de Catalunya, fet que l'ha situat en la 35a posició de la classificació. D'altra banda, comarques com el Moianès o el Ripollès han patit retrocessos remarcables dels seus nivells de competitivitat. La causa principal del mal comportament ha estat la pèrdua de dinamisme empresarial, arran de la destrucció de teixit empresarial i del menor ritme de creació de noves iniciatives empresarials.

La pèrdua de competitivitat de les comarques situades a la capçalera del rànquing ha trencat la tendència a la divergència que es venia donant en els darrers anys. Aquest procés havia fet que les comarques més competitives reforcessin les seves externalitats positives i la seva orientació cap a un determinat model de desenvolupament econòmic basat en l'economia del coneixement i la tecnologia i l'accés als mercats internacionals. Alhora, la resta de comarques catalanes que no són capitals de demarcació i que se situen fora de l'àmbit metropolità, presentaven dificultats per a inserir-se en aquest model, quedant cada vegada més enrere respecte a les comarques capdavanteres. Fet que conduïa a un creixent desequilibri entre les comarques més urbanes i les rurals. Tanmateix, durant el 2019 aquesta tendència s'ha revertit, reduint les diferències entre les comarques que fan la funció de pols d'atracció i concentració de les activitats més avançades i la resta de comarques catalanes. Davant del nou escenari que ha plantejat la covid-19, caldrà veure quines noves dinàmiques i estratègies de desenvolupament es comencen a implementar als diferents territoris de Catalunya per tal de fer front al xoc. I també caldrà veure quines capacitats territorials són més rellevants per a sortir renovat d'aquesta crisi, així com l'impacte que tindran les mesures de confinament en les relacions entre el món rural i l'urbà, que han evidenciat les externalitats negatives de les zones metropolitanes i que han estès el treball a distància.

Es reverteix el procés de divergència entre el grup de comarques més competitives i la resta de comarques catalanes

Puntuació obtinguda en l'Índex FEGP 2020

Les comarques són puntuades de 0 a 100.

Nota: Amb la mètrica utilitzada en la construcció de l'Índex, una comarca que presentés els millors paràmetres possibles en tots els indicadors obtindria una puntuació final de 100 en l'Índex i la que menys un 0. La resta es mouen entre aquests dos valors en funció de la distància a cadascuna d'elles.

LES 10 COMARQUES MÉS COMPETITIVES

El grau d'orientació i d'adequació d'un territori per a desenvolupar un model productiu centrat en una economia globalitzada i basat en serveis intensius en coneixement i tecnologia és aproximat a l'Índex a partir de diferents dimensions que mesuren el grau de sostenibilitat del model, els factors que faciliten el procés productiu, les infraestructures que permeten el subministrament i la distribució de béns i serveis i els elements que impulsen una demanda suficient com per a facilitar el sorgiment de noves iniciatives. En el cas de Catalunya, aquelles comarques que presenten un major grau d'adequació a aquest model de desenvolupament es caracteritzen per un dens teixit empresarial i un mercat amb dimensions i capacitat de consum suficients com per a generar demanda de nous béns i serveis. Alhora, aquestes comarques també disposen d'unes infraestructures que els permeten arribar a mercats geogràficament allunyats, ampliant així el seus mercats potencials. Finalment la major competitivitat d'aquestes comarques també es fonamenta en una elevada qualificació dels recursos humans i una major concentració i diversificació de recursos formatius, així com en l'existència d'un ecosistema de serveis avançats de suport a la producció que faciliten els processos de millora i innovació.

Els escassos canvis que s'han registrat entre el 2018 i el 2019 fan que l'anàlisi de les comarques més competitives sigui similar al d'edicions anteriors. En el cas del **Barcelona**, continua sent la comarca més competitiva de Catalunya, ja que concentra una part important de les externalitats i les condicions necessàries per a afavorir el sorgiment d'activitats intensives en coneixement i tecnologia i orientades als mercats globals. Tanmateix, la comarca comença a presentar certs desavantatges –o desequilibris– relacionats amb la congestió derivada d'un excessiu grau d'aglomeració d'activitats, un ús excessiu del sòl i les dificultats en el sosteniment del model des del punt de vista mediambiental. Durant el 2019 la comarca ha registrat una lleugera millora en dues dimensions: en el volum de mercat i activitat i en el dinamisme empresarial. El primer es deriva d'un increment poblacional significatiu que s'ha situat molt per sobre dels registrats els darrers 10 anys i, el segon, s'ha degut a un bon comportament de

l'ocupació, que ha estat dels més positius del panorama comarcal català. Per altra banda, els retrocessos se situen en l'àmbit mediambiental.

El **Vallès Occidental**, tot i haver perdut 2,4 punts de l'Índex de Competitivitat, s'ha mantingut en la segona posició de la classificació. El seu bon posicionament respecte als mercats i les infraestructures i una economia amb una important presència d'activitats de mitjana i alta tecnologia i de serveis avançats han compensat la moderació del dinamisme empresarial de la comarca, que ha registrat una important frenada durant el 2019 fruit d'una menor creació d'ocupació.

Nota: Els colors responen a un índex semafòric, on el verd significa que la comarca es troba entre les 10 primeres amb millor comportament, en groc en el grup 11-20, en vermell en el grup 21-30 i negre entre 31-41.

Posició relativa en cadascuna de les dimensions de les 10 comarques més competitives de Catalunya

Factors i dimensions	Subdimensions	Barcelonès	Vallès Occidental	Gironès	Baix Llobregat	Tarragonès	Segrià	Vallès Oriental	Maresme	Osona	Garraf
FACTORS DE SOSTENIBILITAT	Sostenibilitat social	1	10	2	12	11	14	18	24	9	36
	Sostenibilitat medi ambiental	38	30	5	24	41	13	22	25	2	29
FACTORS DE PRODUCCIÓ	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	1	5	8	13	4	7	17	10	12	9
	Infraestructura de transport i comunicacions	1	3	7	2	4	5	9	8	16	13
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	40	1	23	4	2	5	3	27	9	37
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	1	2	3	6	5	4	16	12	9	15
	AVANTATGES DISTRIBUTIUS	1	5	6	3	4	13	7	9	18	2
	CONDICIONS DE LA DEMANDA	1	2	6	4	12	13	5	14	11	20
FACTORS DE COMPETITIVITAT	Innovació, desenvolupament tecnològic	1	2	9	3	8	20	10	7	12	11
	Volum de mercat i d'activitat	1	2	9	3	8	20	10	7	12	11
CONDICIONS DE LA DEMANDA	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	1	13	11	12	22	19	23	6	27	10

El dinamisme empresarial i el volum de mercat també han patit retrocessos al **Gironès**, fent que la comarca perdés 2,3 punts de l'Índex. L'explicació principal ha estat el menor ritme de creació d'ocupació i de teixit empresarial registrat. Tot i això, la comarca ha seguit mantenint la tercera posició gràcies als seus pilars de competitivitat, basats en el sosteniment social i mediambiental del model de desenvolupament, en l'existència d'una elevada qualificació dels recursos humans i d'una gran concentració de serveis avançats de suport a la producció (TIC, serveis empresarials, etc.).

A més de mantenir alguns dels seus punts forts com el posicionament respecte als mercats, la presència d'importantes infraestructures de transport i comunicacions, un elevat volum de mercat, etc., el **Baix Llobregat** ha millorat alguns aspectes en els que presentava debilitats importants. Així, l'augment dels llocs de treball al sector educatiu, la millora en la qualitat de l'ocupació, així com en els serveis de transport i en la cobertura de les infraestructures TIC i una progressiva major presència d'activitats intensives en coneixement i tecnologia, han fet que la comarca s'acostés al Gironès, la comarca situada en la posició immediatament superior del rànquing.

El **Tarragonès** basa els seus pilars de competitivitat en la disponibilitat de sòl, les infraestructures i l'accés als mercats i en la qualificació dels seus recursos humans. Respecte el 2018 la comarca presenta més retrocessos que avenços. Així, la destrucció de teixit empresarial i el lent creixement de l'ocupació han reduït la competitivitat comarcal durant el 2019.

El **Segrià** ha millorat significativament els seus factors condicionants de la demanda, un aspecte en el que presentava certes mancances relacionades amb una escassa presència d'activitats basades en la innovació i la tecnologia i un volum de mercat i un dinamisme empresarial limitats. Alhora, la comarca segueix mantenint els serveis empresarials avançats, la disponibilitat d'espai i les infraestructures de transport i comunicacions com els pilars de la seva competitivitat.

Tot i haver-se mantingut en la 7a posició del rànquing, el **Vallès Oriental** ha vist retrocedir alguns dels factors que dotaven a la comarca de major competitivitat, un fet que ha anat acompanyat de millores en alguns dels aspectes en els que registrava

mancances significatives. El retrocés en els processos d'innovació i el lent creixement demogràfic han frenat dos dels factors impulsors de la demanda en els que la comarca presentava majors avantatges. També s'observa la consolidació d'un menor dinamisme tant de l'ocupació com del teixit empresarial iniciat el 2018. Per contra, el major desenvolupament de serveis avançats de suport registrat i de seguiment dels estudis postobligatoris per part dels joves són els àmbits on hi ha hagut avenços.

Com en el cas del Vallès Oriental, el **Maresme** també registrat pitjors resultats en factors de competitivitat com les facilitats d'accés als mercats i el volum del mercat comarcal, dos dels seus principals avantatges competitius. Alhora, també ha millorat en les dimensions d'innovació i desenvolupament tecnològic i en la sostenibilitat social i mediambiental del model gràcies a l'augment de l'ocupació, la millora en la generació i la gestió dels residus i l'augment de l'ocupació en activitats de R+D i intensives en coneixement.

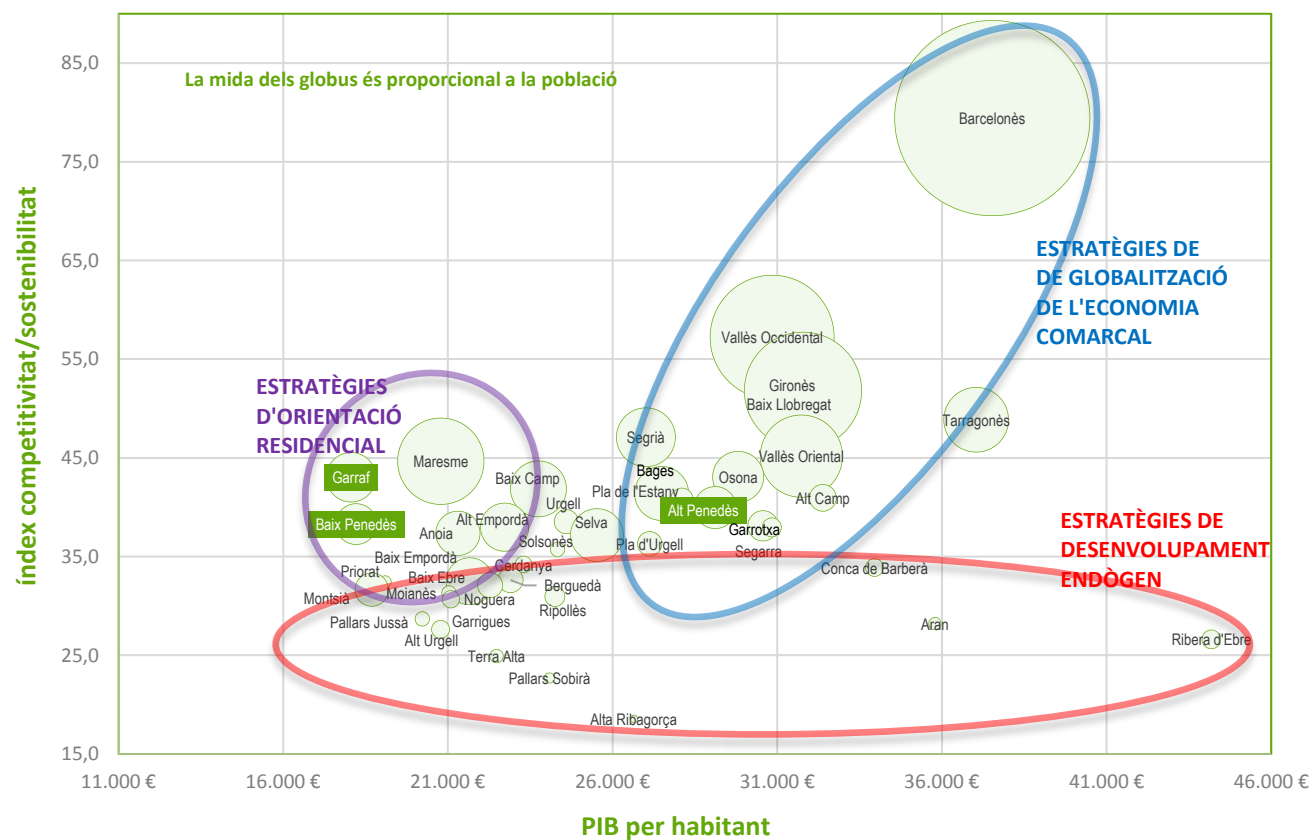
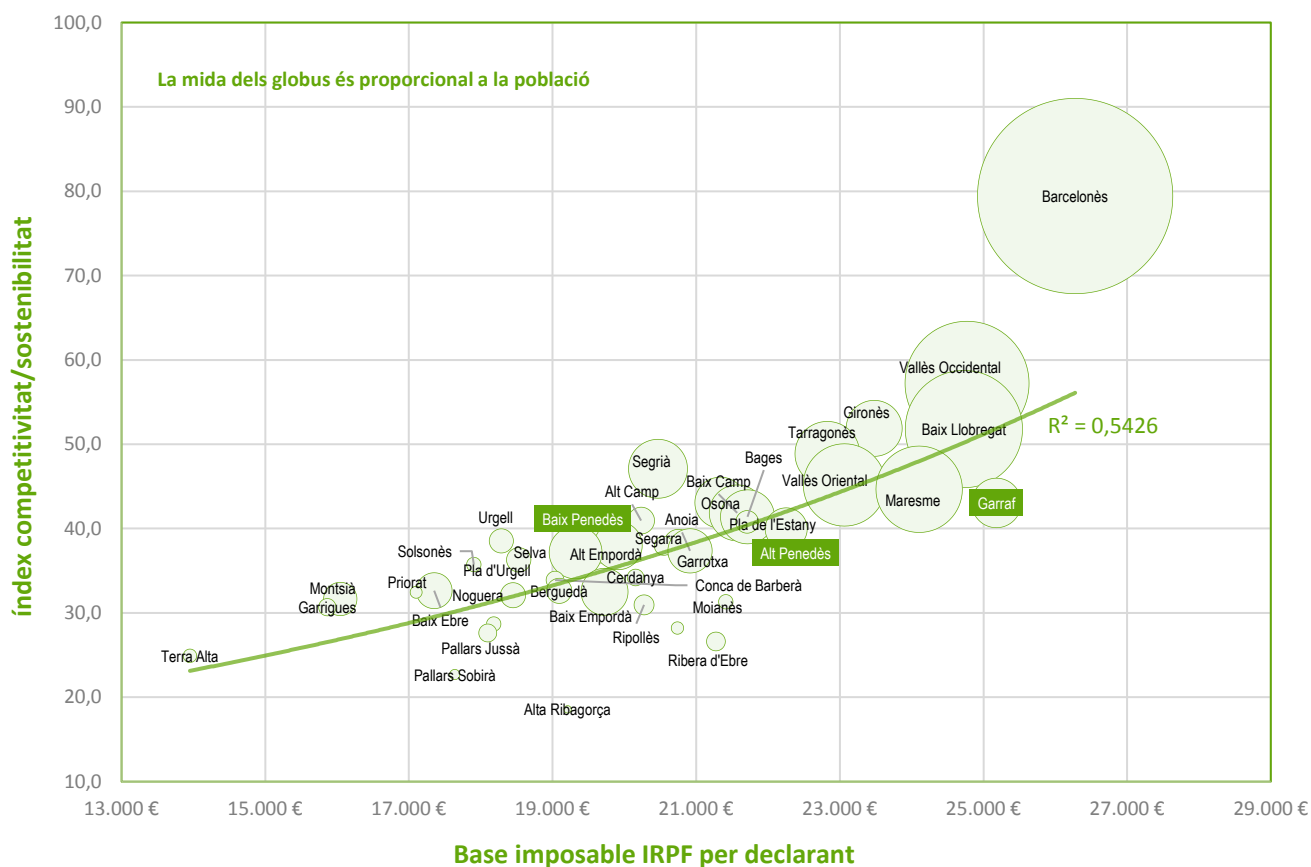
El retorn d'**Osona** al grup de les 10 comarques més competitives de Catalunya ha estat el principal canvi registrat durant el 2019 per aquest grup de comarques. La reducció de l'atur i la caiguda de la sinistralitat laboral, el major seguiment d'estudis postobligatoris per part dels joves i una certa estabilitat en aspectes relacionats amb la innovació i el dinamisme empresarial han compensat les pèrdues de competitivitat causades pels mals comportaments dels indicadors de sostenibilitat mediambiental, d'infraestructures de transport i comunicacions i del volum de mercat.

El **Garraf** ha perdut una posició a la classificació, situant-se com la desena comarca més competitiva de Catalunya. La pèrdua de competitivitat ha vingut causada per la important caiguda que han patit els indicadors d'innovació i desenvolupament tecnològic, així com pel lent creixement de la població, l'ocupació i el teixit empresarial, que han perjudicat el volum de mercat i el dinamisme empresarial, dos dels pilars de la competitivitat comarcal.

RELACIÓ ENTRE LA COMPETITIVITAT DELS TERRITORIS I ELS NIVELLS DE RIQUESA GENERATS

Un aspecte interessant d'analitzar és l'habilitat dels territoris per utilitzar els factors per tal d'obtenir i mantenir una posició competitiva en termes de producció sobre la resta de territoris. És a dir, quins territoris fa un ús millor del seu potencial i registren uns nivells de producció i de riquesa més elevats. En definitiva es tracta d'analitzar els resultats que s'obtenen de la utilització dels factors de producció, de les avantatges distributives i dels factors relacionats amb la demanda. Una aproximació possible a aquesta realitat es pot obtenir a partir de l'anàlisi conjunt entre els resultats de l'índex, el PIB generat i els nivells de renda.

Les següents gràfiques il·lustren aquesta relació. Tot i que no s'observa una relació perfectament lineal es desprèn que les comarques que presenten unes condicions més favorables són les que registren nivells de productivitat més elevats i les menys competitives i sostenibles socialment i mediambientalment, registren baixos nivells de productivitat. Tanmateix, la gràfica també mostra que els nivells de producció varien força en aquelles comarques que es troben en una posició intermèdia, deixant palès que en mateixes condicions de competitivitat es poden registrar nivells de producció de riquesa diversos. És el cas de les comarques fortament terciaritzades i amb un perfil més residencial que productiu - com són el Maresme, el Garraf o el Baix Penedès - que se situen molt per sota en termes productius del que seria d'esperar. Això s'explica pel fet que, en aquest cas, la producció de la seva població ocupada es comptabilitza en un altra comarca del seu entorn immediat. Contràriament, també s'observa que les comarques més industrialitzades són les que presenten una utilització més eficient dels factors, ja que els nivells de riquesa relatius són més elevats. És el cas del Vallès Occidental, el Baix Llobregat, el Vallès Oriental o l'Alt Penedès. Finalment, també s'observa que les comarques pirenaïques tot i presentar condicions poc favorables per a competir en el model plantejat de producció de béns i serveis intensius en tecnologia i coneixement i adreçats a un mercat global, registren nivells de producció comparativament elevats. De fet, l'Aran és una de les comarques catalanes amb el PIB per càpita més elevat de Catalunya (exceptuant el Baix Ebre on el sector energètic incideix notablement en el PIB). La conclusió final que s'obté, doncs, és que no hi ha una relació de causalitat entre les condicions per a competir que ofereix l'entorn territorial i el comportament final de l'economia comarcal, tot i que si que s'observa que una part és explicada per aquestes externalitats.

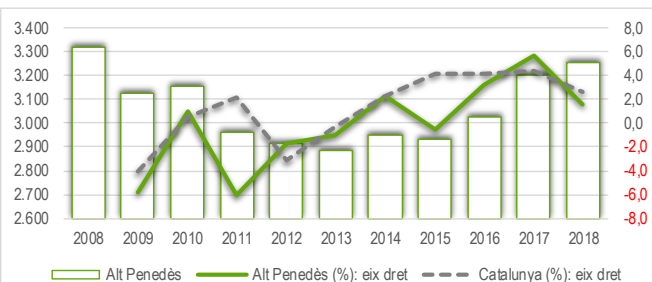
Alt Penedès

Perfil econòmic

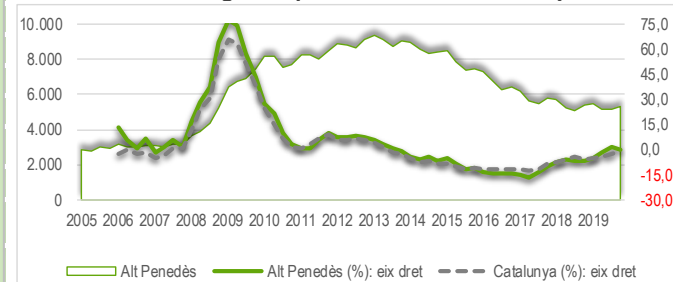
Indicadors clau

	Valor	Ràng/42
Població 2019 (hab.)	108.411	17
PIB pm 2018 (milions €)	3.252,4	14
PIB pm 2018-2008 (%)	-2,0	29
PIB pm 2018-2017 (%)	1,6	32
RFDB 2016 (milions €)	1.708,6	17
RFDB per habitant 2016 (milers €)	16,1	11

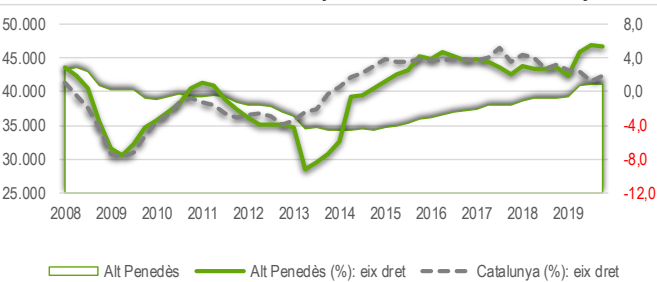
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

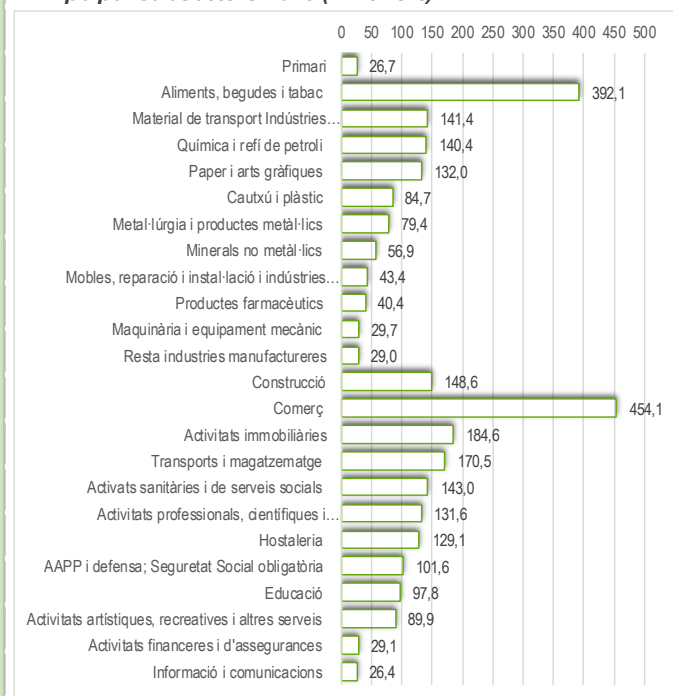
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

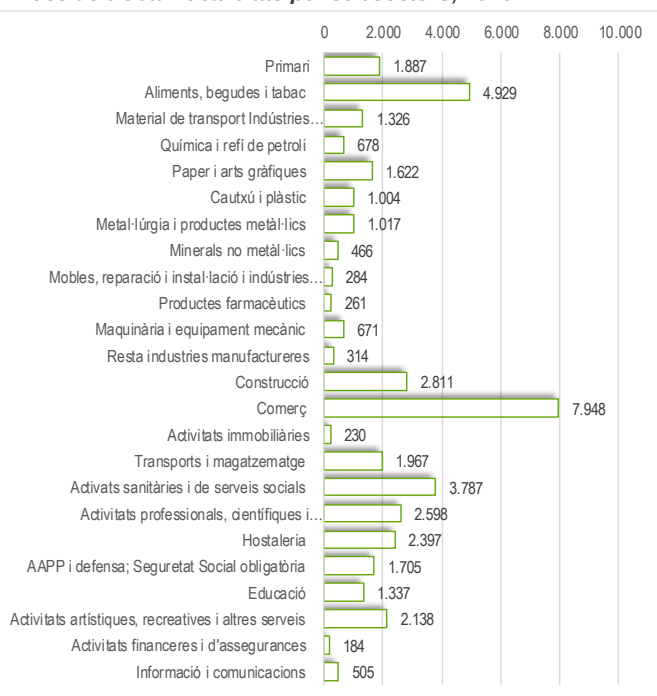
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2018 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2019

Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2019

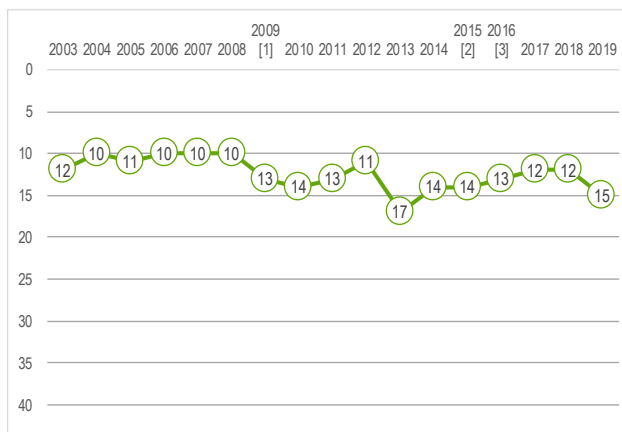
Activitat econòmica (CNAE2009)	Establiments		Llocs de treball				RàngCAT
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	
11-Fabricació de begudes	176	3.411	8,4	8,4	29,6	35,9	1
10-Indústries de productes alimentaris	67	1.518	3,7	12,1	1,6	2,0	15
17-Indústries del paper	30	1.081	2,7	14,8	7,5	9,1	5
22-Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiq...	25	1.004	2,5	17,3	3,4	4,1	5
45-Venda i reparació de vehicles de motor i motociclete...	121	964	2,4	19,6	1,5	1,8	14
01-Agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serve...	45	829	2,0	21,7	2,3	2,8	12
25-Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinàr...	76	810	2,0	23,7	1,3	1,5	14
33-Reparació i instal·lació de maquinària i equips	39	383	0,9	24,6	1,5	1,9	13
16-Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; ci...	24	153	0,4	25,0	1,4	1,7	16
Total	3.820	40.599	100,0	100,0	-	1,2	15

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

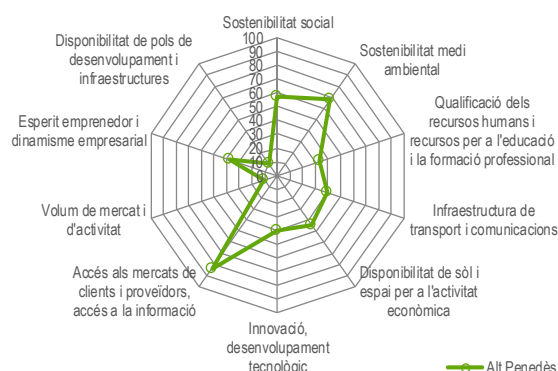
Alt Penedès

Perfil competitiu

Evolució en el rànquing global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

	Rang/42	Índex (0-100)
Sostenibilitat social	15	57,3
Sostenibilitat mediambiental	19	68,1
Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	26	33,0
Infraestructura de transport i comunicacions	10	39,4
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	8	44,4
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	20	40,1
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	12	83,5
Innovació, desenvolupament tecnològic	8	11,0
Volum de mercat i d'activitat	26	38,3
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	31	10,2

L'Alt Penedès perd tres posicions fins a situar-se al 15è lloc de la classificació

L'empitjorament dels indicadors que mesuren el volum del mercat i l'activitat econòmica llasten la competitivitat de la comarca

L'Alt Penedès baixa fins a la 15a posició durant el 2019, la posició més baixa que ha registrat la comarca des del 2013, moment en el que va arribar al 17è lloc del rànquing. Aquest descens ha vingut causat per una pèrdua de 3,6 punts de l'Índex de Competitivitat que ha situat la puntuació total de la comarca en els 40,0 punts. Tot i que aquest retrocés es dona en un context de pèrdua de competitivitat generalitzada al conjunt de Catalunya, la variació negativa de 3,6 punts ha estat la tercera caiguda més gran d'entre el conjunt de comarques catalanes. L'Alt Penedès trenca així la dinàmica positiva en la que es trobava immersa entre el 2014 i el 2018, període en el que va passar de la 17a a la 12a posició.

La comarca perd posicions en cinc de les deu dimensions contemplades pel model, es manté estable en quatre i en puja una a la dimensió d'innovació i desenvolupament tecnològic. Els retrocessos s'han donat als factors de sostenibilitat –social i mediambiental–, a la qualificació dels recursos humans i al dinamisme empresarial. Tanmateix, la pèrdua més significativa ha tingut lloc a la dimensió que mesura el volum de mercat i d'activitat econòmica en la que la comarca ha perdut 18 posicions. L'Alt Penedès, que basava el creixement de la seva demanda interna en un important creixement demogràfic i un sector immobiliari molt actiu, s'estanca ara amb una variació del 0,3% de la població i una activitat constructora a menys de la meitat del que es va situar al 2018. Pel que fa als factors de sostenibilitat, tot i haver millorat en tots els aspectes relacionats amb la sostenibilitat social del model de desenvolupament comarcal, l'Alt Penedès ha millorat menys del que ho han fet altres comarques, el que ha comportat un retrocés de dues posicions que l'ha acabat situant en el 15è lloc. Pel que fa a la sostenibilitat mediambiental, l'augment de la generació de residus per habitant i unes minses reduccions dels consums d'aigua també han fet retrocedir a la comarca, que ha

La innovació i el desenvolupament tecnològic milloren gràcies al creixement dels llocs de treball en activitats intensives en coneixement.

La disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica doten a la comarca d'un important marge per al creixement de l'activitat en el mig i llarg termini

La comarca presenta una de les seves principals mancances en l'escàs dinamisme empresarial

perdut una posició fins a situar-se al 19è lloc de la classificació. Finalment, la reducció de la taxa bruta d'escolarització als 17 anys i la pèrdua de teixit empresarial i del ritme de creació de noves empreses han acabat repercutint negativament sobre la competitivitat de l'Alt Penedès, que també ha perdut una posició en relació a la qualificació dels recursos humans i al dinamisme empresarial.

Com s'esmentava anteriorment, l'Alt Penedès ha millorat en els aspectes vinculats a la innovació i al desenvolupament tecnològic. Ho ha fet gràcies a un important augment del nombre de llocs de treball intensius en coneixement, que han passat dels 428,2 als 529,3 per cada 10.000 habitants. Així mateix, tot i haver disminuït sensiblement, l'estabilitat del nombre de patents registrades a la comarca contrasta amb un empitjorament generalitzat al conjunt de Catalunya, fet que ha acabat beneficiant a la comarca, que ha pujat quatre posicions en aquest indicador.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I SOSTENIBILITAT COMARCAL

L'Alt Penedès manté els seus avantatges competitius en la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, la innovació i el desenvolupament tecnològic i en les infraestructures de transport i comunicacions. Com ja s'ha dit, però, el canvi demogràfic ha fet que la comarca perdés un dels pilars de la seva competitivitat: l'existència d'un volum de mercat i d'activitat suficients com per a impulsar uns nivells de demanda elevats. En relació a la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, el fet de que la comarca encara disposi d'un 35,4% del seu sòl urbà vacant i que concentri un 3,5% del sòl destinat a activitat econòmica de Catalunya fan que l'Alt Penedès gaudeixi d'un important potencial de creixement. No obstant, com ja s'indicava al darrer informe, l'elevat preu del sòl a la comarca pot esdevenir un fre important tant pel sorgiment de noves activitats, com per a l'atracció de població.

L'elevat grau d'especialització de la comarca en el sector vitivinícola genera certes externalitats positives. D'una banda, l'existència de nombroses empreses productores que competeixen en un mateix mercat fa que hi hagi un elevat grau d'innovació i de desenvolupament de nous productes, fet que situa a la comarca en les primeres posicions en termes de sol·licituds de marques per cada milió d'habitants. D'altra banda, el sector vitivinícola requereix d'un seguit d'activitats afins per a poder portar a terme la producció -maquinària, embotellat, distribució, etc.-, creant així un entorn productiu complex i diversificat. Finalment, tant el sector vitivinícola com altres sectors localitzats a la comarca es caracteritzen per un elevat percentatge de llocs de treball en activitats de mitjana i alta tecnologia. En termes generals, doncs, l'Alt Penedès disposa d'un entorn favorable per a la innovació.

El darrer dels principals factors impulsors de la competitivitat de la comarca són les infraestructures de transport i comunicacions. Una bona cobertura de transport ferroviari i per carretera, el creixent desplegament de fibra òptica i la inversió pública en infraestructures situen a la comarca en una bona posició en relació a les infraestructures de transport i comunicacions. Si a aquests elements s'hi afegeix la proximitat a eixos viaris de primer ordre com són l'AP-7 o la C-15 i les facilitats d'accés al mercat final català, s'obté un entorn de qualitat tant per a la distribució de béns i serveis, com per a la mobilitat de persones pel territori.

Per contra, en les dimensions relacionades amb l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, el volum de mercat i d'activitat i la qualificació dels recursos humans, l'Alt Penedès presenta mancances importants que suposen un fre per a la seva competitivitat. La destrucció de teixit empresarial, el lent creixement de l'ocupació i el menor ritme de creació de noves empreses llastren el dinamisme empresarial, un factor de competitivitat en el que la comarca ja presentava dificultats. El baix pes del treball autònom i la poca densitat empresarial apunten cap a l'existència de poques empreses caracteritzades per les seves grans dimensions, les quals ocupen a una part important de la població. En el mig i llarg termini, aquest tipus d'estructura productiva acaba limitant el dinamisme empresarial d'un territori, ja que existeixen pocs incentius per a assumir els riscos que suposa la posada en marxa d'una nova empresa quan es disposa d'un lloc de treball relativament estable.

L'Alt Penedès troba una altra dificultat en la qualificació dels recursos humans i dels recursos per a l'educació i la formació professional. El lent creixement dels serveis educatius, una taxa de seguiment dels estudis postobligatoris per part dels joves de les més baixes de Catalunya i un baix percentatge de població amb titulacions superiors

**L'Alt Penedès
presenta un important
marge de millora en
els indicadors de
sostenibilitat del
model**

**La qualificació dels
recursos humans
continua sent un dels
principals reptes de la
comarca**

**La dependència de
grans empreses
desincentiva
l'emprenedoria i frena
el creixement del teixit
empresarial de la
comarca**

situen a la comarca a la cua de la classificació pel que fa a la qualificació dels seus recursos humans.

Com ja s'ha esmentat amb anterioritat, el volum de mercat i d'activitat econòmica, que a la darrera edició de l'informe era un dels motors de la competitivitat comarcal, ha passat ara a frenar el desenvolupament competitiu de l'Alt Penedès. La causa d'aquest canvi ha estat el pas d'un creixement poblacional de l'1,1% durant el 2018, a un creixement del 0,3% durant el 2019. Aquest fet, juntament amb la important frenada que ha registrat el sector de la construcció, mostren un canvi en la dinàmica ascendent en la que es trobaven tots dos indicadors durant els darrers anys.

Finalment, la sostenibilitat del conjunt del model és clarament millorable si es tenen en compte la 15a i la 19a posició dels factors de sostenibilitat social i mediambiental. En el primer cas, malgrat ser la 9a comarca de Catalunya amb major percentatge de contractació indefinida, la incidència de l'atur i de la sinistralitat laboral i l'elevat pes de l'activitat residencial en relació a l'activitat productiva són un reflex de les menors oportunitats laborals que es donen a la comarca. Des del punt de vista mediambiental, el baix consum d'aigua per habitant no compensa les elevades necessitats d'aigua de les activitats industrials i de serveis. De la mateixa manera, l'activitat productiva de l'Alt Penedès és de les majors generadores de residus industrials de Catalunya i només la 12a en termes de valorització dels mateixos. És evident, doncs, que la comarca presenta un important marge de millora en relació a la sostenibilitat del model de desenvolupament.

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

L'Alt Penedès compta amb un ecosistema productiu diversificat i innovador, amb espai disponible per a acollir noves activitats econòmiques i amb bones infraestructures de transport i comunicacions. Aquests factors, juntament amb la seva localització a l'entorn de l'àrea metropolitana de Barcelona i de la intersecció entre dos dels principals eixos viaris de Catalunya fan que la comarca presenti unes excel·lents oportunitats per al desenvolupament de noves iniciatives econòmiques. Tanmateix, la comarca encara ha de superar reptes importants que actualment limiten el seu desenvolupament potencial. Les dificultats d'accés als principals pols de distribució de béns i serveis –ports, aeroports, etc.- en relació a altres comarques de l'entorn, fan que l'Alt Penedès perdi capacitat d'atracció.

La qualificació del capital humà a la comarca és un dels reptes als que s'enfronta l'Alt Penedès en la millora de la seva competitivitat. L'orientació de l'estructura productiva cap a una economia globalitzada i basada en activitats intensives en coneixement i tecnologia requereix de mà d'obra qualificada. L'escàs seguiment dels estudis professionalitzadors per part de la població jove i el baix nivell formatiu de la població activa dificulten l'encaix present i futur entre la mà d'obra local i les necessitats del teixit productiu, fet que pot portar a desajustos importants al mercat laboral. Cal, doncs, una política coordinada que permeti detectar les necessitats presents i futures de les empreses del territori i els recursos formatius que hi puguin donar resposta. En aquest sentit, també cal atendre els canvis organitzatius i tecnològics que estan tenint lloc al món, per tal de posar els recursos necessaris per a recolzar i impulsar processos de transformació del teixit empresarial de la comarca.

Com s'ha dit, les característiques de l'estructura productiva de l'Alt Penedès frenen l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, fent que la comarca sigui més depenent d'un grup relativament petit de grans empreses. Cal afegir esforços a l'impuls de l'emprenedoria, uns esforços que poden servir per pal·liar una altra de les mancances que presenta la comarca: el desenvolupament de serveis empresarials avançats.

Finalment, davant l'elevat consum de recursos i de generació de residus per part de l'activitat productiva, del baix percentatge de recollida selectiva de residus i del baix nombre de llocs de treball en activitats mediambientals, la millora de la sostenibilitat mediambiental del model de desenvolupament econòmic de la comarca és un requisit imprescindible si es vol garantir el futur creixement econòmic de la comarca.

Nota: Les posicions relatives corresponen a la metodologia vigent en cada edició. És a dir, els canvis metodològics no representen una revisió dels períodes anteriors.

Alt Penedès

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels factors, dimensions i indicadors

Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	
Factors de sostenibilitat		Sostenibilitat social	17	13	13	14	15	20	17	17	16	13	15	-2	
		Sostenibilitat mediambiental	24	26	26	24	21	21	16	13	17	18	19	-1	
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	28	28	27	23	23	23	24	23	24	25	26	-1	
		Infraestructura de transport i comunicacions	13	14	13	7	9	10	12	10	10	10	10	0	
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	16	16	17	15	19	17	18	9	8	8	8	0	
	Factors de competitivitat	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	5	6	4	6	8	18	18	18	18	20	20	0	
		Avantatges distributius	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	13	12	11	17	19	16	20	11	13	12	12	0
	Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	9	6	6	7	11	13	13	11	10	9	8	1	
		Volum de mercat i d'activitat	13	22	18	20	16	11	19	13	13	8	26	##	
			Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	27	27	17	26	40	41	31	19	34	30	31	-1
Factors i dimensions		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	2019-2009
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	13	15	12	13	15	18	18	18	19	20	19		
		Taxa d'atur registrat.	25	29	28	28	28	30	31	31	28	27	29		
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	1	1	1	1	1	4	5	5	5	8	9		
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	26	13	18	18	16	22	16	21	15	11	16		
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	34	34	36	32	33	33	33	32	30	32	32		
	Sostenibilitat mediambiental	Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	22	17	15	17	10	10	10	9	9	7	8		
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	33	29	28	26	28	28	26	26	25	21	23		
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	27	24	24	25	26	25	25	24	22	23	26		
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	12	17	24	22	16	15	17	16	19	19	17		
		Residus industrials per Km2 (Tn).	35	34	35	35	35	36	36	36	36	37	37		
Factors de competitivitat	Factors de producció	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	10	10	13	13	13	18	11	14	15	16	12		
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	20	14	10	11	12	15	17	16	18	16	17		
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	33	33	36	35	32	32	33	33	33	31	32		
		Percentatge de titulats superiors (%).	28	28	18	17	17	20	21	21	21	21	21		
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	29	29	29	29	29	15	16	16	16	16	16		
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	13	13	13	13	13	21	22	22	22	22	22		
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	9	14	11	11	12	13	11	10	11	11	16		
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	14	14	13	13	13	12	12	12	12	12	12		
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	18	14	14	24	24	24	20	15	15	8	9		
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	21	14	14	11	9		
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	11	11	11	11	11	10	11	9	9	9	9		
		Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	12	12	12	12	12	13	12	12	12	12	12		
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	18	18	18	18	18	18	17	17	16	16	16		
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	14	10	12	12	11	11	7		
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	7	8	9	8	9	8	8	7		
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	22	17	20	21	24	24	23		
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	27	26	27	26	26	26	23	24	21	27	27		
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	9	10	10	12	15	16	15	15	15	14	11		
	Avantatges distributius	Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	2	2	2	2	6	12	22	23	21	24	30		
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	21	21	11	16	18	12	19	18	18	20	20		
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	6		
		Densitat de població (habitants/Km2).	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12		
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	23	23	23	23	24	23	23	24	23	24	24		
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	27	22	22	21	18		
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	18	15	18	14	13	15	13	13	14	15	14		
Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	7	7	6	7	7	7	7	6	6	6	7		
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	7	7	6	6	15	20	22	22	22	22	15		
		Índex de diversificació productiva.	5	1	2	3	6	7	7	7	7	7	9		
	Volum de mercat i d'activitat	Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	12	12	21	27	33	28	25	17	13		
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	2	2	2	2	2	2	2	3	3		
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	17	17	17	17	17	17	17	17	17		
		Percentatge d'empreses (%).	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16		
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Variació de la població (interanual) (%).	7	26	7	12	11	5	14	14	6	6	32		
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	20	10	26	28	18	13	28	12	29	4	17		
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	28	27	28	28	28	29	30	28	28	30	30		
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	31	30	30	30	31	31	32	32	34	34	33		
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	23	21	28	19	22	21	24	23	28	21	26		
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	15	11	4	20	41	41	31	10	26	27	25		
		Variació en les empreses (interanual) (%).	26	25	9	15	15	29	10	17	24	23	24		

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kilòmetres.

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	Evolució 6	
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	56,2	55,6	55,3	53,3	49,8	49,3	50,8	52,9	54,2	55,1	55,6			
		Taxa d'atur registral.	13,8	16,2	16,5	17,9	18,4	17,5	15,6	13,3	10,9	10,0	9,8			
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	87,4	87,4	87,4	87,4	87,4	82,9	82,9	82,9	82,9	82,9	71,9	72,3		
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	6.770,5	4.511,4	4.551,5	3.860,1	3.673,0	4.042,9	3.884,6	4.272,8	4.156,9	3.765,2	3.340,0			
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	3,5	3,8	4,4	4,7	4,4	4,4	4,8	5,8	6,4	5,9	6,1			
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	57,7	53,7	52,1	52,2	50,3	48,0	47,5	47,4	47,7	47,5	46,8			
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	495,7	461,7	453,4	438,6	690,9	690,9	638,7	683,5	665,5	662,2	660,7			
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4	1,5			
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	28,9	37,1	31,5	37,2	40,0	40,3	40,7	42,2	40,6	42,3	44,5			
		Residus industrials per Km2 (Tn).	316,9	289,3	240,4	282,2	281,8	302,6	293,5	281,5	255,0	252,7	280,8			
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	81,7	81,7	85,8	83,8	84,0	83,4	86,1	85,8	83,4	81,8	83,9			
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	99,2	109,4	125,3	121,8	119,3	107,1	107,8	115,5	117,5	121,7	123,4			
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	54,3	54,3	60,1	64,7	68,9	68,9	68,9	68,9	68,9	82,0	78,8			
		Percentatge de titulats superiors (%).	10,0	10,0	19,7	21,7	21,7	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4			
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	32,8	32,8	32,8	32,8	32,8	52,8	52,8	52,8	52,8	52,8	52,8			
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	21,1	21,1	21,1	21,1	21,1	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4			
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	203,2	185,3	185,5	180,3	176,5	175,7	192,1	205,4	209,6	208,7	190,8			
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	66,6	66,4	68,9	69,1	69,2	69,6	69,8	69,9	69,9	69,9	69,5			
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	280,3	232,3	232,4	95,6	95,6	95,6	118,5	88,3	88,3	82,1	85,7			
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	5,0	45,7	45,7	68,9	84,0			
		Autobusos per Km2.	6,1	6,1	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	8,3	8,3	8,7	8,4	8,1		
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9		
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,5	1,9	2,8	2,8	2,9			
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	44,3	45,5	45,2	42,6	38,7	38,7	35,4			
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5			
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	1.172,3	1.061,9	1.032,2	1.087,0	1.193,8	1.216,6	1.330,2			
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	46,6	46,8	46,6	45,1	48,1	49,2	54,8	58,9	63,1	62,6	64,9			
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	21,0	20,0	22,2	20,4	18,4	18,4	19,3	21,5	21,9	24,3	28,1			
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	239,9	229,3	206,1	191,1	68,4	24,5	19,9	19,6	20,8	19,0	16,9			
		Avançades distribuïdes	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	41,0	41,0	31,0	32,0	32,0	21,6	29,4	29,1	29,1	30,6	30,9		
Distància en minuts a feix viari principal.	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Distància mitjana al mercat final català (Km).	71,3		71,4	51,5	49,7	49,1	49,0	54,1	55,1	55,9	55,3	57,1				
Densitat de població (habitants/Km2).	176,0		176,4	178,3	179,3	179,3	179,3	179,1	179,3	180,4	182,4	182,9				
Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	61,8	61,6	61,7	61,9	62,1	62,4	62,6	62,7	62,7	62,7	62,5			
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	47,9	80,1	80,1	93,0	99,7			
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	3,4	4,0	3,7	4,9	6,3	6,8	8,2	8,6	8,3	8,7	8,6			
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	245,0	235,5	234,0	219,4	204,8	207,0	209,6	236,4	242,1	229,6	212,9			
	Volum de mercat i d'activitat	Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	605,6	614,8	600,1	577,8	445,5	380,7	382,1	399,3	415,6	428,2	529,3			
		Índex de diversificació productiva.	24,9	24,8	25,1	24,9	23,8	23,0	23,1	23,3	23,6	23,4	22,6			
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	248,6	208,2	141,2	112,9	94,1	103,6	94,1	112,2	111,0			
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	6.004,5	5.309,0	5.599,9	5.722,8	5.862,9	5.896,3	6.455,0	6.490,2	6.279,9			
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	1.764,0	1.764,0	1.733,8	1.759,1	1.703,0	1.683,9	1.684,9	1.708,6	1.711,2			
		Percentatge d'empreses (%).	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3			
		Variació de població (interanual) (%).	2,6	0,2	1,0	0,6	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,6	1,1	0,3			
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	1,9	2,9	0,8	0,4	0,2	0,3	0,4	1,0	0,5	3,1	1,5			
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	33,7	32,8	32,0	31,1	30,5	30,6	31,6	32,3	32,2	32,0	31,8			
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	74,4	73,4	72,3	70,7	69,8	70,3	71,1	71,7	71,2	70,5	70,4			
		Esperit empresarial	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	18,3	18,7	17,5	20,5	22,5	23,2	23,0	29,7	22,2	22,2	21,7		
			Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-6,2	-1,7	-0,3	-3,7	-7,2	-1,7	2,5	4,1	3,0	2,8	1,2		
Variació en les empreses (interanual) (%).	-7,0		-2,6	-1,3	-2,5	-2,0	0,3	3,2	2,2	0,4	0,4	-0,3				

Baix Penedès

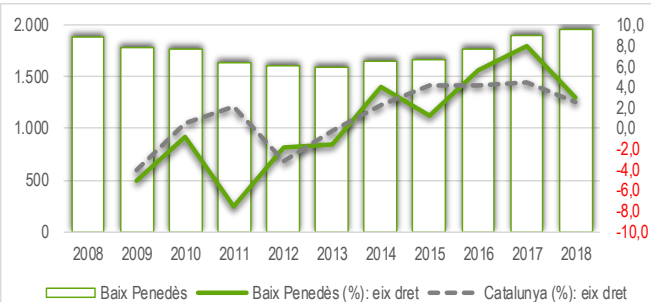
Perfil econòmic

Indicadors clau

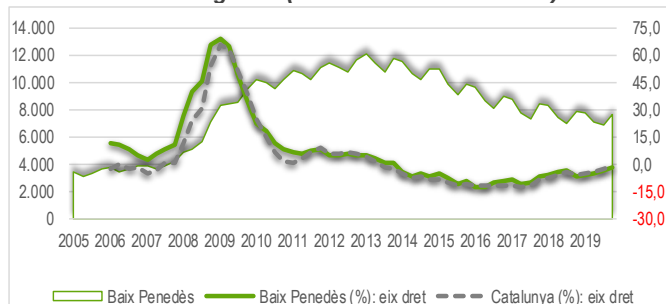
Valor Rànq/42

Població 2019 (hab.)	104.991	18
PIB pm 2018 (milions €)	1.965,7	18
PIB pm 2018-2008 (%)	4,2	22
PIB pm 2018-2017 (%)	3,0	6
RFDB 2016 (milions €)	1.323,5	18
RFDB per habitant 2016 (milers €)	13,3	39

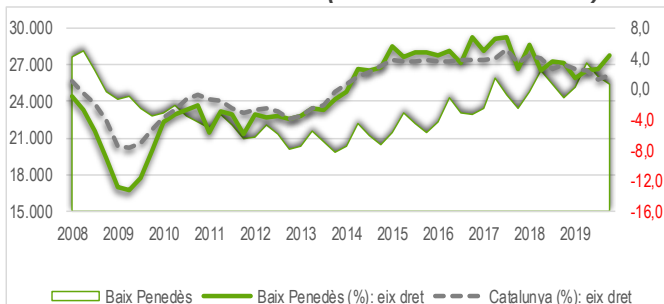
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

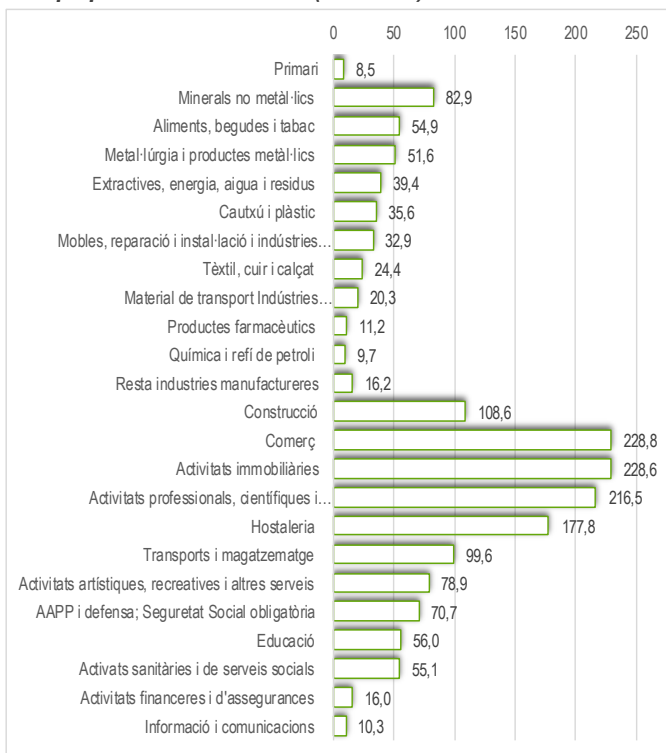
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

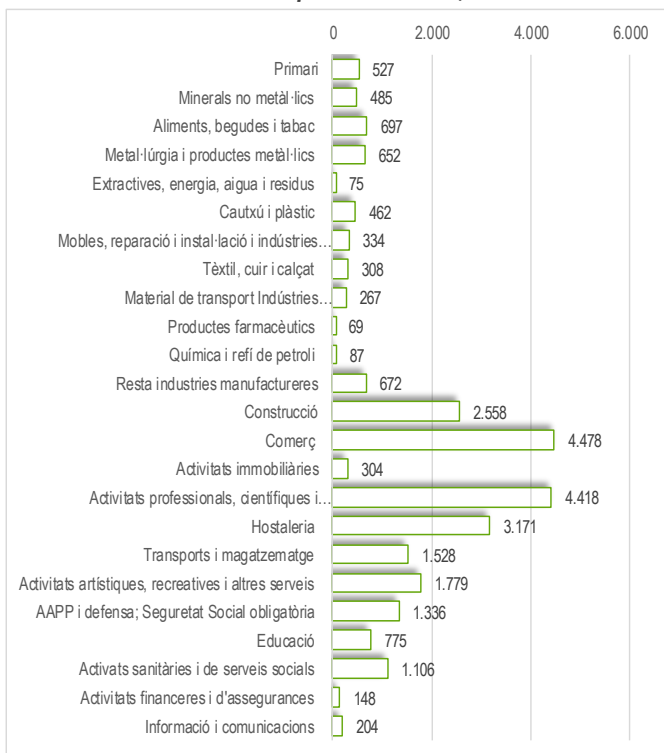
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2018 (milions €)

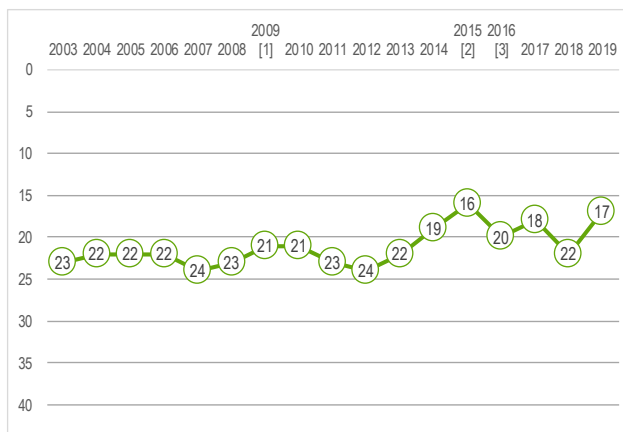
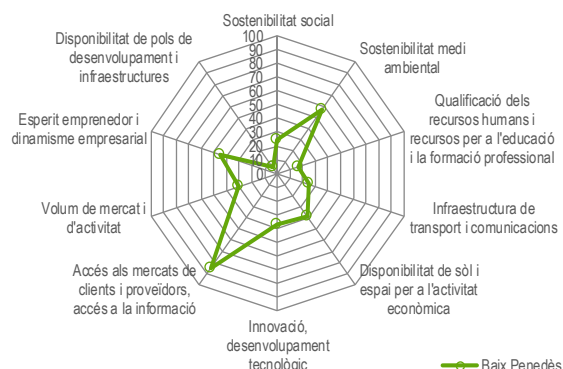

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2019

Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2019

Activitat econòmica (CCAE2009)	Establiments		Llocs de treball				
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	RànqCAT
56-Serveis de menjar i begudes	407	2.580	9,9	9,9	1,5	1,2	16
43-Activitats especialitzades de la construcció	187	1.549	6,0	15,9	1,6	1,2	18
41-Construcció d'immobles	140	917	3,5	19,4	1,7	1,3	18
96-Altres activitats de serveis personals	126	717	2,8	22,2	1,4	1,1	16
Total	2.897	25.950	100,0	100,0	-	0,8	18

Baix Penedès**Perfil competitiu****Evolució en el rànquing global****Puntuació en cadascun dels factors****Puntuació en cadascun dels factors**

	Rang/42	Índex (0-100)
Sostenibilitat social	42	24,9
Sostenibilitat mediambiental	36	57,7
Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	41	16,4
Infraestructura de transport i comunicacions	25	24,6
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	19	38,9
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	38	37,6
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	11	84,8
Innovació, desenvolupament tecnològic	10	30,6
Volum de mercat i d'activitat	4	45,2
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	20	5,3

Durant el 2019, el lleu retrocés de la competitivitat registrat a la majoria de comarques ha fet que el Baix Penedès guanyés cinc posicions al rànquing

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

En un context d'empitjorament generalitzat de la competitivitat comarcal, el lleu increment de la puntuació obtinguda pel Baix Penedès ha fet que la comarca ascendís cinc posicions. Aquesta escalada ha fet que la comarca passés de la 22a a la 17a posició, la posició més elevada des del 2015, moment en el que el Baix Penedès es va situar al 16è lloc de la classificació. Així doncs, l'augment de 0,5 punts de l'Índex i el descens de puntuació de l'Alt Penedès ha fet que les dues comarques s'hagin acostat ostensiblement, situant-se ara a una diferència de tan sols 1,7 punts.

Els retrocessos que va experimentar la comarca durant el 2018 s'han vist compensats durant el 2019, període en el que la comarca ha millorat en cinc de les 10 dimensions, n'ha empitjorat en dos i s'ha mantingut estable en tres. La principal pèrdua de competitivitat de la comarca ha vingut causada per un retrocés en els indicadors de qualificació dels recursos humans i dels recursos per a l'educació. La reducció dels llocs de treball a l'ensenyament per cada 10.000 habitants i un menor seguiment dels estudis postobligatoris per part de la població més jove ha fet que la comarca hagi obtingut la segona pitjor puntuació del factor de qualificació dels recursos humans, només pel davant de la Selva.

Les infraestructures de transport i comunicacions també han retrocedit dues posicions fins a situar-se al 25è lloc del rànquing. L'augment de la inversió en infraestructures per part del Departament de Territori no ha compensat el descens en la cobertura de la xarxa d'autobusos, ni el lent desplegament de la xarxa de fibra òptica, en la que la comarca es

Amb un augment poblacional del 2,5%, la comarca registra el major creixement demogràfic de Catalunya

Tot i la seva excel·lent localització, la comarca requeriria un ecosistema innovador més atractiu per a ser més competitiva

El Baix Penedès corre el risc de caure en una excessiva especialització del sòl en usos residencials

troba en la 40a posició d'entre el conjunt de comarques de Catalunya, cobrint només al 22,6% de la població.

Les millores han estat especialment remarcables als condicionants de la demanda, tots ells amb ascensos de posicions a la classificació. Més concretament, la innovació i el desenvolupament tecnològic i el volum de demanda i activitat han tornat a situar al Baix Penedès entre el grup de comarques més competitives en aquestes dues dimensions. Pel que fa al volum de mercat i d'activitat, la comarca passa de la 12a a la 4a posició, gràcies al fort creixement demogràfic, que s'ha situat en el 2,5%, el més elevat de Catalunya. La comarca acumula així tres anys amb taxes de variació de la població cada vegada més elevades. El fort creixement de l'activitat constructora ha estat l'altre impulsor de la demanda interna, situant al Baix Penedès com la 6a comarca de Catalunya en la que s'han iniciat més habitatges per cada 1.000 habitants. Tot i que de manera més moderada, la innovació i el desenvolupament tecnològic també ha millorat dues posicions gràcies al creixement dels llocs de treball en R+D+i, en el que la comarca se situa com la 1a de Catalunya, i en els serveis intensius en coneixement. L'augment de l'índex de diversificació de l'estructura productiva i un descens més lleu del nombre de patents i marques registrades han estat els altres factors determinants per a l'escalada de posicions de la comarca. Finalment, l'últim factor de demanda és l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial. Tot i situar-se en una posició intermèdia de la classificació, un creixement de l'ocupació per sobre de la mitjana i un lleu repunt del nombre de societats constituïdes han fet que la comarca passés de la 22a a la 20a posició del rànquing.

Finalment, d'entre els factors de producció, la disponibilitat de sòl i espai i la disponibilitat de pols de desenvolupament també han millorat la competitivitat comarcal gràcies al fet de ser una de les comarques de Catalunya amb major percentatge de sòl urbà vacant (33,7%) i per tenir uns preus del sòl inferiors a la mitjana. Pel que fa als pols de desenvolupament, tot i trobar-se a la part més baixa de la taula (38a posició), la comarca ha millorat sensiblement els indicadors que conformen aquesta dimensió, amb augments del nombre de llocs de treball en serveis empresarials avançats, en TIC i en serveis financers.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I LA SOSTENIBILITAT COMARCAL

Tot i les dificultats que presenta el Baix Penedès per a inserir-se en el model de desenvolupament proposat, la comarca gaudeix de determinades característiques que la fan interessant des del punt de vista competitiu. De fet, el Baix Penedès compta amb un mercat intern en expansió, institucions capdavanteres en termes de R+D+i i una localització estratègica per a accedir als principals mercats regionals, estatals i europeus. No obstant, altres aspectes relacionats amb l'escàs desenvolupament de serveis empresarials avançats, amb la baixa qualificació dels recursos humans i, especialment, amb la sostenibilitat social i mediambiental del model llastren la seva competitivitat.

El fet de que el Baix Penedès hagi registrat durant tres anys consecutius el major creixement demogràfic de Catalunya, amb un nou repunt del nombre d'habitants del 2,5% durant el 2019 i el retorn al creixement de l'activitat constructora residencial, que ja ha superat els nivells d'edificació del 2009, són els dos elements que han fet créixer amb més força el volum del mercat comarcal. Cal tenir en compte que, tot i ser dos elements centrals per a l'impuls de la demanda interna, un excessiu desenvolupament de l'activitat residencial en detriment de l'activitat productiva pot generar desequilibris importants al mercat de treball, així com altres processos que acabin incrementant les desigualtats entre grups socials, arran de les dificultats d'accés a mercats laborals allunyats.

La millora de quasi la totalitat dels indicadors que conformen la dimensió de la innovació i el desenvolupament tecnològic ha estat l'altre element impulsor de la competitivitat del Baix Penedès durant el 2019. L'augment dels llocs de treball en indústries de mitjana i alta tecnologia, un nou augment de l'índex de diversificació productiva que ja situa a la comarca com la 11a més diversificada de Catalunya i el bon comportament de les sol·licituds de marques i patents, han fet que el Baix Penedès retornés al grup de les 10 comarques amb major grau d'innovació i desenvolupament tecnològic. El fet diferencial, però, ha tornat a ser l'existència del centre IDIADA, un centre tecnològic que esbiaixa a l'alça les xifres d'ocupació en recerca i desenvolupament, ja que la resta del teixit productiu de la comarca no compta amb nivells similars d'inversió en R+D+i.

En tercer lloc, la localització de la comarca respecte a algunes de les principals infraestructures de transport viari de Catalunya i Espanya torna a ser un dels factors clau de la competitivitat de la comarca. El fet de que l'autopista Pau Casals (C-32), l'autopista

L'escàs desplegament de la fibra òptica resta competitivitat a la comarca

del Nord-oest (AP-2) i l'autopista del Mediterrani (AP-7) creuin la comarca fa que el Baix Penedès tingui unes importants facilitats d'accés per carretera als mercats català i metropolità, al mercat peninsular i a la resta de mercats europeus. La densitat de població i la proximitat al mercat final català també ajuden a configurar un entorn atractiu per a la localització d'activitats que requereixen facilitats d'accés als mercats tant locals com internacionals. Per últim, cal tenir en compte el greuge que pateix la comarca en relació a altres comarques properes fruit de les dificultats d'accés a les principals infraestructures de transport de mercaderies, persones i serveis. Els problemes d'accés i congestió allunyen al Baix Penedès dels ports i aeroports més propers, dificultant la connexió de la comarca amb mercats d'abast internacional no europeu.

La comarca presenta dificultats en la competitivitat de les seves infraestructures de transport i comunicacions, l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial i la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica. Pel que fa a la primera d'aquestes dimensions, tot i disposar d'accés a la xarxa ferroviària i d'autobusos, la lenta implantació de la xarxa de fibra òptica ha fet que el Baix Penedès quedés enrere respecte a la resta de comarques catalanes, situant-se actualment a la 40a posició en termes de població amb accés a la fibra òptica, cobrint a només el 22,6% de la població de la comarca. En segon terme, un altre dels efectes de l'especialització residencial és la manca de dinamisme empresarial. Amb la relació més baixa entre empreses i població, el Baix Penedès també presenta una de les xifres més baixes de treball autònom, així com un estancament del nombre d'empreses. Finalment, la disponibilitat de sòl és un altre escull al que ha de fer front la comarca. Tot i disposar d'un elevat percentatge de sòl urbà vacant, l'espai susceptible de ser transformat en urbanitzable és escàs, fet que dibuixa els límits de creixement de la comarca. Així mateix, l'escassetat de sòl destinat a l'activitat econòmica i l'elevat preu del sòl fruit de la competència entre usos residencials i productius resten atractiu per a la localització d'activitats econòmiques a la comarca.

El seguiment dels estudis postobligatoris per part de la població jove és un element central pel futur desenvolupament de la comarca

On la comarca presenta els seus principals desavantatges competitius és en la qualificació dels recursos humans i en la disponibilitat de pols de desenvolupament. En el primer cas, el baix percentatge de població amb estudis superiors i amb estudis postobligatoris, així com l'escàs pes de la població amb càrrecs directius, tècnics, etc. dibuixen un perfil de població activa poc formada i amb dificultats d'encaix en un model productiu intensiu en tecnologia i coneixement especialitzat. Aquests elements, juntament amb una de les concentracions més baixes de llocs de treball a l'ensenyament i un dels menors seguiments dels estudis postobligatoris per part de la població més jove fa que la comarca presenti mancances molt significatives en relació a la qualificació dels seus recursos humans, situant-se en la 41a posició de la classificació en aquesta dimensió. La disponibilitat de pols de desenvolupament és un altre dels aspectes en el que el Baix Penedès registra un important marge de millora. Tot i haver experimentat un lleu increment dels llocs de treball en serveis empresarials avançats, TIC i serveis financers durant el 2019, la comarca encara es troba a les darreres posicions de la classificació. L'impuls d'aquestes activitats genera ocupació qualificada i ajuda a la consolidació del teixit empresarial local, que té la possibilitat de millorar la seva competitivitat gràcies a la introducció de noves tecnologies, estratègies de comunicació, disseny de nous productes, etc.

El model d'assentament seguit a la comarca genera importants problemàtiques socials i mediambientals

Com en edicions anteriors, el principal repte que té el Baix Penedès és el de la sostenibilitat social i mediambiental del seu model de desenvolupament. Des del punt de vista de la sostenibilitat social, la comarca es troba en la darrera posició de la classificació. Això és fruit de la ja esmentada especialització en l'activitat residencial, una especialització que acaba per reduir oportunitats laborals dels residents a la comarca, fent que aquesta sigui depenent d'altres mercats laborals. Amb menors oportunitats laborals, la taxa d'atur creix, fent que el Baix Penedès esdevingui la comarca amb la taxa d'atur més elevada de Catalunya (14,7%). La sostenibilitat mediambiental del Baix Penedès també queda en entredit si es té en compte que és una de les comarques amb major consum d'aigua per habitant, major generació de residus i menor percentatge de recollida selectiva dels mateixos. Aquests resultats tan negatius són fruit d'un procés d'urbanització del territori en baixa densitat, fet que genera importants problemàtiques en aspectes com el consum de recursos i la gestió de la mobilitat, dels residus, els desplegament de les infraestructures de telecomunicacions, etc. Cal, doncs, un replantejament del model de desenvolupament territorial i urbanístic, per tal de fer-lo viable en el mig i llarg termini.

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

L'inqüestionable atractiu del Baix Penedès queda confirmat pel fet d'haver estat durant tres anys consecutius la comarca amb major creixement demogràfic de Catalunya. Tot i que és un element molt positiu per a la configuració d'un mercat intern atractiu amb un elevat nivell de demanda, el creixement poblacional sense un creixement proporcional del teixit productiu i de les oportunitats laborals pot generar un seguit de problemàtiques tant econòmiques, com socials i mediambientals. De fet, la creixent especialització del Baix Penedès en l'activitat residencial i, més concretament, l'elecció d'un model d'assentament residencial de baixa densitat ja està mostrant alguns dels seus efectes. Exemple d'això és que registra una de les ràtios entre llocs de treball i població en edat de treballar més baixes de Catalunya i la taxa d'atur més elevada del Principat.

L'aprofitament dels importants avantatges distributius dels que gaudeix la comarca i del sòl urbà encara vacant poden ser factors clau per a l'atracció de noves activitats econòmiques que permetin augmentar les oportunitats laborals a la comarca. Així mateix, una aposta decidida i coordinada per a l'impuls de la formació esdevé essencial per a la millora de la qualificació dels recursos humans i del seguiment dels estudis postobligatoris per part del jovent. Aquests esforços han d'anar orientats a cobrir les necessitats formatives del teixit productiu de la comarca, així com al desenvolupament de serveis de suport empresarial avançats per tal de que l'ecosistema empresarial del Baix Penedès sigui capaç de seguir millorant la seva competitivitat.

Finalment, davant les evidents problemàtiques socials i mediambientals generades per l'urbanització de baixa densitat (*urban sprawl*), cal frenar aquest model de desenvolupament urbanístic i apostar per sistemes de gestió dels recursos urbans més eficients u equitatius.

Baix Penedès

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels factors, dimensions i indicadors

Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018		
Factors de sostenibilitat		Sostenibilitat social	41	41	41	40	40	41	42	42	42	42	42	0		
		Sostenibilitat mediambiental	39	40	40	40	38	37	36	38	38	36	36	0		
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	34	34	38	38	37	33	32	32	32	39	41	-2		
		Infraestructura de transport i comunicacions	14	15	15	18	14	14	16	21	20	23	25	-2		
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	15	15	19	18	18	20	17	21	20	21	19	2		
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	39	38	40	39	40	40	41	41	42	39	38	1		
	Avantatges distributius	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	14	11	12	16	14	15	10	10	10	11	11	0		
		Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	5	9	12	11	7	8	7	10	9	12	10	2	
	Volum de mercat i d'activitat		7	18	5	25	18	26	27	17	9	12	4	8		
			Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	41	40	41	36	36	34	18	27	24	22	20	2	
Factors i dimensions		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	2019-2009	
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	41	40	41	40	40	41	41	40	40	40	40	→	↑	
		Taxa d'atur registral.	41	41	41	41	41	41	42	42	42	42	42	→	↓	
		Percentage de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	30	30	30	30	30	31	32	32	32	26	26	→	↑	
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	32	16	19	29	14	19	23	16	25	26	29	↓	↑	
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	31	31	30	28	27	26	25	21	18	19	20	↓	↑	
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	39	39	39	39	37	36	37	37	37	37	37	→	↑	
	Sostenibilitat mediambiental	Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	30	40	38	38	22	24	22	18	17	16	15	↑	↑	
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	38	38	38	38	38	37	37	37	38	37	36	↑	↑	
		Percentage de recollida selectiva de residus municipals (%).	38	38	38	39	38	38	38	38	39	38	39	↓	↓	
		Residus industrials per Km2 (Tn).	28	32	33	31	31	32	31	33	33	28	28	→	→	
		Percentage de residus industrials valoritzats (%).	7	7	17	11	8	17	6	4	5	9	7	↑	→	
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	34	34	32	33	34	34	36	34	34	34	36	↓	↓	
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	38	38	37	24	24	24	25	25	25	40	40	→	↓	
		Percentage de titulats superiors (%).	34	34	41	41	41	39	40	40	40	40	40	→	↓	
		Percentage de població amb estudis postobligatoris (%).	26	26	26	26	26	23	24	24	24	24	24	→	↑	
		Percentage de directius, tècnics i professionals i científics (%).	28	28	28	28	28	34	35	35	35	35	35	→	↓	
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	27	27	26	26	26	24	22	23	23	23	22	↑	↑	
		Percentage de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	→	↑	
	Infraestructura de transport i comunicacions	Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	9	12	12	13	13	13	10	8	8	14	10	↑	↓	
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	17	27	27	40	40	→	→	
		Autobusos per Km2.	9	10	10	10	10	11	10	11	11	11	11	→	↓	
		Percentage de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	23	23	23	23	23	25	25	26	25	25	24	↑	↓	
		Percentage de sòl urbanitzable (%).	13	13	13	14	16	17	15	15	12	12	12	→	↑	
		Percentage de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	9	14	17	23	16	16	11	↑	↑	
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	18	16	16	15	14	14	14	15	↓	→	
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	24	26	25	27	27	26	25	↑	↑	
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	38	39	41	40	40	41	42	40	41	35	35	→	↑	
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	28	29	31	26	28	29	31	32	32	33	31	↑	↓	
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	32	32	32	35	35	34	36	36	38	37	35	↑	↓	
		Avantatges distributius	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	12	12	9	14	10	15	14	16	16	15	14	↑	↓
Distància en minuts a l'eix viari principal.	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	→	→		
Distància mitjana al mercat final català (Km).	11		11	9	11	10	10	10	10	10	10	10	→	↑		
Densitat de població (habitants/Km2).	8		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	→	→		
Percentage de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	14		14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	→	→		
Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-		-	-	-	-	-	12	9	9	11	6	↑	↑		
Factors de competitivitat	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	→	→	
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	27	30	30	30	29	29	30	31	31	30	29	↑	↓	
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	32	30	30	29	28	28	29	27	27	27	27	→	↑	
		Índex de diversificació productiva.	22	25	23	23	22	20	21	15	13	12	11	↑	↑	
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	31	29	29	30	26	22	26	30	28	↑	↑	
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	25	30	29	32	30	30	31	36	34	↑	↓	
	Volum de mercat i d'activitat	Renda familiar disponible bruta (milers d'euros).	-	-	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	→	→
		Percentage d'empreses (%).	18	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	→	↓
		Variació de la població (interanual) (%).	1	10	3	24	13	21	21	19	1	1	1	→	→	
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	18	20	7	19	29	30	39	8	34	34	6	↑	↑	
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	40	41	41	41	41	41	42	42	42	42	42	→	↓	
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	→	↓	
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	31	25	27	36	19	24	25	28	30	17	17	→	↑	
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	41	32	37	18	20	15	8	4	6	17	7	↑	↑	
		Variació en les empreses (interanual) (%).	41	37	37	36	11	11	5	15	26	6	20	↓	↑	

Baix Penedès

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	Evolució
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	34,6	33,6	32,1	31,2	30,7	31,9	33,8	35,6	37,2	38,1	38,2	✓	↑
		Taxa d'atur registral.	20,5	23,6	24,9	26,1	26,8	24,9	22,5	19,4	16,9	15,7	14,7	✓	↓
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	73,0	73,0	73,0	73,0	73,0	78,0	78,0	78,0	78,0	66,8	67,7	✓	↓
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	7.138,0	4.678,2	4.559,3	4.135,6	3.625,1	3.991,3	4.119,6	4.119,8	4.406,0	4.541,9	3.784,2	✓	↓
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	5,1	5,2	7,0	8,8	10,6	11,2	11,2	12,7	14,9	15,8	15,4	✗	↑
	Sostenibilitat medi ambiental	Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	96,9	91,1	94,7	88,4	90,2	86,9	85,2	86,9	86,6	85,9	84,5	✓	↓
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	480,7	678,6	568,9	595,6	570,8	655,2	591,5	588,0	583,6	610,2	611,8	✗	↑
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2,3	2,2	2,2	2,0	1,8	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	✗	↓
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	14,1	22,5	19,8	22,3	24,3	23,5	25,2	26,7	28,3	31,6	34,7	✓	↑
		Residus industrials per Km2 (Tn).	206,0	223,5	221,4	183,6	170,0	192,2	162,8	176,6	189,3	124,4	126,7	✗	↓
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	84,5	84,5	81,5	88,1	87,1	84,1	90,0	91,7	92,1	88,9	88,7	✗	↑
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	64,1	63,7	65,5	60,5	60,4	63,1	67,0	71,8	75,0	75,9	73,8	✗	↑
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	48,5	48,5	59,3	74,8	74,1	74,1	74,1	74,1	74,1	74,6	73,3	✗	↑
		Percentatge de titulats superiors (%).	8,1	8,1	12,8	13,7	13,7	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	✓	↑
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	33,2	33,2	33,2	33,2	33,2	50,2	50,2	50,2	50,2	50,2	50,2	✓	↑
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	14,9	14,9	14,9	14,9	14,9	14,9	✓	↓
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	126,1	114,6	111,5	109,0	106,5	116,9	132,7	140,9	146,7	143,3	153,4	✓	↑
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	78,7	78,6	78,7	78,5	78,4	78,4	78,3	78,2	78,3	78,5	78,7	✓	↓
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	611,0	369,6	369,4	154,6	154,6	154,6	229,1	113,9	113,9	69,3	76,7	✓	↓
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	5,0	8,7	8,7	17,3	22,6	✓	↑
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	6,4	6,4	6,5	6,3	6,3	6,3	6,4	6,3	6,5	6,7	6,2	✓	↑
		Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	✗	↓
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	3,4	3,4	3,4	3,1	2,9	2,7	2,9	2,1	3,1	3,1	3,2	✓	↓
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	45,9	43,4	40,9	38,3	36,3	36,3	33,7	✗	↓
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	1,6	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	✗	↓
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	1.289,7	1.194,5	1.186,9	1.240,0	1.293,5	1.302,5	1.390,2	✗	↑
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	27,3	26,8	26,8	27,8	25,4	26,1	28,2	32,6	34,4	45,2	48,1	✓	↑
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	6,4	7,0	6,6	9,2	7,9	8,1	8,3	8,3	8,3	9,2	10,6	✓	↑
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	13,4	12,5	11,8	10,9	11,0	12,0	11,7	11,5	11,6	12,7	14,1	✓	↑
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	25,0	25,0	29,0	30,0	25,0	25,2	25,9	26,6	26,6	25,6	26,3	✗	↑
	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància en minuts a l'eix viari principal.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	✓	↓
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	83,5	83,6	64,8	67,8	57,1	57,1	63,1	63,5	64,3	63,5	64,7	✓	↓
		Densitat de població (habitants/Km2).	333,7	336,8	341,1	341,2	341,1	338,3	337,0	336,8	340,2	345,5	354,1	✓	↑
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	78,7	78,6	78,7	78,5	78,4	78,4	78,3	78,2	78,3	78,5	78,7	✓	↓
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	76,2	89,4	89,4	94,1	99,9	✓	↑
Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	63,4	64,5	73,7	83,5	92,6	103,4	114,9	125,2	130,9	139,5	143,8	✓	↓
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	51,9	40,8	36,8	36,0	34,7	34,0	33,6	36,6	38,7	41,1	41,3	✓	↓
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	259,9	259,9	266,8	273,7	275,8	292,3	313,3	340,8	355,2	382,0	389,1	✓	↑
		Índex de diversificació productiva.	19,6	17,2	18,8	18,8	18,6	19,2	19,2	20,3	21,2	21,7	22,3	✓	↓
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	70,2	108,8	108,8	98,9	109,7	120,1	90,2	49,6	39,1	✗	↓
	Volum de mercat i d'activitat	Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	1.673,6	1.572,5	1.621,5	1.572,7	1.745,4	1.801,2	1.983,7	1.784,8	1.787,0	✓	↑
		Renda familiar disponible bruta (milers d'euros).	-	-	1.663,7	1.663,7	1.612,2	1.431,8	1.383,5	1.348,7	1.337,8	1.323,5	1.396,4	✓	↓
		Percentatge d'empreses (%).	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	✓	↓
		Variació de la població (interanual) (%).	3,4	0,9	1,3	0,0	0,0	-0,8	-0,3	-0,1	1,0	1,5	2,5	✓	↑
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	2,2	2,1	1,9	0,6	0,2	0,2	0,3	1,1	0,3	0,3	2,6	✓	↑
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Número d'empreses per 1.000 habitants.	27,5	26,3	25,1	24,1	23,7	24,3	25,4	26,0	25,8	25,8	25,2	✗	↓
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	67,0	64,0	61,9	60,4	59,9	61,5	63,0	63,9	63,4	63,0	62,3	✗	↓
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	14,9	17,4	17,7	14,7	23,4	22,4	22,1	26,7	21,7	24,6	25,3	✓	↑
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-11,4	-3,2	-4,4	-3,6	-2,5	1,9	4,9	4,9	5,3	3,7	2,7	✗	↑
		Variació en les empreses (interanual) (%).	-11,1	-3,6	-3,7	-4,0	-1,7	1,7	3,9	2,2	0,3	1,7	0,0	✗	↑

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kilòmetres.

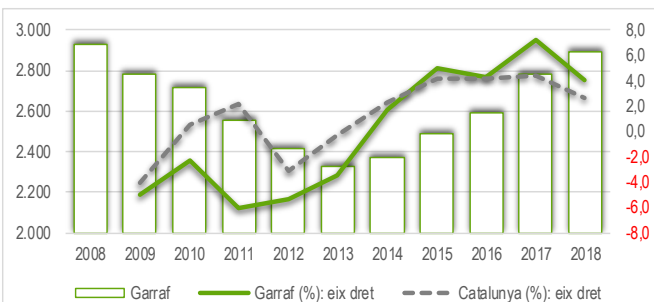
Garraf

Perfil econòmic

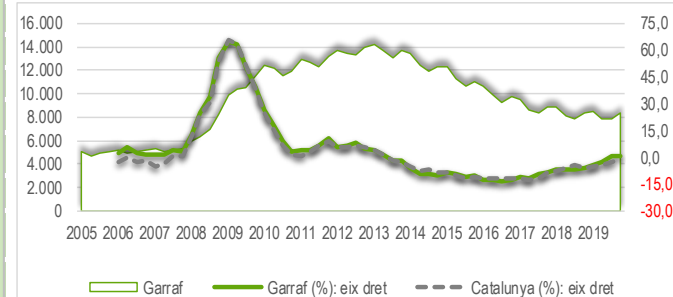
Indicadors clau

	Valor	Rànk/42
Població 2019 (hab.)	150.887	13
PIB pm 2018 (milions €)	2.891,4	16
PIB pm 2018-2008 (%)	-1,2	28
PIB pm 2018-2017 (%)	4,0	1
RFDB 2016 (milions €)	2.415,3	12
RFDB per habitant 2016 (milers €)	16,7	4

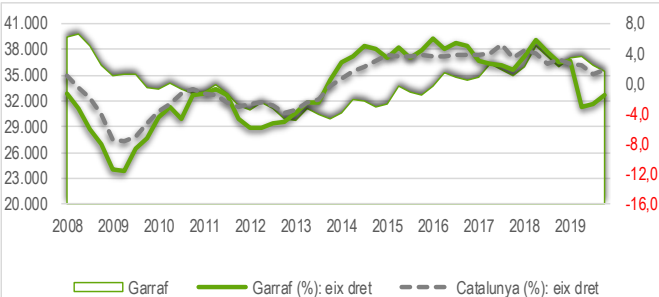
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

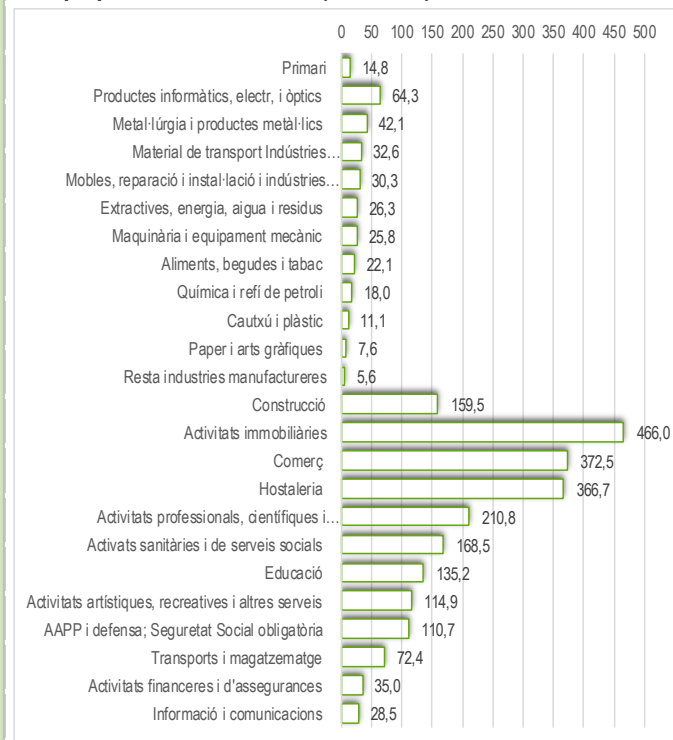
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

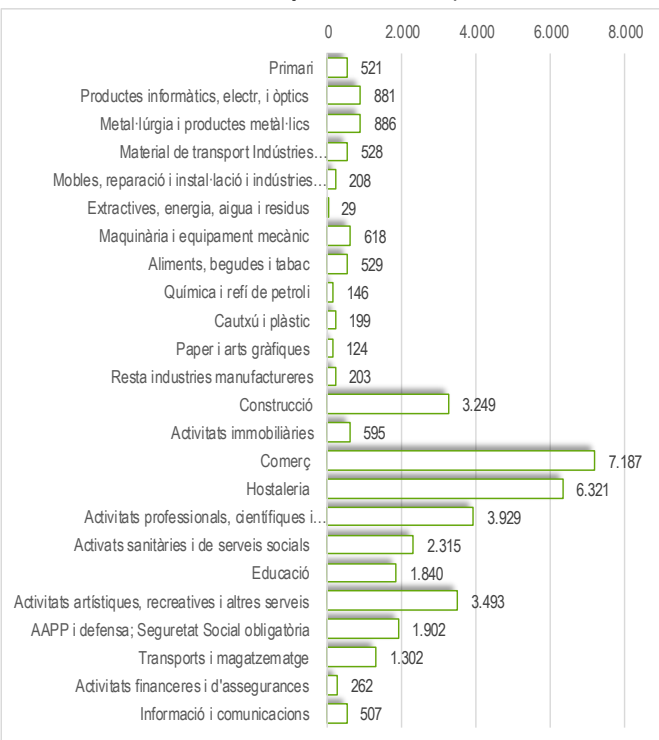
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2018 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2019

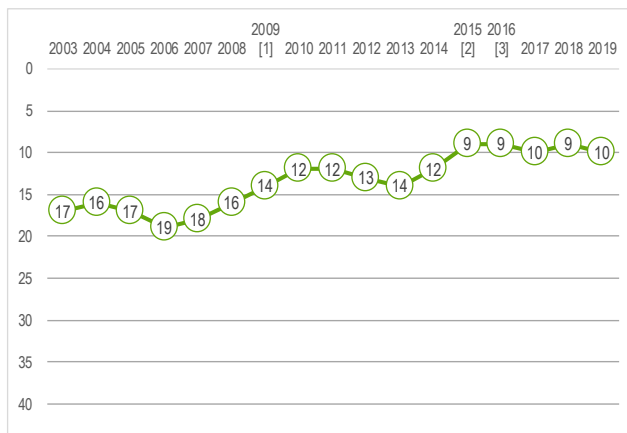
Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2019

Activitat econòmica (CCAEE2009)	Establiments		Llocs de treball				
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	RànkCAT
56-Serveis de menjar i begudes	683	4.949	13,6	13,6	2,0	2,2	13
55-Serveis d'allotjament	84	1.372	3,8	17,4	2,4	2,6	8
96-Altres activitats de serveis personals	203	1.178	3,2	20,6	1,7	1,8	12
33-Reparació i instal·lació de maquinària i equips	37	304	0,8	21,4	1,4	1,5	15
95-Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efecte...	23	220	0,6	22,0	1,7	1,8	12
Total	4.694	36.413	100,0	100,0	-	1,1	16

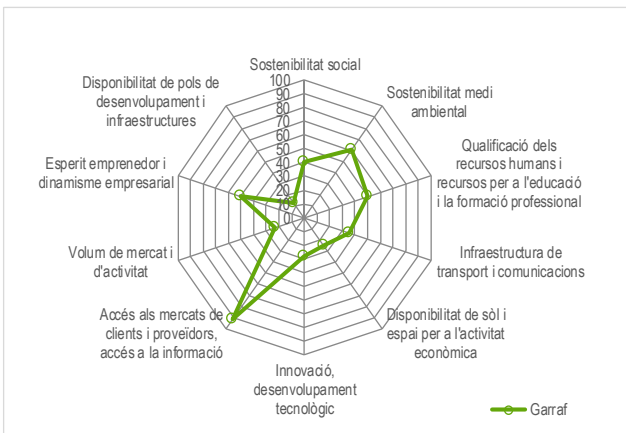
Garraf

Perfil competitiu

Evolució en el rànquing global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

	Rang/42	Índex (0-100)
 Sostenibilitat social	36	40,2
 Sostenibilitat mediambiental	29	60,9
 Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	9	50,4
 Infraestructura de transport i comunicacions	13	35,8
 Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	37	25,1
 Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	15	28,2
 Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	2	91,0
 Innovació, desenvolupament tecnològic	20	23,2
 Volum de mercat i d'activitat	11	49,9
 Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	10	13,5

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

La pèrdua de 2,4 punts de l'Índex de Competitivitat durant el 2019 ha fet que el Garraf baixés de la 9a a la 10a posició del rànquing, situant-se per darrere d'Osona. Després d'haver recuperat el 9è lloc al 2018, la comarca torna a retrocedir fins a la posició assolida al 2017. Amb tot, la 9a i la 10a posició que ha ostentat el Garraf durant els darrers anys són les dues posicions més elevades que ha assolit la comarca des de l'inici de la sèrie. Es pot dir, doncs, que la comarca es consolida com una de les 10 comarques més competitives de Catalunya.

Durant el 2019, el Garraf ha perdut competitivitat en cinc de les 10 dimensions analitzades, ha millorat en tres i s'ha mantingut estable en dos. És destacable com les millores competitives s'han donat en aquelles dimensions en les que la comarca presenta majors mancances –la sostenibilitat social i mediambiental i la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica–, mentre que els retrocessos han tingut lloc en dimensions en les que la comarca presenta certs avantatges competitiu. És el cas de les infraestructures de transport i comunicacions, la disponibilitat de pols de desenvolupament, la innovació, el volum de mercat i el dinamisme empresarial. Les millores registrades a l'àmbit de la sostenibilitat social s'han donat gràcies al creixement de la relació entre el nombre de llocs de treball i la població en edat de treballar de la comarca, la reducció de la taxa d'atur, l'augment de la contractació indefinida i la reducció de la sinistralitat laboral. Tot i això, la comarca continua tenint un caràcter eminentment residencial, amb la segona relació llocs de treball-població més baixa de Catalunya i la cinquena taxa d'atur més alta del Principat. L'esfera mediambiental també ha millorat, passant de la 31a a la 29a

Les millores en la competitivitat que ha experimentat el Garraf s'han donat en alguns dels factors en els que la comarca es troba més endarrerida

El Garraf és la 2a comarca de Catalunya amb el preu del m² més elevat

Tot i haver retrocedir, el dinamisme empresarial continua sent un dels punts de la competitivitat de la comarca

El Garraf és la comarca més competitiva de l'àmbit penedesenc

Els avantatges relacionats amb la localització i les infraestructures de transport doten a la comarca d'un gran atractiu

posició. Aquesta millora ha estat fruit de l'augment del percentatge de residus industrials valoritzats, els quals han arribat al 77,4%. Alguns dels altres indicadors que conformen la dimensió mediambiental, en canvi, han patit retrocessos importants. És el cas del consum d'aigua tant de les llars com de l'activitat econòmica o de la generació de residus industrials. En qualsevol cas, els aspectes mediambientals encara tenen un important marge de millora a la comarca. L'últim dels factors que ha millorat la seva competitivitat ha estat la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica. Aquesta dimensió ha passat de la 38a a la 37a posició gràcies a una millora relativa de la quantitat de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable. No obstant, durant el 2019 el preu del sòl ha seguit creixent, fins a situar-se com la segona comarca de Catalunya amb el preu del sòl més elevat, un fet que contrasta amb l'elevat percentatge de sòl urbà vacant, que amb un 47,1% situa al Garraf com la segona comarca catalana amb més percentatge de sòl urbà disponible.

Entre els factors de producció s'han donat dos retrocessos. El primer ha estat el de les infraestructura de transport i comunicacions, que han passat de la 11a a la 13a posició. El canvi de posició ha estat causat per un desplegament de la xarxa de fibra òptica més lent durant aquest darrer any. Tot i ser una de les comarques amb major cobertura d'aquesta tecnologia i arribar al 86,8% de la població, l'increment del percentatge de cobertura entre el 2018 i el 2019 ha estat molt baix, fent que altres comarques passessin pel davant del Garraf. El segon retrocés s'ha donat a la disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures, també caient dues posicions fins al 15è lloc del rànquing. La davallada ha estat causada per un menor creixement de l'ocupació als serveis empresarials avançats, que han passat de la 10a a la 11a posició. Malgrat això, els altres dos indicadors de la dimensió han millorat una posició cadascun, situant-se a la 17a posició en nombre de llocs de treball en TIC i en la 29a en serveis financers.

Les pèrdues de competitivitat més remarcables han estat les que s'han donat als factors condicionants de la demanda. Entre el 2018 i el 2019 la innovació i el desenvolupament tecnològic ha perdut quatre posicions, situant-se ara al 20è lloc de la classificació. La pèrdua de llocs de treball en R+D i en serveis intensius en coneixement, així com un menor nombre de sol·licituds de patents i marques han estat les causants d'aquest descens. En el cas del volum de mercat i d'activitat, la caiguda també de quatre posicions ha estat el resultat d'un menor creixement demogràfic que ha fet que la comarca passés de la 7a a la 12a posició de l'indicador. En aquest cas, ni l'augment de l'activitat constructora ni de la renda familiar disponible bruta no han pogut compensar la pèrdua generada per la variació poblacional. Finalment, l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial cauen dues posicions arran del menor ritme de creació d'ocupació i de noves societats.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I SOSTENIBILITAT COMARCAL

Tot i la pèrdua de punts de l'Índex de Competitivitat i d'una posició al rànquing, el Garraf es manté com la comarca més competitiva de l'àmbit penedesenc. La comarca basa la seva competitivitat en la facilitat d'accés als mercats, en la qualificació dels seus recursos humans i en l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial. Durant els darrers anys, el volum de mercat i d'activitat també ha estat un dels punts forts de la competitivitat comarcal. Ara, però, el menor ritme de creixement demogràfic ha fet que la comarca perdés un dels pilars de la seva competitivitat.

Un any més, el Garraf es posiciona com la segona comarca de Catalunya amb millor accessibilitat als mercats de clients i proveïdors. La seva posició central respecte a la xarxa viària de gran capacitat amb vies com l'autopista Pau Casals (C-32), l'Eix Diagonal (C-15) i l'autopista del Mediterrani (AP-7) fan que el Garraf es trobi en una posició privilegiada per a accedir tant al mercat català com als mercats espanyol i europeu. La comarca també gaudeix d'una elevada densitat de població que es concentra a nuclis urbans de dimensions mitjanes, fet que dota al mercat comarcal d'importants avantatges distributius. Finalment, la proximitat de la comarca als principals pols de distribució de mercaderies i serveis fa que el Garraf disposi d'un avantatge inqüestionable, ja que permet que el teixit productiu de la comarca tingui accés a mercats físicament allunyats.

La qualificació dels recursos humans és una altra de les dimensions en la que la comarca presenta avantatges competitius importants. La concentració d'un elevat percentatge de la població amb estudis postobligatoris i amb titulacions superiors, així com la presència d'un important grup de població amb càrrecs directius, tècnics, etc., fa que la mà d'obra de la comarca presenti un perfil elevat. El Garraf no obté un resultat tan positiu quan s'analitzen els llocs de treball a l'ensenyament i el seguiment actual dels estudis

La inexistència de serveis empresarials resta dinamisme al teixit empresarial de la comarca

L'elevat preu del sòl és un important fre per a la localització de noves activitats econòmiques

Revertir el desequilibri existent entre la funció productiva i residencial representa el principal repte per lluitar contra l'elevada incidència de l'atur

postobligatoris per part del jovent, dos indicadors en els que la comarca es troba a la cua de la classificació, ocupant el 19è i el 35è lloc respectivament. El darrer pilar de la competitivitat comarcal és l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial. Malgrat registrar una de les relacions més baixes entre el nombre d'empreses i la població de la comarca i presentar un baix nombre de llocs de treball autònom, el Garraf és una de les comarques de Catalunya en la que més ocupació i noves societats es creen.

Com en edicions anteriors, altres dimensions com les infraestructures de transport i comunicacions, la disponibilitat de pols de desenvolupament i la innovació i el desenvolupament tecnològic presenten resultats més discrets, ocupant la 13a, la 15a i la 20a posició respectivament. En el cas de les infraestructures de transport i comunicacions, malgrat disposar d'una bona cobertura de la xarxa ferroviària i de la xarxa d'autobusos, de concentrar una part important de les inversions en infraestructures del Departament de Territori i de gaudir d'una de les majors cobertures de la xarxa de fibra òptica de Catalunya, el Garraf presenta una de les menors concentracions de llocs de treball en activitats de transport i comunicacions, fet que perjudica la seva competitivitat al no disposar d'un sector essencial per a la distribució dels béns i serveis produïts a la comarca. D'altra banda, el lent creixement dels llocs de treball en serveis empresarials avançats, en TIC i en serveis financers posen de manifest l'escàs desenvolupament d'aquestes activitats a la comarca. Sovint, la qualificació dels recursos humans, l'elevat dinamisme empresarial i l'aparició de serveis empresarials avançats van de la mà a l'hora de configurar un ecosistema empresarial dinàmic i innovador, gràcies a l'impuls que donen els serveis empresarials al teixit productiu de comarcal. En aquesta mateixa línia, el menor pes de les activitats de R+D+i, de les indústries de mitjana-alta tecnologia i dels sectors intensius en coneixement, tots ells situats a la part mitjana de la classificació, perjudiquen la capacitat de portar a terme processos d'innovació a la comarca.

Allà on el Garraf presenta majors desavantatges competitius és en la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica. L'escassa quantitat de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable i el poc sòl destinat a l'activitat econòmica limiten les possibilitats de futur desenvolupament de la comarca. Alhora, les plusvàlues que s'extreuen de l'activitat immobiliària residencial pressionen a l'alça el preu del sòl, perjudicant així l'assentament d'activitats no residencials. D'aquesta manera el Garraf perd competitivitat davant d'altres comarques de l'entorn amb major disponibilitat d'espai i preus del sòl més baixos.

Per acabar, un any més són les dues dimensions de la sostenibilitat les que presenten majors desavantatges. L'àmbit social reflecteix l'orientació de la comarca cap als usos residencials del sòl amb una de les ràtios llocs de treball/població més baixes de Catalunya, fet que repercuteix directament sobre la taxa d'atur de la comarca, també situada entre les més altes del Principat. La dimensió mediambiental també recull la tipologia d'assentament residencial dispers, en el qual el consum de recursos i la generació de residus, així com la gestió dels mateixos esdevé especialment complexa i costosa. En aquest context, sembla normal que el Garraf sigui una de les comarques amb majors consums d'aigua per habitant, majors generació de residus i menor percentatge de recollida selectiva d'aquests. Alhora, el model productiu també és especialment generador de residus i consumidor de recursos.

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

Els principals reptes als que ha de fer front el Garraf continuen sent els derivats del model de desenvolupament econòmic i urbà que s'ha portat a terme a la comarca. L'excessiva pressió residencial és l'origen de les principals problemàtiques de la comarca, on s'ha donat una gran expansió de l'activitat residencial en detriment de l'activitat econòmica. Aquest procés ha acabat reduint les oportunitats laborals al Garraf, fent que la comarca registri una de les majors taxes d'atur de Catalunya. D'altra banda, la dispersió de la urbanització també genera problemàtiques des del punt de vista de la sostenibilitat mediambiental del model de desenvolupament comarcal. Els majors consum de recursos i de generació de residus van acompanyats de majors costos i dificultats en la gestió dels mateixos. Finalment, aquest model d'assentament consumeix una elevada quantitat de sòl, fent que aquest pugui de preu i exhaurint un recurs limitat i no renovable que queda exclòs per a altres usos possibles. Davant l'escassetat de sòl i espai, un dels principals reptes de la comarca és el de la creació d'ocupació en activitats que no requereixin grans quantitats d'espai, però que siguin capaces de crear suficients oportunitats laborals a la comarca.

En aquest context, per a poder portar a terme aquestes polítiques de desenvolupament i de millora de la competitivitat cal que la comarca abordi algunes de les seves principals mancances. D'una banda, tot i comptar amb una població amb un elevat nivell formatiu, les noves generacions no estan seguint el seu procés formatiu amb estudis professionalitzadors que els permetin especialitzar-se. En el mig i llarg termini això pot suposar problemàtiques produïdes pel desajust entre les necessitats del teixit productiu i la qualificació dels recursos humans de la comarca. D'altra banda, el Garraf no compta amb un entorn empresarial amb una presència significativa d'activitats que prestin serveis empresarials avançats ni d'activitats intensives en coneixement o tecnologia. Aquests factors són essencials per a la millora de la competitivitat, ja que són serveis que permeten la introducció de millores tecnològiques i organitzatives que fan de l'ecosistema empresarial un entorn més competitiu. Aquest procés també ha de servir per a augmentar la diversificació de l'estructura productiva del Garraf, un dels aspectes en els que la comarca presenta majors mancances i que la fan més vulnerable a xocs com el de la covid-19.

Garraf

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels factors, dimensions i indicadors

Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018		
Factors de sostenibilitat		Sostenibilitat social	37	36	36	35	37	38	39	39	39	39	36	3		
		Sostenibilitat mediambiental	33	32	32	31	27	27	29	25	32	31	29	2		
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	3	3	3	3	3	6	6	6	6	9	9	0		
		Infraestructura de transport i comunicacions	8	10	10	10	24	24	11	13	13	11	13	-2		
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	19	19	18	20	20	18	19	38	38	38	37	1		
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	17	16	14	13	13	11	11	11	12	13	15	-2		
	Avantatges distributius	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	7	8	9	5	8	4	3	2	2	2	2	0		
		Innovació, desenvolupament tecnològic	23	23	24	24	24	25	24	23	23	16	20	-4		
	Condicions de la demanda	Volum de mercat i d'activitat	24	17	15	21	20	16	6	8	7	7	11	-4		
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	39	38	38	38	27	7	32	7	27	8	10	-2		
Factors i dimensions		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	2019-2009	
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	40	41	40	41	41	40	42	42	42	42	41	↑	↓	
		Taxa d'atur registral.	39	39	38	39	38	37	38	38	38	39	38	↑	↑	
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	3	3	3	3	3	11	12	12	12	15	14	↑	↓	
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	38	36	21	25	32	28	29	24	28	22	20	↑	↑	
	Sostenibilitat mediambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	35	25	12	10	10	10	11	10	38	38	38	→	↓	
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	35	34	33	28	27	26	28	22	24	21	25	↓	↑	
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	26	31	35	35	21	19	23	20	21	17	19	↓	↑	
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	34	33	33	34	34	35	35	35	34	34	34	→	→	
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	11	19	17	23	25	19	24	27	28	32	35	↓	↓	
		Residus industrials per Km2 (Tn).	33	35	32	29	28	28	29	29	26	30	35	↓	↓	
		Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	32	32	34	32	33	33	32	33	34	31	23	↑	↑	
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	16	18	20	20	19	18	18	17	17	18	19	↓	↓	
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	25	25	27	19	25	25	26	26	26	38	35	↑	↓	
		Percentatge de titulats superiors (%).	1	1	4	3	3	2	2	2	2	2	2	→	↓	
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	2	2	2	2	2	6	6	6	6	6	6	→	↓	
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	1	1	1	1	1	3	3	3	3	3	3	→	↓	
	Infraestructura de transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	33	34	34	33	33	34	34	34	34	34	33	↑	→	
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	9	9	8	8	8	8	9	9	9	9	9	→	→	
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	8	9	9	7	7	7	7	6	6	12	6	↑	↑	
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	8	5	5	6	7	↓	↓	
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	→	↓	
		Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	34	34	34	34	35	35	36	36	36	36	35	↑	↓	
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	15	15	15	13	12	12	11	11	11	11	11	→	↑	
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	2	3	3	3	2	2	2	→	↑	
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	22	23	23	23	23	22	22	22	→	↑	
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	38	38	40	40	40	40	41	↓	↓	
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	13	13	9	8	9	9	8	8	11	10	11	↓	↑	
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	17	20	18	16	14	15	16	17	19	18	17	↑	→	
	Avantatges distributius	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	31	31	30	26	27	26	27	26	29	30	29	↑	↑
			Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	24	24	21	18	24	1	1	4	4	5	6	↓	↑
			Distància en minuts a l'eix viari principal.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	→	→
			Distància mitjana al mercat final català (Km).	8	8	8	8	7	7	7	7	8	8	8	→	→
		Innovació, desenvolupament tecnològic	Densitat de població (habitants/Km2).	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	→	↑
			Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	→	→
			Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	3	1	1	2	12	↓	↓
			Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	27	27	31	27	22	20	20	22	22	20	22	↓	↑
		Volum de mercat i d'activitat	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	20	21	20	20	22	23	23	23	21	22	23	↓	↓
			Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	18	17	17	17	17	15	15	15	15	15	23	↓	↓
			Índex de diversificació productiva.	24	23	24	24	24	26	25	27	27	26	24	↑	→
			Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	20	19	15	13	16	19	13	7	11	↓	↑
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	15	16	17	16	14	11	10	8	7	↑	↑	
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	13	13	13	12	12	12	12	12	12	→	→	
		Percentatge d'empreses (%).	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	→	→	
		Variació de la població (interanual) (%).	14	6	5	16	21	14	8	3	14	7	12	↓	↑	
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	41	36	29	32	26	11	4	14	2	5	3	↑	↑	
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	38	38	40	40	40	39	40	39	37	38	38	→	→	
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	36	35	34	34	34	33	33	33	32	30	29	↑	↑	
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	12	15	6	7	5	3	4	8	5	6	8	↓	↑	
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	37	33	13	35	16	3	13	3	35	9	13	↓	↑	
		Variació en les empreses (interanual) (%).	33	28	34	34	5	1	19	2	6	32	19	↑	↑	

Garraf

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	Evolució
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	34,7	33,3	32,4	30,7	30,3	31,9	33,4	35,1	35,8	36,9	37,3	▲	▲
		Taxa d'atur registral.	16,5	18,7	19,7	21,1	21,5	19,4	17,2	14,8	12,8	11,7	11,3	▲	▲
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0	82,1	82,1	82,1	82,1	70,7	71,5	▲	▲
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	8.099,8	5.756,2	4.695,5	4.026,9	4.433,1	4.385,8	4.500,7	4.367,9	4.596,9	4.362,8	3.490,5	▲	▲
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	3,4	11,8	18,2	20,7	18,9	18,4	18,4	19,7	1,0	1,0	1,0	▲	▲
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	69,1	65,6	63,8	61,8	61,6	59,6	61,1	57,4	59,2	58,0	58,7	▲	▲
	Sostenibilitat medi ambiental	Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	448,3	465,7	513,0	521,9	567,3	598,1	602,1	613,5	634,7	625,5	634,5	▲	▲
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2,0	1,8	1,8	1,6	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	▲	▲
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	31,0	36,6	34,9	36,5	35,7	39,2	36,4	36,6	36,1	36,1	38,4	▲	▲
		Residus industrials per Km2 (Tn).	269,4	291,2	215,8	170,5	142,5	137,8	144,8	135,7	131,5	135,9	200,5	▲	▲
		Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	58,4	58,4	70,1	67,4	68,9	67,4	70,0	71,8	67,9	73,0	77,4	▲	▲
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	103,1	100,1	97,5	92,8	94,0	99,8	107,0	115,3	117,7	120,7	121,9	▲	▲
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	60,8	60,8	67,9	76,9	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	76,0	75,7	▲	▲
		Percentatge de titulats superiors (%).	22,6	22,6	26,3	27,4	27,4	26,3	26,3	26,3	26,3	26,3	26,3	▲	▲
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	45,7	45,7	45,7	45,7	45,7	58,1	58,1	58,1	58,1	58,1	58,1	▲	▲
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	28,9	28,9	28,9	28,9	28,9	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	▲	▲
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	96,3	91,6	90,7	87,7	85,4	87,8	88,0	89,6	93,8	94,2	96,3	▲	▲
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	75,0	75,1	75,0	74,8	75,0	74,4	74,2	74,3	74,1	73,9	74,0	▲	▲
	Infraestructura de transport i comunicacions	Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	714,7	419,8	420,2	281,4	281,4	281,4	285,4	171,0	171,0	70,5	166,4	▲	▲
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	46,0	65,1	65,1	86,1	86,8	▲	▲
		Autobusos per Km2.	10,8	10,7	10,5	9,8	9,8	9,5	9,5	9,3	9,4	9,7	10,1	▲	▲
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	▲	▲
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	3,2	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	3,4	2,4	3,6	3,6	3,7	▲	▲
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	55,4	55,1	53,5	52,8	50,1	50,1	47,1	▲	▲
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	▲	▲
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	2.284,7	2.101,3	2.217,8	2.187,8	2.357,6	2.455,6	2.734,2	▲	▲
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	74,3	70,3	86,1	85,4	83,1	86,9	93,8	100,7	93,5	99,4	99,7	▲	▲
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	11,6	12,9	15,0	16,6	18,8	19,0	18,8	19,5	19,9	20,6	21,7	▲	▲
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	13,9	13,7	13,9	15,9	16,4	16,8	17,4	18,1	17,5	17,5	17,3	▲	▲
	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	44,0	44,0	42,0	37,0	36,0	0,0	0,0	0,8	0,8	2,2	6,0	▲	▲
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	▲	▲
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	76,3	76,3	61,5	56,6	53,3	53,3	59,2	58,9	61,5	60,5	60,2	▲	▲
		Densitat de població (habitants/Km2).	772,2	780,7	791,3	794,7	792,1	788,1	788,7	793,5	796,8	805,5	815,2	▲	▲
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	94,8	94,7	94,6	94,6	94,6	94,5	94,6	94,6	94,5	94,5	94,4	▲	▲
	Innovació, desenvolupament tecnològic	Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	90,2	95,0	95,0	95,0	99,8	▲	▲
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	2,5	2,4	2,2	2,4	2,9	3,9	4,3	4,3	4,5	4,7	4,4	▲	▲
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	86,0	75,4	72,0	64,5	61,8	63,0	64,3	65,8	68,9	68,6	70,6	▲	▲
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	401,6	391,9	396,7	396,0	397,7	415,8	440,5	465,8	471,8	485,3	425,4	▲	▲
		Índex de diversificació productiva.	18,8	17,9	18,6	18,6	18,0	17,8	18,0	17,9	17,4	17,8	17,9	▲	▲
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	159,0	150,2	190,3	204,6	185,1	157,6	170,2	189,8	134,1	▲	▲
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	2.447,2	2.280,3	2.202,5	2.482,8	2.543,1	2.890,7	2.907,2	3.084,7	2.937,6	▲	▲
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	2.387,0	2.387,0	2.327,0	2.373,4	2.283,9	2.245,5	2.302,9	2.415,3	2.525,2	▲	▲
		Percentatge d'empreses (%).	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	▲	▲
		Variació de la població (interanual) (%).	1,9	1,1	1,3	0,4	-0,3	-0,5	0,1	0,6	0,4	1,1	1,2	▲	▲
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	0,5	0,9	0,6	0,3	0,2	0,3	2,3	0,9	3,4	3,1	3,7	▲	▲
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	28,1	27,1	25,9	24,8	24,6	25,8	26,5	27,6	28,1	27,8	27,4	▲	▲
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	70,4	68,3	67,4	65,9	66,1	68,9	70,9	71,5	71,8	72,6	73,0	▲	▲
	Esperit emprendedor i dinamisme empresarial	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	23,5	20,2	26,3	27,0	32,7	37,1	38,8	44,4	36,7	33,3	29,9	▲	▲
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-9,7	-3,5	-2,0	-5,5	-2,2	4,0	4,0	5,3	2,5	4,1	2,3	▲	▲
		Variació en les empreses (interanual) (%).	-8,6	-2,8	-3,2	-3,9	-1,4	4,3	2,6	4,6	2,2	-0,2	0,0	▲	▲

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kilòmetres.

31 indicadors s'han calculat amb dades de 2019 i 9 amb dades de 2018

Cada dimensió està aproximada a partir d'un mínim de 3-4 indicadors, que analitzen els factors de competitivitat des de perspectives diverses. Tanmateix, tot i la millora registrada els darrers anys en la disponibilitat de les estadístiques oficials, la qualitat de les fonts estadístiques és encara variada, i es continuen detectant buits a l'hora d'aproximar determinats aspectes de la competitivitat, per la qual cosa, unes dimensions estan millor representades que d'altres. D'altra banda, la periodicitat de les dades també suposa una certa dificultat, ja que no totes les dades s'actualitzen de forma anual.

			Referències temporals dels indicadors											
Factors de competitivitat			Indicador / Període	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Taxa d'atur registral.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011	2011	2018	2019	
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2007	2009	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	2007	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		Residus industrials per Km2 (Tn).	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	2008	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018			
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació professional	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	2007	2007	2009	2011	2012	2012	2012	2012	2012	2015	2017	
		Percentatge de titulats superiors (%).	2007	2007	Mostra 2009-11			Mostra 2010-12	Mostra 2010-12	2011	2011	2011	2011	2011
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011	2011	2011	2011	
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011	2011	2011	2011	
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	Acumulat 1999-2007	Acumulat 2006-2009	Acumulat 2006-2009	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2009-2013	Acumulat 2012-2015	Acumulat 2012-2015	Acumulat 2013-2016	Acumulat 2014-2017	
	Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica	Cobertura de fibra òptica FTTH.	2008	2009	2010	2012	2012	2013	2014	2015	2016	2016	2017	2019
		Autobusos per Km2.	2008	2009	2010	2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2015	2015	2015	
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Percentatge de sòl urbà vacant (%).			2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017	2020
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).				2011	2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).					2013	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
	Avantatges distribuïts	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
			Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
			Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
			Distància en minuts a l'eix viari principal.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
			Densitat de població (habitants/Km2).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
			Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).									2015	2016	2016	2017	2019	
Condicions de la demanda		Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
			Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
	Índex de diversificació productiva.		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
	Volum de mercat i d'activitat	Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018	
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018	
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	2008	2009	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	
		Percentatge d'empreses (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Variació de la població (interanual) (%).	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	

A partir de l'edició de 2009 s'ha utilitzat una nova mètrica per a construir l'Índex amb l'objecte de millorar la precisió i permetre analitzar les distàncies entre comarques, que l'anterior sistema - basat ordenació cardinal dels indicadors - no permetia. Així, l'Índex FEGP, que amb anterioritat només permetia ordenar les comarques, des de 2009 permet ordenar i, al mateix temps, mesurar les distàncies existents entre totes elles.

Es poden consultar més detalls dels nous indicadors, així com la font d'informació de les dades per a la seva obtenció a l'apartat d'*Indicadors utilitzats en el model*.

L'Índex global s'obté a partir de l'agregació ponderada de cadascun dels factors i indicadors. La mètrica es complementa, per tant, amb un sistema de ponderacions dels

factors i els indicadors. Els pesos de cadascun dels factors han estat definits per part d'un equip assessor, format per membres de la Junta Directiva de l'entitat. També, s'ha afegit un sistema de ponderacions a nivell d'indicadors. Així, en indicadors, s'han assignat pesos diferents en funció de la importància donada a cadascun d'ells i de la seva qualitat. No obstant això, en la majoria dels casos, el pes atorgat a cada indicador ha estat el mateix.

L'assignació d'aquests pesos s'ha fet sota uns criteris que responen a un model concret i, per tant, a uns determinats judicis de valor. En aquest sentit, es considera molt important la generació de serveis avançats així com de productes amb un important component tecnològic. És per això que s'ha donat un pes major a aquelles dimensions que tenen a veure amb aquest fet, com són els aspectes relacionats amb la qualificació, la innovació i el desenvolupament tecnològic i l'accés a la informació. Per altra banda, el model es basa en el fet que les economies són cada dia més obertes i, per tant, s'hi reforcen també aquells factors que poden incidir més en una major o menor competitivitat en aquest context, com ara les infraestructures de transport i comunicacions, l'accés als mercats o la disponibilitat de pols i infraestructures de desenvolupament.

Els 50 indicadors de
l'Índex FEGP

Indicadors utilitzats en el model

Llocs de treball sobre població 15-64 anys	Proporció de persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms sobre la població en edat de treballar (15-64 anys).
Taxa d'atur registral (%)	La taxa d'atur registral mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat).
Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%)	Dades sobre persones assalariades amb contracte fix procedents de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya de 2007 i Cens de població de 2011 a partir de l'edició 2015 i fins a 2017. A partir de 2018 les dades provenen de les afiliacions al RGSS segons residència. S'entén per persones ocupades assalariades amb contracte fix aquelles persones que han tingut i continuen tenint un contracte de feina o una successió de contractes amb continuïtat, amb la mateixa empresa. És un indicador de la qualitat de l'ocupació a la comarca.
Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (per cada 100.000 treballadors/es)	Índex que calcula la incidència dels accidents laborals per cada 100.000 persones afiliades al Règim General i al Règim Especial de la Mineria del Carbó. Les dades sobre accidents de treball i malalties professionals s'elaboren a partir de les comunicacions d'accidents i de malalties professionals que les empreses i les entitats gestores estan obligades a presentar davant l'autoritat laboral. De la mateixa manera que l'anterior, aquest indicador pretén aproximar la qualitat de l'ocupació a la comarca.
Llocs de treball en activitats mediambientals per cada 10.000 habitants.	Nombre de treballadors afiliats a al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 37-39: Recollida i tractament d'aigües residuals, Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització, Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus. Amb aquest indicador es pretén mesurar el grau de desenvolupament dels serveis mediambientals de tractament, recuperació i valorització dels recursos.
Consum domèstic d'aigua per habitant (m³)	Consum domèstic d'aigua, en m³, dividit per la població resident. Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.
Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m³)	Consum industrial i de serveis d'aigua, en m³, dividit pels centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS). Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.
Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (Kg/hab/dia)	Generació de residus municipals en Kg, dividida pel nombre d'habitants i 365 (en referència als dies de l'any). Es consideren els residus segons el municipi de producció. Els residus municipals no inclouen les cendres d'incineradores, els llots de depuradores o els rebuïts de les plantes de reciclatge i compostatge. Sí s'hi inclouen les dades de recollida selectiva per comarques.
Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%)	Percentatge de recollida selectiva respecte al conjunt dels residus municipals, és a dir, vidre, paper, llaines i envasos, matèria orgànica, poda i jardineria i residus voluminosos.
Residus industrials per Km² (Tn)	Generació de residus industrials, dividida entre la superfície de la comarca. Dins els residus industrials no s'inclouen aquells resultants de l'activitat minera ni de l'explotació de pedreres, així com tampoc els radioactius ni els explosius no classificats. Tampoc s'hi inclouen els sanitaris i els municipals, els procedents d'explotacions agrícoles o ramaderes que es reutilitzen en l'explotació agrària, i els que es gestionen com a aigües residuals.
Percentatge de residus industrials valoritzats (%)	Percentatge de residus industrials valoritzats. Els residus industrials valoritzats són aquells que estan sotmesos a un procés (de reciclatge, de recuperació, de compostatge...), a través del qual el mateix residu, o un component d'aquest, torna a ésser útil.
Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants	Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 85: Educació preprimària, Educació primària, Educació secundària, Educació postsecundària, Altres activitats d'educació i Activitats auxiliars a l'educació.
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (%)	Taxa específica d'escolarització, que relaciona als alumnes matriculats de 17 anys amb la població d'aquella mateixa edat, és a dir, la proporció de joves que continuen la seva educació en l'etapa postobligatòria. Amb aquest indicador es mesura el major o menor nivell educatiu dels efectius joves.
Percentatge de titulats superior (%)	Percentatge de persones 16-64 anys amb titulacions superiors. Fins a 2011 la font ha estat l'Enquesta Demogràfica de 2007, entre 2011 i 2014 la font ha estat el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura per la mostra corresponent als tres darrers tres períodes i a partir de 2015 la font és el Cens de població 2011. Les persones amb una titulació superior són aquelles que han acabat una diplomatura, arquitectura o enginyeria tècniques, tres cursos d'una llicenciatura, enginyeria o arquitectura, una llicenciatura, una enginyeria o el doctorat.

Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%)	Percentatge de persones de 10 o més anys amb estudis postobligatoris a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya del 2007 fins l'any 2014 en que s'utilitza les dades del Cens de Població 2011 en relació al col·lectiu de 16-64 anys. Les persones amb estudis postobligatoris són aquelles que compten amb un Batxiller superior (inclou batxiller superior, BUP, batxiller LOGSE, COU i PREU), amb una FP de grau mig (inclou FPI, FP de grau mig, oficialia industrial i equivalents), amb una FP de grau superior (inclou FPiI, FP de grau superior, mestria industrial i equivalents), amb una Diplomatura (inclou diplomatura, arquitectura tècnica, enginyeria tècnica, tres cursos aprovats de llicenciatura, tres cursos aprovats d'arquitectura i tres cursos aprovats d'enginyeria), amb una Llicenciatura (inclou arquitectura, enginyeria i llicenciatura o amb un Doctorat.
Percentatge de directius, tècnics, professionals i científics (%)	Percentatge de persones amb ocupacions de tipus directiu, tècnic, professional o científic a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya de 2007 i Cens de població de 2011 a partir de l'edició 2015. Els directius, tècnics, professionals o científics corresponen a una de les 4 agregacions de les 10 rúbriques corresponents als grans grups de la Classificació Catalana d'Ocupacions CCO-94, concretament, als grups 0, 1 i 2. Amb aquest indicador es vol aproximar la menor o major demanda de qualificacions del mercat laboral comarcal.
Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants	Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 49-53, 61 i 79: Transport terrestre; transport per canonades, Transport marítim i per vies de navegació interiors, Transport aeri, Emmagatzematge i activitats afins al transport, Activitats postals i de correus i Telecomunicacions i Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen.
Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%)	Es considera població amb accés directe a la xarxa ferroviària aquella que viu en localitats que compten, com a mínim, amb una estació amb servei o bé de RENFE, ja sigui rodalies o regionals, o bé de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC) o bé de Metro. Es calcula com a percentatge de població en municipis amb una estació de ferrocarril sobre el total comarcal. L'indicador serveix per a aproximar la provisió de les infraestructures ferroviàries.
Inversions del DPTOP per comarques i Km ² (milers d'euros)	Es comptabilitzen les inversions del DPTOP per comarques, tant les Inversions reals com les Transferències de capital externes, a partir de la Liquidació dels pressupostos facilitada pel Departament d'Economia i Finances. Es pren el valor acumulat en el període 99-07. Amb aquest indicador es pretén aproximar la quantitat i la qualitat de les inversions en infraestructures.
Cobertura de fibra òptica FTTH (%)	Cobertura conjunta proporcionada per tots els operadors en relació a la xarxa d'accés fixe de fibra òptica fins la llar. Es calcula a partir de les dades demogràfiques de l'entitat singulars de població a nivell municipal i s'agrega a nivell comarcal. Les dades són proporcionades pel Ministeri d'Indústria, energia i turisme.
Autobusos per Km ²	Nombre d'autobusos en relació a la superfície de la comarca. S'entén per autobusos aquells vehicles destinats al transport de viatgers amb una capacitat superior a nou places, inclosa la del conductor. Aquest indicador aproxima la provisió d'oferta de transport públic col·lectiu.
Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%)	- S'ha calculat el sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable com el percentatge sobre la superfície total que representa el mínim entre la superfície de conreu de secà més l'urbanitzable i la superfície amb pendent inferior al 20%. - La superfície de conreu de secà s'ha considerat la més adequada en temes de sostenibilitat econòmica, social i mediambiental per a satisfer noves necessitats. Aquest indicador es vol aproximar a la disponibilitat de sòl potencial d'un territori. - El sòl es classifica en a) urbanitzada i altres (sòl urbà, urbanitzable i infraestructures), b) superfície forestal, c) sense vegetació i d) conreus. També es classifica segons el pendent.
Percentatge de sòl urbanitzable (%)	Percentatge que representa el sòl que figura com a urbanitzable en els planejaments territorials dels municipis. És una figura jurídica que ordena la disponibilitat immediata de sòl.
Percentatge de sòl urbà vacant (%)	Percentatge que representa la superfície de les parcel·les sense edificar sobre el total de superfície de parcel·les urbanes. La informació la proporciona la Direcció general del cadastre.
Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (%)	Percentatge de la superfície qualificada per a activitat econòmica en els planejaments municipals a la comarca respecte al total de Catalunya.
Compravendes habitatges registrats (preu/m ² construït)	Preu de venda dels habitatges nous i usats per comarques i per metre quadrat construït. La font d'informació és el Colegio de Registradores de la Propiedad, Bienes Muebles y Mercantiles de España i les dades les publica la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana de la Generalitat de Catalunya.
Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants	Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-72: Recerca i desenvolupament.

Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants	■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE–09 20, 26 i 28-30: Indústries químiques, Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics, Fabricació de maquinària i equips ncaa, Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs i Fabricació d'altres materials de transport.
Llocs de treball intensius en coneixement per 10.000 habitants	■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE–09 50-51, 61-66, 68, 70-75, 77, 85-86, 90 i 91: Transport marítim i per vies de navegació interiors, Transport aeri, Telecomunicacions, Serveis de tecnologies de la informació, Serveis d'informació, Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, Assegurances, reassurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria, Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances, Activitats immobiliàries, Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, Recerca i desenvolupament, Publicitat i estudis de mercat, Altres activitats professionals, científiques i tècniques, Activitats veterinàries, Activitats de lloguer, Educació, Activitats sanitàries, Activitats de creació, artístiques i d'espectacles i Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals.
Índex de diversificació productiva	■ Els índexs de diversificació productiva indiquen en quina mesura la producció d'una zona geogràfica està diversificada en nombrosos sectors. Per a avaluar aquesta diversificació, un dels indicadors agregats que es pot utilitzar és l'invers de l'Índex de Herfindahl. Aquest índex és la suma dels quadrats de les quotes de participació de cada sector en el total de l'economia d'una àrea: quan l'Índex és 1 vol dir que el total de la producció es dona en un sol sector. En canvi, quan tendeix a 0 vol dir que la producció està més diversificada. L'invers de l'Índex de Herfindahl dona el nombre de sectors representatius presents en una àrea. Com més sectors representatius hi hagi, més diversificada estarà l'economia.
Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants	■ Sol·licituds de patents registrades els darrers tres anys a l'Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM) en relació a la població.
Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants	■ Sol·licituds de marques registrades els darrers tres anys a l'Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM) en relació a la població.
Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (min.)	■ És la mínima distància des de les capitals de comarca als aeroports, ports i estacions d'AVE de Catalunya: com a centres de distribució internacionals de mercaderies i serveis. S'han considerat els ports de Tarragona i Barcelona i els aeroports de Reus, Girona–Costa Brava i El Prat de Llobregat. A partir del 2006 s'inclou les estacions de l'AVE. A partir de l'edició 2011 les unitats són en temps (min.) en lloc de kilòmetres.
Distància en minuts a l'eix viari principal	■ És la mínima distància, en minuts, des de la capital de comarca als principals eixos viaris de Catalunya: autopistes i autovies.
Distància mitjana al mercat final català (min.)	■ El càlcul es correspon amb la mitjana ponderada de les distàncies entre capitals de comarca i la població de cada comarca. La seva interpretació correspon a la distància mitjana que hauria de recórrer una empresa localitzada en una determinada comarca per a abastar el mercat català. A partir de l'edició 2011 les unitats són en temps (min.) en lloc de kilòmetres.
Densitat de població (habitants/Km ²)	■ Nombre d'habitants per Km².
Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%)	■ La proporció de persones que viuen en poblacions de més de 5.000 habitants en cada comarca.
Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G) (%)	■ Cobertura conjunta proporcionada per tots els operadors en relació a la banda ampla d'accés mòbil. Es calcula a partir de les dades demogràfiques de l'entitat singulars de població a nivell municipal i s'agrega a nivell comarcal. Les dades són proporcionades pel Ministeri d'Indústria, energia i turisme.
Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	■ La renda familiar disponible bruta (RFDB) és la macromagnitud que mesura els ingressos dels quals disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda no només depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació), sinó que també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials.
Percentatge d'empreses (%)	■ Percentatge de centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) a la comarca respecte al total de Catalunya.
Variació de la població (interanual) (%)	■ Taxes de variació interanual de la població a la comarca.
Habitatges iniciats per 1.000 habitants	■ Càlcul de la ràtio d'habitatges iniciats per cada 1.000 habitants. La Secretaria d'Habitatge de la Generalitat elabora les dades d'habitatges iniciats a partir dels visats d'obres d'edificació dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.

Número d'empreses per 1.000 habitants	▪ Número de centres de cotització en relació a la població resident. Aquest indicador s'utilitza per tal d'introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants	▪ Número de treballadors afiliats al Règim Especial de Treballadors Autònoms en relació a la població. De la mateix manera que l'anterior, aquest indicador s'utilitza per a introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys	▪ Número de societats mercantils constituïdes en relació a la població. La font d'informació és el Registre Mercantil.
Variació en l'ocupació (interanual) (%)	▪ Taxes de variació interanual dels llocs de treball a la comarca.
Variació en les empreses (interanual) (%)	▪ Taxes de variació interanual dels centres de cotització a la comarca.
Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 70-71 i 73-74: Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, Publicitat i estudis de mercat i Altres activitats professionals, científiques i tècniques.
Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 62-63: Serveis de tecnologies de la informació i Serveis d'informació.
Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 64-66: Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria i Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances.

Llocs de treball i centres de treball

En el còmput dels llocs de treball s'inclouen les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i les afiliades al Règim Especial de Treballadors Autònoms. No s'inclouen, en canvi, les persones afiliades al Règim Especial de la Mineria del Carbó, Règim Especial del Mar, Règim Especial Agrari i Règim Especial d'Empleats de la Llar. Pel que fa al Règim Especial Agrari, a partir del primer trimestre del 2008 es van anar incorporant tots els treballadors per compte propi al Registre Especial de Treballadors Autònoms. No obstant això, la magnitud del sector es manté encara subrepresentada, atès que es manté el Règim Especial Agrari.

La informació que s'ofereix en relació a les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social es refereix a la situació d'alta laboral i situacions assimilades a la de l'alta. Tot els treballadors afiliats han d'estar inscrits en un compte de cotització a la Seguretat Social. Aquests comptes agrupen als treballadors d'una mateixa empresa, que desenvolupen l'activitat en una mateixa província. Per tant, les empreses estan obligades a declarar un mínim d'un centre de cotització per província, però poden declarar un centre de cotització per a cada establiment o computar tots els treballadors en un únic centre de cotització per a cada província. En aquest sentit, és força habitual que aquelles institucions que compten amb una xarxa nombrosa d'establiments repartits pel territori, declarin tots els empleats en la que, de fet, n'és la seu central. Per exemple, així succeeix en l'àmbit financer, ja que les comarques que tenen la seu central d'una entitat financera, presenten un pes important de llocs de treball del sector, al computar-se tots, o una part important, dels treballadors de la província. Així, la xifra de persones afiliades als centres de cotització d'una comarca no permet conèixer la situació laboral de les persones que hi resideixen, ja que hi pot haver persones que hi treballin, però que visquin en altres llocs. Tampoc es poden quantificar els llocs de treball efectivament localitzats a la comarca, ja que hi pot haver treballadors de la comarca que, tot i treballar-hi, estiguin adscrits a un centre de cotització domiciliat en un altra comarca de la província, al mateix temps que s'hi poden computar treballadors que, en realitat, treballin en altres comarques de la mateixa província.

Pel que fa als centres de cotització, es pot donar la situació que una mateixa empresa declari més d'un centre. Per exemple, que els treballadors d'oficina es declarin en un centre de cotització i els de producció en un altre. No obstant això, s'ha de dir que aquesta no és una situació molt freqüent.

Tot i aquestes consideracions, la informació sobre les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social i al Règim Especial de Treballadors Autònoms permet aproximar, de forma força ajustada, el volum dels llocs de treball localitzats a la comarca, sobretot d'aquells que pertanyen al teixit empresarial local. A més d'això, l'anàlisi, realitzada a llarg termini, permet resseguir-ne l'evolució.

Atur

L'indicador més comunament utilitzat per a fer la lectura de les xifres d'atur és la taxa d'atur. Aquesta taxa és el resultat d'expressar en percentatge el quocient entre la població desocupada i la població activa. Es considera que la població activa és aquella formada pel conjunt de persones que estan treballant (població ocupada), així com per aquelles que estan en disposició de fer-ho, és a dir, les persones desocupades que estan cercant feina. Durant el 2015, l'Observatori d'Empresa i Ocupació ha definit un nou indicador, la taxa d'atur registral, calculat a partir de valors obtinguts de registres administratius. La taxa d'atur registral mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat). En conseqüència, a partir de l'edició 2015 s'introdueix la taxa d'atur registral en substitució de la taxa d'atur absoluta utilitzada en edicions anteriors.

Canvis en la classificació catalana d'activitats econòmiques

El mes de gener de 2009 va entrar en vigor la nova Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAE-09) que substitueix a l'anterior classificació (CCAE-93). Aquesta actualització respon a la necessària adaptació als canvis que, des de l'any 1993 ençà, s'han anat produint en l'estructura econòmica. Entre aquest canvis es poden destacar l'aparició o l'augment de determinades activitats, que comporta l'aparició de noves categories. És el cas, per exemple, de les seccions "informació i comunicacions", "activitats professionals, científiques i tècniques" i "activitats administratives i serveis auxiliars". També es pot produir la reubicació d'algunes activitats com, per exemple, el canvi que hi ha hagut amb la "promoció immobiliària", que ha passat a ubicar-se a la categoria de "construcció", quan abans es classificava com una activitat de serveis. Així doncs, l'aplicació d'aquesta nova classificació comporta canvis en la categorització i la codificació de les activitats i comporta el trencament de les sèries estadístiques. Aquesta situació afecta només a les magnituds en les quals hi ha desagregacions de les dades per activitat econòmica, com l'afiliació a la Seguretat Social i al treball autònom, als centres de cotització i a l'atur.

Bibliografia i fonts

Bibliografia de referència

ACTIVA PROSPECT (2004). "Un cas pràctic. El Prat de Llobregat". VVAA. *Deslocalització i localització d'empreses a Catalunya*. Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya (CRESC) – UGT de Catalunya.

ACTIVA PROSPECT (2004-2017). *Informe de conjuntura econòmica. Garraf, Alt Penedès i Baix Penedès*. Federació Empresarial del Gran Penedès (FEGP). Publicació de caràcter semestral.

ACTIVA PROSPECT (2017). DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *La competitivitat de les comarques de la demarcació de Barcelona, a examen. Utilització del model ADEPG i anàlisi dels resultats pel període 2014-2015*.

ACTIVA PROSPECT. (2017). *Els sistemes d'innovació comarcals a la demarcació de Barcelona. Resultats pel període 2013-2015*. Diputació de Barcelona.

CARDIFF UNIVERSITY (2013). *UK Competitiveness Index*.

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES (2005). *Acord estratègic per a la industrialització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. Un model de competitivitat sostenible i solidari per a Catalunya. Informe del Consell d'Experts*, Generalitat de Catalunya.

ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (2009). *Resilience amid turmoil Benchmarking IT industry competitiveness*

ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (2012). *Benchmarking global city competitiveness*.

EUROCHAMBRES (2007). *Regional Competitiveness Atlas. Economic analysis. Edition 2007*.

EUROPEAN CLUSTER OBSERVATORY (2010). *Benchmarking regional competitiveness in the European Cluster Observatory*.

EUROPEAN COMMISSION (2011). *A New Regional Competitiveness Index: Theory, Methods and Findings*.

EUROPEAN COMMISSION (2011). *European Competitiveness Report. 1999-2011*.

EUROPEAN COMMISSION (2017). *The EU Regional Competitiveness Index 2016*.

GRUP DE RECERCA EN ANÀLISI QUANTITATIVA REGIONAL (AQR) (2007). *Xarxa el Perfil de la Ciutat. Indicadors d'excel·lència empresarial pels municipis de la Xarxa*.

IMD (2015). *World Competitiveness Yearbook 2015*.

INSTITUTO VASCO DE COMPETITIVIDAD (2007). *Indicadores y análisis de competitividad local en el País Vasco*. Gobierno Vasco.

MORENO; D., Toharia, L.; Caprile, M. (2001) *La qualitat del treball a Catalunya en comparació a d'altres regions espanyoles i europees*. Anuari Socio-Laboral de Catalunya de la UGT. Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya (CRESC) – UGT de Catalunya.

NATIONAL COMPETITIVENESS COUNCIL (2010). *Regional Competitiveness Index of Croatia*.

O'MAHONY, M.; VAN ARK, B. (ed.) (2004). *EU Productivity and Competitiveness, an Industry Perspective. Can Europe Resume the Catching-up Process?*. Luxembourg/GB. Office for Official Publications of the European Communities.

PACTE INDUSTRIAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (2000). *Indicadors econòmics i territorials de la Regió Metropolitana de Barcelona*.

PORTER, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York. Free Press.

SOBRINO, J. (2004). *Competitividad territorial: ámbitos e indicadores de análisis. Economía, Sociedad y Territorio*, Dossier especial: 123-183.

VYTAUTAS SNIESKA, JURGITA BRUNECKIENE (2009). *Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index*. Engineering Economics.

WORLD ECONOMIC FORUM. (2016). *The Global Competitiveness Report 2016–2017*.

Principals fonts consultades

Anuari Econòmic Comarcal BBVA / Catalunya Caixa .

Autoritat Metropolitana del Transport.

Carmedata. Fichero de Empresas de Nueva Creación.

Departament de Governació, Administracions Públiques i Habitatge. Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

Departament de Territori i Sostenibilitat. Agència de Residus de Catalunya. Estadístiques de residus industrials.

Departament de Territori i Sostenibilitat. Anuari estadístic.

Departament de Treball, Afers socials i Famílies. Observatori del Treball i Model Productiu.

Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.

Google maps.

Institut d'Estadística de Catalunya.

Ministerio de Hacienda y Función Pública. Dirección General del Catastro.

Ministerio de Indústria, energia y turismo. Secretaria de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información.

Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM).

Renfe.

Activa Prospect SL (Research & Solutions)

Centre d'Empreses de Noves Tecnologies . Parc Tecnològic del Vallès
08290 Cerdanyola del Vallès . Barcelona . Tel. 93 5820177 Fax. 93 5801354
activaprospect@activaprospect.cat
<http://www.activaprospect.cat>

